

Iskra

9

Naših štirideset let

Ko je danes že legendarni partizan Luka natanko pred štiridesetimi leti 8. marca 1946. podpisal kot republiški minister za industrijo in rudarstvo ustavno listino za našo Iskro, si zagotovo ni predstavljaj, kako se bo Iskra od tedanjih 852 zaposlenih delavcev razvila v kolektiv, ki šteje po štiridesetih letih kar 35.395 delavcev, torej dobrih štiridesetkrat več kot ob svojem rojstvu.

Štirideset let je lahko kratka, lahko pa je tudi dolga doba. Za nas so bila ta štiri desetletja pot, pot nenehne rasti in širjenja, seveda pa je bila tudi pot težav, zapletov in tudi nevarnosti, ki niso našo ladjo vedno vodile tudi morda prepočasna, predvsem pa prevelika za naše malo slovensko morje. In zato smo morali odriniti daleč od varnih bregov in domačih zalivov ter zapluti na širjave svetovnega morja, kjer smo se začeli in se zlasti še zdaj srečujemo s številnimi viharji svetovnega tehnološkega razvoja in izziva. Zato moramo kot enotna posadka prav v teh časih še kako modernizirati to našo skupno ladjo, jo moderno in sodobno opremiti ter ji dati tudi ustrezno hitrost, da bo čim boljše kos čerem in pastem neprijaznega svetovnega okolja, ki priznava samo pamet, poslovno sposobnost trženja in naglega prilagajanja danemu položaju in stvarnosti.

Izkušnje, ki smo si jih pridobili, so solidna osnova za pogumnejše poglede v prihodnost. Znanje, ki ga imamo vsi skupaj in, ki ga bodo bogatili tudi bodoči novi rodovi sodelavcev, je tista sila, na kateri bo slonel tudi v bodoče razvoj vseh vitalnih delov Iskre.

Ob pogledu nazaj lahko kljub viharim časom s pogumom zremo v nemirni bodoči čas.

Boris Lasič

REPUBLIKA SLOVENIJE

MINISTRSTVO ZA INDUSTRIJO

IN RUDARSTVO

oddelek

Št. 1949/45-dr.C.

14. 3. 1946. / 1436

Ljubljana, dne 8. 3. 1946.

Predmet: Preimenovanje tvrdke.

Strojne tovarne
Kranj.

Z ozirom na svoječasno stavljeni predlog na preimenovanje dejanski obstoječe in obratujoče tvrdke „Strojne tovarne“, Kranj, pristajam, da se ta tvrdka preimenuje in registrira v javnih knjigah kot:

„ I S K R A “

tovarne za elektrotehniko in fino mehaniko, Kranj.

Proti fašizmu - svobodo narodu!

Minister
za industrijo in rudarstvo:

[Signature]

Čas terja oblikovanje novih vrednot

Tretje poglavje osnutka resolucije za 10. kongres ZKS je namenjeno nalogam komunistov v boju za ohranitev in nadaljni razvoj socialističnih moralnih vrednot in moralno vrednostni strategiji samoupravne socialistične družbe.

»Eden izmed temeljnih pogojev za nadaljni razvoj samoupravnih socialističnih odnosov v naši družbi,« je zapisano na začetku tega poglavja, »in hkrati za premagovanje krize, v katero smo zašli, je tudi boj za ohranitev, uveljavljanje in nadaljnje razvijanje socialističnih moralnih vrednot in socialistične moralno vrednostne zavesti. Uspešnost razvijanja samoupravnih socialističnih odnosov je mogoče le ob sočasnem osmišljanju in razvijanju moralnovrednostne strategije svobodno združenega dela, kot zgodovinskega cilja našega družbenega razvoja. Prav zaostajanje pri osmišljanju in uveljavljanju takšne strategije — od gospodarstva prek vzgoje in izobraževanja do znanosti, kulture in politike — je den izmed vzrokov mnogih današnjih kriznih pojavov v naši družbi in hkrati ena izmed njegovih najtežjih posledic.

Različni načini prilaščanja družbene lastnine in sadox tujega dela, neodgovorno ravnanje s sredstvi v družbeni lasti — od nespoštovanja sprejetih in dogovorjenih obveznosti do gospodarskega kriminala — skupaj s celo vrsto drugih pojavov erozije revolucionarne moralno-politične zavesti zbuja v naši družbi upravičeno zaskrbljenost vseh delovnih ljudi. Zveza komunistov je začela zaradi upadanja socialistične moralne zavesti tudi v svojih lastnih vrstah izgubljati ugled in vpliv, kakršnega je imela v svoji revolucionarni preteklosti prav zaradi visoke moralnopolitične zavesti, požrtvovalnosti, revolucionarne borbenosti, načelnosti in nepopustljivosti komunistov v boju za vrednote in cilje delavskega gibanja, narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije.

Delovni ljudje pričakujejo od zveze komunistov, posebej pa še od njenih vodstev, da se odločno spoprimejo s temi pojavi, tako znotraj zveze komunistov, kot zunaj nje, v vseh celicah in na vseh ravneh našega družbenega življenja. Gospodarska kriza, tako zlasti vse težavnejši položaj delavcev v neposredni proizvodnji pa tudi v družbenih dejavnostih, vse večja brezposelnost, zlasti med mladimi in druge kritične točke v našem današnjem položaju — vse to zahteva od zveze komunistov jasnejšo opredelitev, predvsem pa odločnejšo akcijo. Brez odločne in organizirane široke akcije proti tem pojavom bo zveza komunistov še naprej izgubljala ugled v širokih množicah delovnih ljudi in v današnjih zapletenih gospodarskih in političnih razmerah ne bo mogla uspešno opravljati svoje avantgardne vloge.

V boju proti moralno vrednostnim izkrivljanjem v naši družbi in še posebej v sami zvezi komunistov pa bomo uspešni le, če bomo odkrivali njihove prave vzroke in povezovali boj proti njim z razvijanjem in uveljavljanjem samoupravno socialistične vrednostne strategije, če se bomo hkrati borili za takšno kakovost življenja in dela, za takšen sistem vrednot, ki ustreza viziji samoupravnega socialističnega humanizma, kot družbe svobodno združenega ustvarjalnega dela.

Socialistično samoupravljanje prevzema in razvija dalje vse napredne moralne vrednote, ki so se izoblikovale v dosedanjem razvoju človeštva, posebej še v zgodovini mednarodnega in našega lastnega delavskega gibanja, v revolucionarnih bojih za socialno in nacionalno osvoboditev zatiranih narodov in razredov. Današnje razmere niso takšne, da bi moral komunist nenehno postavljati na kocko svoje življenje, da bi se moral do konca žrtvovati in izgoreti. Toda osebna nesebičnost, požrtvovalnost, poštenost in na prvem mestu zvestoba in odgovornost do vrednot in ciljev delavskega gibanja in socialistične revolucije so tudi danes temelj moralnega lika komunista. Današnji čas zahteva hkrati tudi oblikovanje novih lastnosti in vrednot. Takšna vrednota vse bolj postaja ustvarjalno, inovativno, visoko produktivno delo, združeno z znanjem, hkrati pa prežeto z globoko socialistično zavestjo, dalje kakršnokoli prilaščanje sadox tujega dela brez lastnega delovnega prispevka nezdružljivo s častjo in etiko samoupravne socialistične družbe. Prav komunisti moramo biti s svojim osebnim zgledom in ravnanjem nosilci te zavesti. Na današnji stopnji našega gospodarskega in tehnološkega razvoja je potrebno in bo še dolgo potrebno tudi veliko težaškega, rutinskega — telesnega in duševnega dela, ki pa prav tako skriva v sebi še mnoge neizrabljene možnosti množične inovativne dejavnosti za tehnološke, organizacijske in druge izboljšave. Delavsko gibanje si je v vsej svoji zgodovini prizadevalo uveljaviti delo, kot eno izmed temeljnih družbenih in človeških vrednot, seveda ne kot suženjsko, tlačansko, ali mezдно »odtujeno« delo, temveč kot delo, osvobodeno vseh izkoriščevalskih razrednih odnosov, delo kot najgloblja človekova potreba, v kateri se človek potrjuje kot človek, v kateri razvija vse svoje ustvarjalne sile in sposobnosti. Takšno delo, predvsem pa ustvarjanje možnosti in odnosov, v katerih bi bilo delo vsakega človeka lahko ustvarjalno, doživljeno kot najgloblja človekova potreba in ne le kot sredstvo za zadovoljevanje drugih njegovih potreb, ni le daljnji cilj našega družbenega razvoja, temveč je in mora biti že danes najpomembnejša družbena vrednota, ki jo skušamo uresničiti in, kot vrednota tudi eden izmed bistvenih ciljev vrednostne strategije zveze komunistov.«

10. KONGRES ZKS

Centralni
komite
Zveze
komunistov
Slovenije

Razmerje med delegati in delegatsko bazo ter povezovanje in skupno delovanje delegacij

1. Celoviteje je treba razviti in obdelati z Ustavom določeno razmerje delegatov do delegacije in delegatske baze ter določiti pravice in dolžnosti, oz. vlogo delegatov glede na delegatsko bazo, na podlagi tega pa vzpostaviti in razviti njihovo neposredno odgovornost.

Samoupravne organizacije in skupnosti ter družbenopolitične organizacije, oz. njihove delegacije morajo spremljati in periodično, najmanj pa enkrat na leto, ocenjevati aktivnost in delo delegacij in delegatov v skupščini.

Delegat je dolžan biti nenehno povezan s svojo delegatsko bazo ter sodelovati in prispevati k določanju stališč, pri tem pa izhajati iz spoznanja o skupnih in splošnih družbenih interesih, da to bazo obvešča o sklepih skupščine družbenopolitičnih skupnosti in se zavzema za dosledno uresničevanje teh sklepov.

Institucijo zamenljivega delegata kot dolgoročno usmeritev nadaljnjega razvoja delegatskega sistema je treba v sedanjih fazah upoštevati postopno, kjer je to ustavno mogoče, s prehodnimi rešitvami (npr. namestnik delegata, skrajšanje mandata delegatu, delegiranje za kako sejo, ali vprašanje, uvajanje zamenljivega delegata za skupščino SIS dr.) Treba je spremljati izkušnje pri uresničevanju institucije zamenljivega delegata in na podlagi tega izvajati v sistemu ustrezne spremembe.

2. Oblike povezovanja in skupnega delovanja delegacij je treba sistematično izpolnjevati in razvijati na podlagi Ustave SFRJ. V ta namen mora SZDL in Zveza sindikatov z dogovorom določiti osnovne oblike povezovanja delegacij, ki so funkcionalno in kako drugače povezane. Z dokumenti skupščin družbenopolitičnih skupnosti je treba določiti oblike teritorialnega in funkcionalnega povezovanja delegacij.

Odpriati je treba vzroke za težave pri povezovanju delegacij v okviru volilnih enot, v katerih se voli skupni delegat, da bi bila zagotovljena nenehna delovna povezanost delegatov z delegacijami, ki so ga izvolile.

Uveljaviti je treba ustavno načelo o neposrednem povezovanju delegacije na podlagi dela in drugih skupnih interesov, ki jih imajo in uresničujejo v družbenopolitičnih skupnostih, kakor tudi z delegacijami drugih samoupravnih organizacij zunaj teritorija iste družbenopolitične skupnosti, na podlagi združevanja dela in sredstev, ali na teritorialni podlagi. Posebej pomembno je zagotoviti povezovanje delegacij

v občini in prek zbora občinske skupščine, zaradi določanja smernic za odločanje delegatov v skupščinah štirih družbenopolitičnih skupnosti.

Razvijati je treba tudi oblike družbenih posvetovanj delegacij, prek katerih sodelujejo vse ustvarjalne sile, tudi znanost in poskrbeti za politično in strokovno pomoč delegacijam.

Družbenopolitične organizacije morajo s svojimi delovanjem pospeševati in zagotavljati čim širše medsebojno povezovanje delegacij tudi z vso samoupravno strukturo družbe.

Skupščina družbenopolitične skupnosti — najvišji organ oblasti in družbenega samoupravljanja.

Za dosledno uveljavljanje ustavne zasnove zborov skupščin družbenopolitičnih skupnosti je treba:

a) zagotoviti, da bodo zbori o večini vprašanj iz pristojnosti skupščin družbenopolitičnih skupnosti odločali samostojno v okviru svoje pristojnosti. Zato je treba preveriti dosedanje normative rešitve, tudi spremembe v ustavah, o pristojnosti, načinu dela in odločanju vsakega zbora in zagotoviti, da bodo zbori skupščin družbenopolitičnih skupnosti načelno vedno samostojno odločali o zadevah iz svoje pristojnosti, vendar enakopravno z drugimi zbori, samo o vprašanih, ki po svoji naravi zahtevajo ugotavljanje interesov, ki jih izražajo posebni zbori, medtem ko mora biti odločanje na skupni seji izjema,

b) dosledno je treba uresničevati ustavno določilo, da se skupščine SIS iz določenih področij vključujejo v vse faze priprave ter sprejemanja sklepov in dokumentov o zadevah, o katerih enakopravno odločajo v pristojnih zbora skupščin družbenopolitičnih skupnosti. V poslovnikih skupščin družbenopolitičnih skupnosti in v statutih SIS je treba opredeliti vprašanja, ki jih skupščine SIS in skupščinski zbori družbenopolitičnih skupnosti obravnavajo skupaj in o njih enakopravno odločajo,

c) okrepiti osnovno vlogo in položaj zbora združenega dela. Ti zbori morajo postati najvažnejši dejavniki ustvarjanja takih pogojev gospodarjenja, ki bodo spodbujali k širšemu samoupravnemu povezovanju in integraciji združenega dela po dohodkovnih načelih na

enotnem jugoslovanskem trgu in odpravljali ovire pri zagotavljanju sklepov, ali določanju temeljev politike družbenoekonomskega razvoja, kadar gre za razpolaganje z družbenim dohodkom, planiranje družbenega razvoja, ukrepe ekonomske in socialne politike, združevanje dela in sredstev, pogoje gospodarjenja idr. Pomembno je zlasti, da se uveljavi njegova vloga pri predlaganju, pospeševanju in koordinaciji samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja o najvažnejših vprašanih družbene reprodukcije, kakor tudi pri nenehni kontroli, vpogledu in zavzemanju za čim bolj smotrno gospodarjenje s sredstvi družbene reprodukcije v organizacijah združenega dela. Zbori združenega dela v republiških in pokrajinskih skupščinah morajo igrati pomembnejšo vlogo pri določanju smernic delegacijam za odločanje v zboru republik in pokrajini Skupščine SFRJ.

V skladu s tako začrtano vlogo in položajem zbora združenega dela je treba preveriti ustreznost določila v republiških in pokrajinskih ustavah, da bi bila natančneje opredeljena pristojnost tega zbora in bi nastali taki odnosi, ki bi omogočali, da bo praviloma samostojno odločal o zadevah s področja materialnih odnosov.

Družbenopolitične organizacije, še zlasti sindikat, morajo pravočasno izoblikovati stališča do pomembnih vprašanj, o katerih odloča zbor združenega dela, zlasti do tistih, ki so tesno povezana s pridobivanjem in razporejanjem dohodka in z vzpostavljanjem odnosov po načelu svobodne menjave dela in uveljavljanja samoupravnih pravic delavcev in varstva družbene lastnine. Ta stališča morajo biti prisotna v delegatski bazi, oz. v delegacijah, ko se določajo smernice, oz. stališča za delo delegatov.

Družbenopolitične organizacije morajo sistematično spremljati problematiko, s katero se ukvarjajo delegacije in delegatska telesa, zavzemati do te problematike stališča v skladu s svojimi temeljnimi idejnopolitičnimi opredelitvami in prek delovanja svojih članov v procesu delegatskega odločanja vplivati na to, da bodo sklepi po načinu sprejemanja demokratični, po vsebini pa napredni.

Informiranje — bistveni pogoj za odločanje Družbeni sistem informiranja je treba usmerjati tako, da bo podrejen krepitvi vloge in vpliva združenega dela in samoupravne delegatske baze na vse tokove družbenega življenja ter na vse oblike in ravni samoupravnega, skupščinskega in političnega odločanja. V procesu delegatskega odločanja je treba poskrbeti, da bodo informacije dostopne, celovite, objektivne, pravočasne in razumljive, oz. prilagojene potrebam sodelujočih v tem procesu. To je bistveni pogoj za kakovostno in učinkovito odločanje in izvajanje sklepov, s tem pa tudi za delovanje političnega sistema sploh.

Vsi subjekti obveščanja, zlasti delegacije in delegatske skupščine, samoupravni organi, družbenopolitične organizacije, morajo prispevati k razvoju družbene zavesti o pomenu vseh oblik informiranja v procesu družbenega odločanja in izvajanja sprejetih sklepov.

Predsednik republiškega izvršnega sveta Dušan Šinigoj, podpredsednik republiškega izvršnega sveta Janez Bohorič, predsednik republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo Erik Vrenko in predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Marko Bulić so v četrtek 25. februarja obiskali SOZD Iskra. Predstavniki Iskre so jih seznanili z langoskopskimi poslovnimi rezultati SOZD in opozorili na vse večje težave, ki jih povzročajo nekateri skromni poslovniki sistemski ukrepi, ki že zmanjšujejo konkurenčnost in zanimanje za izvoz. Posebno pozornost so gostje namenili problematiki nujnih naložb v nove infrastrukturne tehnološke načrte, zlasti v mikroelektroniko in teleinformatiko, pogovarjali pa so se tudi, kako prilagoditi poslovno organiziranost sistema Iskre zaostrenim gospodarskim razmeram.

Leto 1985:

Cene »popravile

Skupna realizacija prodaje, nabave in storitev je znašala lani nad 100 milijard dinarjev — Vse temeljne organizacije, razen zunanje-trgovinske, so presegle letne načrte — Iskra je lani izvozila za 246 milijonov dolarjev, uvozila pa za 143 milijonov dolarjev — Najbolj uspešno so poslovali serviserji.

»Ob pogledu na tabelo o realiziranih prometih opaziš določene visoke indekse glede na realizacijo iz leta 1984 in tudi na letni plan. Ti indeksi ne dajo prave slike,« poudarja direktor računovodsko-planskega področja v Iskri Commerce Franc Borko. »Trebaja je namreč upoštevati, da je IC pri pripravi lanskega plana načrtovala precej nižjo inflacijo, kot je bila pozneje: načrtovali smo, da bo znašala 50%, v resnici pa je bila nekje med 80 in 90%. Zato je razumljivo, da pri vseh tistih prometih, ki imajo vgrajeno tekočo inflacijo, nastopajo dokaj visoki indeksi: pri Prodaji 122 glede na letni plan, pri Servisu 151, v Zastopstvih 148 in v Marketingu 138. V primeru z letom 1984 pa so indeksi že bolj realni — 183 pri Prodaji, 266 pri Servisu, 290 pri Zastopstvih in 197 pri Marketingu. Torej lahko ugotovimo, da se praktično promet ni bistveno povečal v maloprodaji in, da so cene naših izdelkov verjetno povečale z večjim indeksom, kot pa promet. Iz tega lahko zaključimo, da se fizični pretok blaga prek tega prodajnega kanala ni povečal in je ostal na isti ravni, kot leto prej, to pa vsekakor ni spodbudno. No, pri Servisu je nekoliko drugače, saj jim je uspelo marsikaj urediti in so ti indeksi tudi ugodnejši. Isto lahko trdim tudi za Zastopstva, medtem ko pri Marketingu ni bilo tako. O Zunanjem trgu je bilo že dosti napisanega, vendar lahko ugotovim, da so indeksi v tabeli kolikor toliko realni, saj so izraženi v dolarjih, oz. v dinarjih po statističnem tečaju. Indeksi izvoza in uvoza so dosti manjši od drugih, kljub temu pa v Iskri Commerce ocenjujemo, da je bilo naše zunanje-trgovinsko poslovanje v minulem letu uspešno, kajti, kot vemo vsi — proizvajalci in tržniki — Iskra nima več kakovostnih blagovnih fondov, posamezni programi so tehnološko zastareli, peša

tudi poslovna disciplina in še bi lahko našteval, seveda pa ne smemo pozabiti tudi na probleme pri uvozu opreme. Če torej vse to upoštevamo, je bil tudi izvoz uspešen, čeprav planiranih nalog nismo uresničili,« je na kratko komentiral poslovanje Iskre Commerce v minulem letu direktor računovodsko-planskega področja v tej delovni organizaciji Franc Borko.

Po posameznih temeljnih organizacijah je Iskra Commerce lani poslovala takole.

Prodaja

V trgovinski dejavnosti so planirane naloge presegle za tretjino, realizacijo iz leta 1984 pa kar za 100%. Seveda je imela velik vpliv na to tudi inflacija ob višjih cenah, količinsko pa je prodaja na domačem tržišču ostala približno na isti ravni, kot leto prej.

Še vedno so občutili precejšnjo desortiranost blaga, zlasti širokopoltnega, na prodajo so precej vplivali tudi skoki cen, največji problem pa so lani predstavljale terjatve in to predvsem v Makedoniji in na Kosovu, precejšnje pa so bile tudi do Iskrinih tovarn.

V nabavni dejavnosti so lani ugotavljali, da se je ponudba osnovnih surovin precej izboljšala. Vzroki temu so bili padanje cen nekaterih surovin na svetovnem tržišču in ugodnejše cene na domačem tržišču.

Direktor računovodsko-planskega področja v Iskri Commerce Franc Borko

Tako poročajo

FINANCIAL TIMES

Jugoslavija in Eureka

Iskra, vodilni proizvajalec elektronike v Jugoslaviji, je ponudila dvajset od blizu dva tisoč svojih proizvodnih programov za vključitev v zahodnoevropski znanstveni program Eureka. To pomeni, da se teh dvajset proizvodov lahko kosa z najboljšimi ameriški in japonski. Jugoslavija je prva neuvrščena država, ki je pokazala zanimanje za vključitev v Eureka, ni pa prva komunistična dežela, ki je to storila. Madžarska in Bolgarija sta že sporočili, da sta se pripravljene pridružiti Eureka.

(Financial Times)

Nabavo so v primerjavi z letom prej presegle za 70%, plan pa za 13%. Tudi v nabavni dejavnosti so imeli vse leto velike težave z izterjatvami.

Servis

Izredno visoka inflacija v minulem letu se je še kako odražala na visoko rast vseh vrst stroškov, najbolj pereče pa je bilo še naprej vprašanje obresti. Fizično sicer nespremenjene zaloge so vrednostno izredno porasle, zaradi tega so se morali kratkoročno zadolževati, to pa je bilo seveda povezano z visokimi obrestmi. Prav zato so lani namenili v Servisu vso pozornost izboljšanju finančnega položaja: izkoristili so domača, vse notranje rezerve, da bi pospešili obračanje zalog. Dosegli so tudi boljše nabavne pogoje v ERO, Avtoelektriki, Avtomatiki, Telematiki in Kibernetiki, kar je tudi pripomoglo k manjšemu zadolževanju.

Serviserji so lani realizirali za dobrih 5 milijard dinarjev prodaje in storitev. To je za polovico več, kot so načrtovali in za 166% več, kot leto prej.

Zunanji trg Izvoz

Iskra je lani izvozila za 246 milijonov dolarjev, kar je 92% načrtovanega izvoza in za 18% več, kot le-

ta 1984. Konvertibilni izvoz je znašal 153,5, klirinški pa 92,5 milijonov dolarjev. Boljše klirinške rezultate smo dosegli na klirinškem območju, zlasti zaradi visokega izvoza v SZ, saj smo prej presegli za 4%. Na konvertibilnem

območju je Iskra uresničila le 86% letne zadolžitve.

Dosežena struktura izvoza je torej drugačna od načrtovane: delež konvertibilnega izvoza se je znižal na 62% vsega izvoza, klirinški pa povečal na 38%.

Med deželami s konvertibilno valuta je bil na prvem mestu izvoz v ZR Nemčijo s 33 milijoni dolarjev, sledijo pa Turčija s 16,7, Irak s 15,3, Italija z 12,3, Iran s 11,2 milijoni dolarjev itd. Med klirinškimi kupci je bila na prvem mestu in to preprosto SZ z 78,8 milijoni klirinških dolarjev našega izvoza. V DR Nemčijo smo izvozili za 7,3 v ČSSR za 5,5 milijonov dolarjev itd.

Zanimiv je tudi podatek, da Iskra lani izvažala kar v 69 državah, je bila torej razpršenost našega trženja v tujini še vedno izredno velika, kar še zlasti velja za dežele v razvoju.

Iskrine delovne organizacije pa so lani izvažale takole: svoje izvozne načrte so dosegle le Telematika, Avtoelektrika in Avtomatika med 80 in 90% realizacije širou potrošnja, ERO in Kibernetika, ERO pa so letni plan uresničili 73%, CEO 69%, Zmaj 59%, ISEZ 57%, Merilna elektronika 56%, najbolj pa sta zaostali Iskra Delta in Mikroelektronika.

O izvozu v vseh petih letih minulega srednjeročnega obdobja smo že pisali. Iskra Commerce je izvozu v obdobju 1980/85 v svojem letnem poročilu zapisala tole:

poslovanje

Kljub težavam je Iskra relativno uspešno končala leto 1985 in s tem tudi srednjeročno obdobje 1980 — 1985. Vprašanje je, če bo tako uspešno tudi novo srednjeročno obdobje. Poleg že znanih problemov glede kakovosti naših izdelkov, poslovne nediscipline, cenovne nekonkurenčnosti, razpršenosti trženja in podobno, se vse bolj kaže tehnološko zaostajanje naših izdelkov ter pomanjkanje izvoznih zanimivih programov. Posledice se bodo močneje občutile šele v naslednjih letih. Kot objektivne probleme moramo navesti predvsem neurejeno oskrbo z repromateriali, tečajno politiko in stalno spreminjajočo se zakonodajo, ki zavirajo izvozno dejavnost.

Uvoz

Lani smo uvozili za nekaj manj kot 144 milijonov dolarjev repromaterialov in opreme. S tem smo letni načrt presegli za 6%, uvoz iz leta 1984 pa za četrtno. S konvertibilnega območja smo uvozili za 126, s klirinškega pa za 18 milijonov dolarjev. Takšno povečanje je Iskra Commerce uspelo doseči predvsem s pomočjo blagovnih kreditov in kompenzacij. Na povečanje so seveda vplivale tudi napovedi o še hujših uvoznih ukrepih v letošnjem letu.

Opreme je Iskra kupila lani na tujem za 15,2 milijonov dolarjev in tako plan uresničila 61%. Do sorazmerno velikega izpada pri uvozu opreme je prišlo predvsem zaradi pomanjkljivo pripravljenih investicijskih programov v posameznih delovnih organizacijah.

Zastopanje tujih firm

V tej temeljni organizaciji so načrtovano realizacijo lani presegli za polovico, rezultate iz leta prej pa za skoraj dvakrat. Nadaljevali so predvsem z aktivnostmi za dosego višjih oblik povezovanja principalov z Iskrinimi DO, še zlasti na področju telekomunikacij, mikroelektronike in drugih elementov. Vse to je pripomoglo k povečanju Iskrinega izvoza principalom in drugim kupcem.

Marketing

Po posameznih področjih marketinga dejavnosti je bila realizacija in problematika v letu 1985 naslednja:

Celostna podoba.

Izdelan in že v obravnavi je bil priročnik o standardizaciji, zdaj je

priročnik v fazi usklajevanja in se pripravlja končno veljavna oblika.

Raziskava trga.

Realiziranih je bilo 17 raziskovalnih nalog predvsem za potrebe branžnih delovnih organizacij. Zanje je bilo nabavljenih tudi 12 inozemskih študij. V tem letu je bil organiziran sistem posebnih informacij z računalniško podporo.

Propaganda.

Poleg realizacije standardnih vsakoletnih aktivnosti je potrebno še posebej predstaviti uspešne akcije, kot so: Iskra znanje za prihodnost, Koledar 1986 in serijo učinkovitih inozemskih oglaševalnih akcij. Še posebej pa je potrebno poudariti realizacijo kompleksnih prodajno pospeševalnih akcij v sodelovanju z IC — izvozom in branžnimi delovnimi organizacijami.

Sejemska dejavnost.

V letu 1985 je bilo realiziranih 51 domačih in 45 inozemskih sejmov in razstav. Sodelovanje z branžnimi DO je boljše, kar se kaže pri definiranju in izpeljavi na specializiranih sejmih. Sodobna elektronika v Ljubljani z osrednjo temo »DITIS« je bila vsestransko uspeša promocija.

Dejavnost tržnega področja

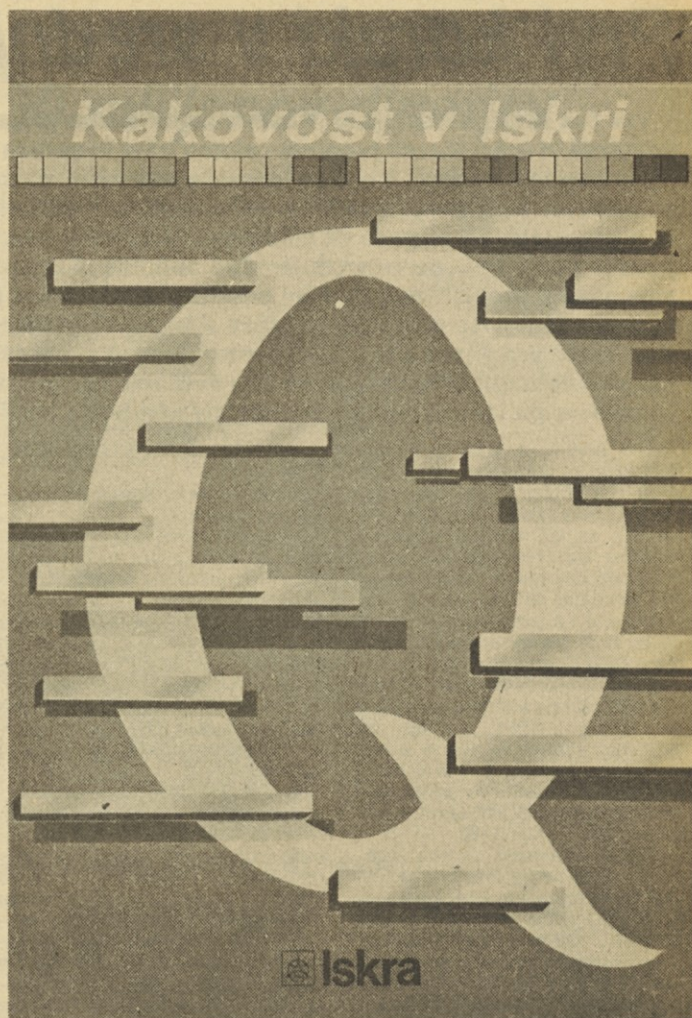
Doseženi rezultati v lanskem letu so bili kljub presežku v primerjavi na plan ter nihajočim pogojem plasmaja realni. Ugotavljajo celo, da bi ob prožnejši proizvodnji dosegli še boljše rezultate.

Največje težave pri plasmanu smo imeli na področju izdelkov za splošno rabo. Kompletni zastoj v mesecih maj, junij, julij, avgust in september je povzročil veliko skrb ter mnogo posebnih akcij za reševanje problema. Položaj se je močno spremenil od oktobra do konca leta tako, da smo tudi pri teh izdelkih dosegli zadovoljivo prodajo ter izpolnili letne obveznosti.

Obmejno gospodarsko sodelovanje

Dejavnost te temeljne organizacije je bila lani v začetni fazi. Značilne zanje so bile precejšnje težave pri izvajanju nalog, zlasti zaradi spremembe zakona o možnostih obmejnega gospodarskega sodelovanja.

LD

Kakovost v Iskri

V založbi Iskre Commerce je izšla v slovenski in angleški verziji brošura z naslovom »Kakovost v Iskri«. Publikacija kratko in pregledno — z risbami, shemami in fotografijami, ki jih dopolnjujejo samo najnujnejši teksti — predstavlja Iskrino politiko glede kakovosti ter osnovne značilnosti njenega sistema za zagotavljanje kakovosti izdelkov in storitev.

To je zdaj prvič, da imamo v Iskri tudi komercialno publikacijo o kakovosti. Zamišljena je bila kot pripomoček Iskrinim tržnikom, ali drugim delavcem, kadar so v položaju, da morajo predstavljati, na kakšen način in Iskri dosegamo kakovost svojih izdelkov, Iskrinim kooperantom, ali dobaviteljem ima tudi namen informirati delavce v njihovih službah, nabavi, prodaji, razvoju, odgovorne za proizvodnjo, inženirje za kakovost, vodstvene delavce itd., kje in kako lahko z Iskro urejajo vprašanja, ki se nanašajo na kakovost. Poleg svojega osnovnega namena pa prinaša ta publikacija nekaj koristnega tudi za interno rabo pri poslovanju v Iskri. Znova in znova namreč ugotavljamo, da se tudi v Iskri še vse preveč otepamo s posledicami slabe kakovosti, da premalo naporov in sredstev vlagamo, da bi odpravili vzroke za nastajanje slabe kakovosti. Nova publikacija pa opominja Iskrine delavce vseh strok in na vseh ravneh k sistematičnim prizadevanjem za doseganje kakovosti in njeno obvladovanje in pri tem lahko služi tudi, kot kratek vodnik po Iskrinem integralnem sistemu za zagotavljanje kakovosti.

Prvi koraki v srednjeročnem obdobju

Ves čas svojega obstoja si je Invest servis vedno prizadeval z vsemi svojimi močmi podpirati in uresničevati program celotne Iskre in seveda hkrati tudi delovnih organizacij, ki so v tem sestavu. Kolektiv Invest servisa meni, da mu je to v minulem obdobju uspelo, saj sloni njegov program v pretežni meri, to je 95% iz storitev v prid organizacij Iskre in le preostalih 5% odpade na dejavnosti za zunanje naročnike. Ko smo snovali skupne temelje plana za sedanje srednjeročno obdobje in gospodarski načrt za letošnje leto, smo najprej proučili srednjeročni program celotne Iskre in v njem izluščili področja, ki zadevajo tudi našo organizacijo. Tako smo razen že utečenih dejavnosti, kot so inženiring, obrat vzdrževanja in obrat storitev, ki skupaj predstavljajo polčetrto milijardo dinarjev celotnega prihodka, oz. za 70% večji prihodek kot v lanskem letu, vnesli nove dejavnosti in jih tako vključili v načrtovane naloge za letošnje leto.

Med prvimi je zdaj dejavnost ekologije z delovnim naslovom: »Vpeljava sistema za uresničevanje varstva okolja v SOZD Iskra«. Ta ima za cilj vpeljati učinkovit ekološki varstveni sistem v Iskri. Program celotnega dela obsega štiri stopnje, ki so okvirno porazdeljene na izdelavo strokovnih osnov za posnetek ekološkega stanja v Iskri s terminom do 1. julija 1986, nato na uresničevanje izsledkov ekološkega stanja s terminom do 1. julija 1987, nadalje na ekološko varstveno oceno s terminom do 1. julija 1988 in končno na izdelavo sistema za ohranjanje varstva okolja v SOZD Iskra, s terminom do 1. julija 1989.

Druga dejavnost zadeva matično organizacijo inženiringa. Invest servis nadaljuje v letošnjem letu uresničevanje programa te dejavnosti z naslednjimi aktivnostmi:

- popravek registracije dejavnosti glede na novi zakon;
- sestava predloga samoup-

ravnih aktov za projektno matično organizacijo;

- obdelava in sprejem samoupravnih aktov;

- sestava predloga korekcije in sprejem pravilnika o delovanju projektno matične organizacije;

- tekoče vodenje evidence kadrov iz delovnih organizacij v sestavi SOZD v matični organizaciji in njihovo evidentiranje pri Gospodarski zbornici Slovenije;

- vodenje evidence in arhiviranje dokumentacije, o kateri je bila opravljena interna kontrola in končno;

- opravljanje drugih odgovornih del v zvezi s skupnimi akcijami.

Tretja temeljna naloga se nanaša na prostorski razvoj. To je najobčutljivejše področje v SOZD, za katerega ni najti v celoti pravega razumevanja. Neskladja pri investicijski politiki na ravni SOZD za sedanje srednjeročno obdobje in celotno obdobje do konca tisočletja, kot tudi močan lokalni patrio-

tizem kalijo že idejne zamisli, ki se celo odvrtačo od reintegracijskih načel, da ne govorimo o cenovni in enotni pripravi zazidalnih kompleksov.

Kljub temu bomo letos sprožili naslednje aktivnosti:

- izdelavo preliminarne preveb možnih lokacij za industrijsko cono,

- zbirali in kategorizirali potrebe potencialnih investorjev Iskre,

- načrtovali programske zasnove industrijske cone,

- sestavili strokovne predloge za obravnavo in javne razprave in

- izdelali arhitektonske zazidalne situacije z glavnimi niveletami in zasnovo namenske rabe.

Preizkusni kamen bo na tem področju 120 tisoč m² zemljišča, kjer je Invest servis že zapičil Iskrino zastavo, močne pa bodo tudi gradnje še v tem petletnem obdobju, če bodo delovne organizacije investitorice vložile sredstva.

Zadnja dejavnost se nanaša na Iskrino poslovno letalo. Tod so realizirani delovni in razvojni programi, ki zagotavljajo ekspanzijo SOZD na tujih tržiščih. Poslovno letalo je torej sredstvo za večanje poslovnosti in učinkovitosti vseh delovnih organizacij v prihodnje. Na podlagi načrtovanega obsega dela so določeni tudi stroški z letnim načrtom.

Osnovna izhodišča za sestavo načrta stroškov so naslednja:

- skupni promet — 500 ur letenja, od tega

- 450 ur letenja na leto za obračun, oz. fakturiranje,

- 50 ur letenja kot režijski politi (servisiranje),

- poprečna cena goriva za našo državo 160 dinarjev za kilogram goriva,

- poraba goriva skupaj 150 ton,

- nakup na domačem tržišču 130 ton in

- nakup v tujini samo 20 ton.

Obveznosti, ki niso krite z obračunom voznih kart, bomo združevali vsak mesec po ključu dvajsetin na podlagi uporabe letala v minulem letu.

To so v kratkih potezah obveznosti, ki jih je prevzel kolektiv Invest servisa v letošnjem načrtu 1986, ki je seveda že del srednjeročnega načrta. Naloga sicer ni lahka, vendar je kolektiv do sedaj znal prislunhiti vsem potrebam in nalogam, ki so mu bile zaupane, zato tudi ni bojzani, da tega ne bo storil po svojih najboljših močeh v prihodnje.

Marjan Dvoraček

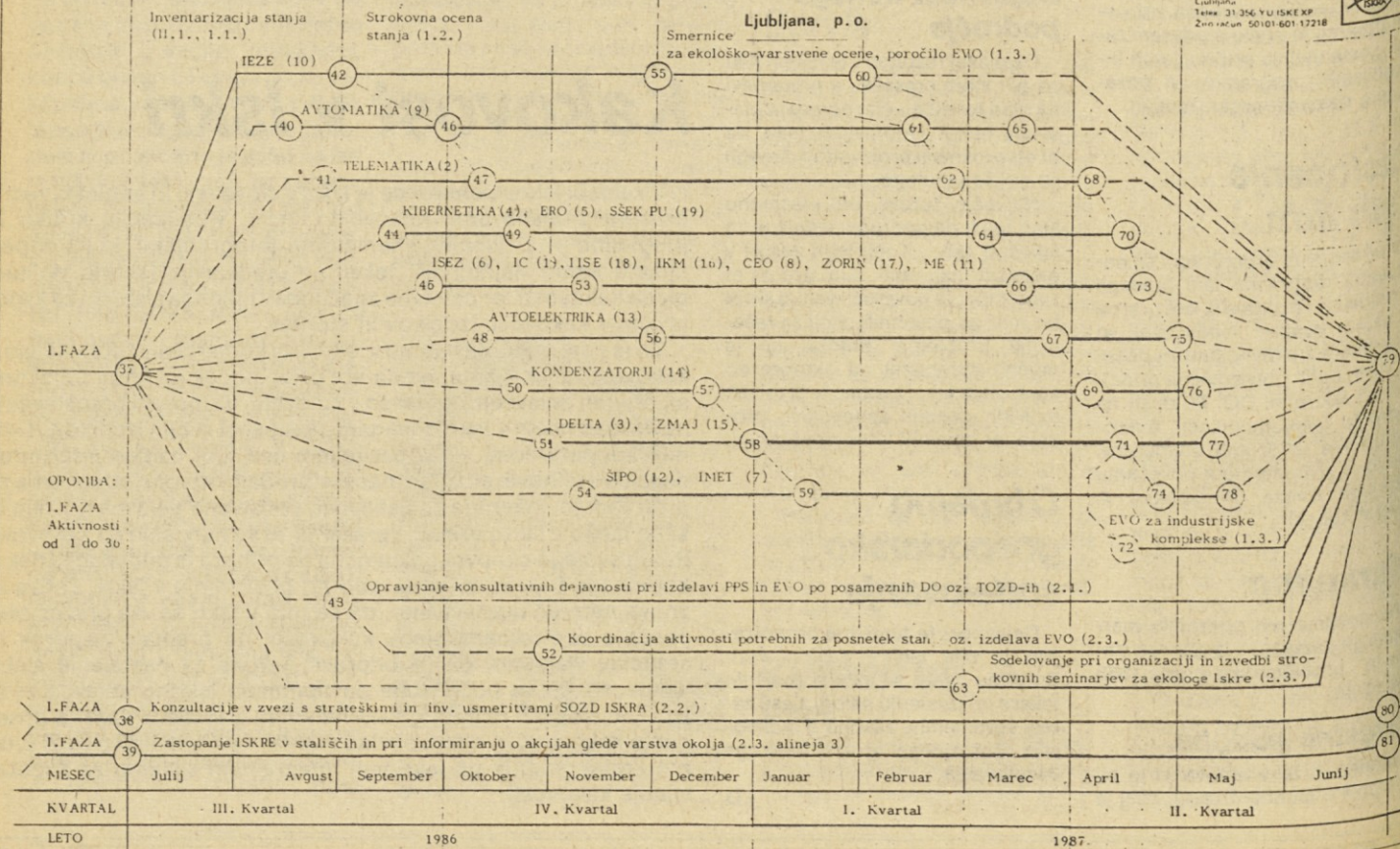
OKVIRNI TERMINSKI PLAN II.FAZE
VPELJAVA SISTEMA ZA IZVAJANJE
VARSTVA OKOLJA V SOZD ISKRA

izdelava temeljnega
instituta "jožef stefan" ljubljana, jugoslavija

Iskra
Invest servis

Ljubljana, p. o.

61001 LJUBLJANA
Tržaška cesta 3, p. o. 581/IV
Tel. 213 213
Telefaks: Iskra-156
Ljubljana
Telefaks: 21 356 VU ISKRE KP
Zimski račun 50101-601-17218

Iskra Kondenzatorji

Inovatorjem podelili nagrade

Z inovacijami lani prihranili 30 milijonov dinarjev

Kar 62 predlogov za reševanje različnih tehnoloških in tehničnih problemov v proizvodnji je v minulem letu prispelo na odbor za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge. Odbor je sprejel 49 predlogov in v semiški Iskri ocenjujejo, da bo celotna gospodarska korist za vse inovacijske predloge v preteklem letu dosegla 30 milijonov dinarjev.

V okviru prireditve praznovanja občinskega praznika Črnomelj sodi tudi podelitev nagrad za inovacijske in raziskovalne dosežke, ki jih podeljuje raziskovalna skupnost. Med letošnjimi nagrajenci so bili tudi delavci zaposleni v semiških Kondenzatorjih: Jože Rožman, Alojz Križan, Ferdinand Jakša in skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha.

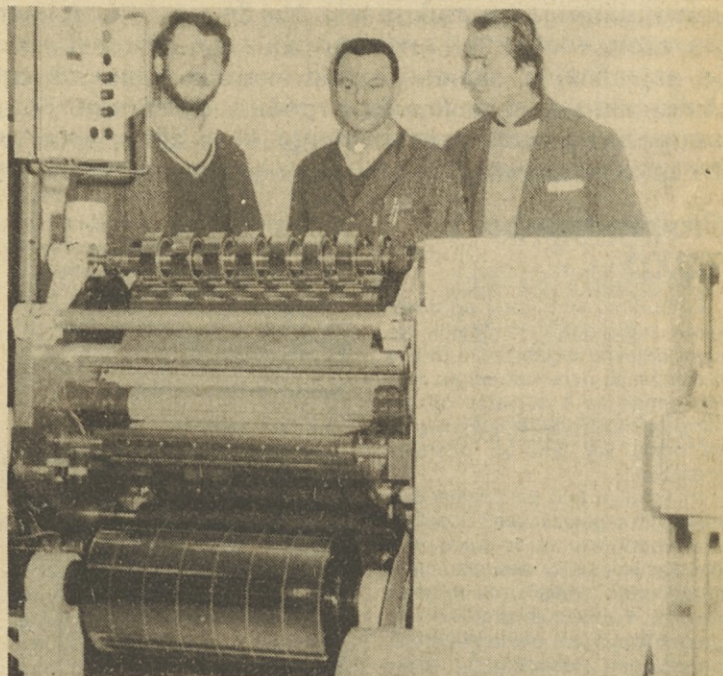
Jože Rožman je vodja aplikativnega dela razvoja in je v letih 1983 in 1985 opravil dela in naloge samostojnega razvijalca na področju filtrov za odpravo radiofrekvenčnih motenj. V tem času je samostojno razvil novo konstrukcijo filtra za odpravo radiofrekvenčnih motenj, ki je zasnovana na racionalni porabi materialov, funkcionalnosti in na enostavnih proizvodnih operacijah. »Filter je bil v letu 1985 že uveden v redno proizvodnjo za domači in tuji trg. Prestal je tudi zahtevno testiranje v Zvezni republiki Nemčiji in si pridobil VDE atestni znak. V postopku so še testiranja v nekaterih evropskih državah. Upam, da se bo v naslednjih letih prodaja filtrov uspešno nadaljevala, ker trenutno izdelek zadovoljuje vse zahteve,« je pripomnil nagrajenec Jože Rožman.

Poleg direktne gospodarske koristi (20 do 25% nižji proizvodni stroški), ima filter tudi druge pozitivne karakteristike: uporaba domačega materiala, katerega delež se je zvišal od 65 na 80%, nižja cena omogoča konkurenčnost in zagotavlja tržišče, univerzalna konstrukcija, ki omogoča

izdelavo filtrov različnih električnih parametrov s tipiziranimi sestavnimi deli.

Alojz Križan je zaposlen na delih in nalogah v prototipni delavnici in je s svojimi izboljšavami in izvirnimi rešitvami na prototipih raznih strojev veliko prispeval, da so bili stroji hitro in uspešno vpeljani v proizvodnjo.

V minulem letu je prijavil tri pomembne inovacijske predloge, izmed katerih je najpomembnejša konstrukcija vakuumskega senzorja, za katerega je vložena tudi patentna zahteva. S to inovacijo je bilo možno spraviti v obratovanje in proizvodnjo dva pomembna prototipa strojev, avtomat za zlaganje sljudnih

Jakob Stariha, Bojan Jakša in Alojz Malenšek

Delovna skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha je skonstruirala in razvila stroj za rezanje metalizirane plastične folije in s tem prihranila znatna devizna sredstva delovne organizacije, saj podoben stroj iz uvoza stane prek milijon nemških mark. Stroj sodi med specialno opremo za proizvodnjo kondenzatorjev, za katero v Jugoslaviji ni proizvajalca, v tujini pa ga proizvajajo samo po naročilu.

Pri konstrukciji stroja so uporabljali najnovejše dosežke tehnike, kot je kontrola zanašanja robov z optično glavo in svetlobnimi vlakni. S tem se je povečala točnost rezanja in navijanja metalizirane folije v primerjavi s podobnimi uvoženimi stroji.

Odbor za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge v semiški Iskri je v minulem letu organiziral tudi dve akciji in sicer »Junij 85«, mesec inovacij na Dolenjskem na pobudo Gospodarske zbornice za Dolenjsko in akcijo »Oktober« mesec inovacij v DO Iskra Semič. Obe akciji sta uspeli, saj se je inovacijska aktivnost v delovni organizaciji znatno povečala. Z realiziranimi inovativnimi projekti, ki so plod lastnega znanja, je v delovni organizaciji ustvarjena podlaga, da še naprej pravočasno sledi modernizaciji opreme za proizvodnjo kondenzatorjev in jo glede na sodobnost in funkcionalnost ponudi tudi tujim kupcem.

V. Ž.

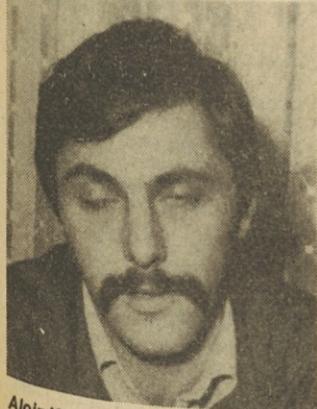

Jože Rožman sprejema nagrado

kondenzatorjev in avtomat za mašenje luknjic na kondenzatorskih zvitkih. S tem se na izvirni način rešuje problem kontrole določenih sestavnih delov kondenzatorja med montažo na kontrolnih mestih stroja, kjer zaradi pomanjkanja prostora ni bilo

možno uporabiti nobenega do sedaj znanega ter na tržišču dostopnega senzorja. Hkrati pa bodo inovacijo lahko uporabljali tudi pri ostalih strojih, ki so že v proizvodnji.

Ferdinand Jakša je zaposlen na delih in nalogah tehnologa v proizvodnji aluminijastih lončkov v TOZD Mehanski deli in naprave in je z večletnim delom dosegel viden rezultat na področju inventivnega dela. Najvidnejši rezultat njegovega ustvarjalno dela je rešitev orodja za brizganje aluminijastih lončkov, za katerega je vložena tudi patentna zahteva. Z novo konstrukcijo in materiali je na izvirni način rešil tehnične probleme, ki so nastajali pri brizganju lončkov, povečal je življenjsko dobo orodja, zmanjšal tehnološki izmet in izboljšal kakovost samih lončkov ter s tem ustvaril gospodarsko korist za delovno organizacijo.

Alojz Križan

Ferdinand Jakša

Nobena TOZD ni poslovala z izgubo

Vsi meseci v letu so po svoje zanimivi, februar pa še posebej. Ne le zato, ker je najkrajši, zanimiv je predvsem zato, ker je »določen« za soočenje z rezultati gospodarjenja v minulem letu. Naj že v uvodu zapišemo, da so poslovni rezultati doseženi v letu 1985 v novogoriški Iskri-Avtoelektriki pozitivno ocenjeni, kar pa je najvažnejše, nobena izmed enajstih temeljnih organizacij, kolikor jih je v Avtoelektriki, ni poslovala z rdečimi številkami. To pa je glede na razmeroma neugodne pogoje gospodarjenja, ki so bili prisotni tekom celega lanskega leta še kako pomembno in ohrabrujoče tudi za delo v letošnjem letu.

Proizvodnja po TOZD

Pomudimo se najprej pri doseženih proizvodnih rezultatih. Na ravni delovne organizacije je bila proizvodnja, ovrednotena po stalnih cenah za 11% večja od proizvodnje v letu 1984, letni plan pa za nekaj več kot en odstotek presežen.

In kako je bilo po posameznih temeljnih organizacijah? Doseženi proizvodni rezultati so dokaj različni, kar je v veliki meri razumljivo zaradi vrste okoliščin, ki so nanje vplivale. Tu mislimo predvsem na pomanjkanje, oz. slabe materiale, nedorečeno tehnologijo, veliko delovnih ur izgubljenih zaradi bolezni itd. Našteti vzroki so bili najbolj prisotni v **tovarni malih zaganjalnikov**, saj so prav zaradi njih izpolnili letni plan proizvodnje le 93%. Tudi strojna oprema v tej tovarni je že močno načeta, zato so okvare pogostejše, kot v prejšnjih letih. Vsaka okvara na stroju, ki je praviloma le eden za posamezno kritično operacijo povzročila zastoj pri vseh naslednjih operacijah.

V najštevilnejši TOZD, v **tovarni velikih zaganjalnikov**, so bili doseženi proizvodni rezultati dobri. V primerjavi s preteklim letom je bila v tej tovarni proizvodnja večja kar za 11%, letni plan pa presežen za 5%. Tudi proizvodnja na zaposlenega je za skoraj 12% večja od dosežene v letu prej, od planirane pa večja za 7%. Dosežek take proizvodnje je omogočil pokritje vseh potreb po njihovem proizvodnem programu, kljub občasni prezasedenosti zmogljivosti in težavam z orodji in materiali pa so uspeli zadostiti tudi vsem ostalim TOZD po neblagovni proizvodnji.

Tovarno generatorjev in elektrone pa moramo še posebej izpostaviti, saj so njihovi proizvodni rezultati res najboljši. Proizvodnja je za polnih 20% večja, kot leto poprej, plan pa so presegli za 9%. Za realizacijo teh dobrih rezultatov so morali povečati število zaposlenih, vendar je bila rast zaposlenih manjša od rasti proizvodnje.

V najmlajši TOZD, v **tovarni specialnih električnih rotacijskih strojev** so proizvodni plan lani dosegli kljub pogostim spremembam in prilagajanjem različnim kupcem. Nepravočasne dobave potrebnih

delov za njihovo specialno proizvodnjo in pomanjkanje rezervnih delov za obdelovalne stroje iz uvoza so povzročali motnje v proizvodnji, zato je bilo treba izgubljeni čas nadoknaditi s povečanimi naporji in delom v podaljšanem delovnem času.

Le tri odstotke je manjkalo zaposlenim v **tovarni vžigalnih tuljav Bovec**, pa bi v celoti izpolnili letni plan proizvodnje, njena vrednost pa je bila za 9% večja nasproti letu prej. Lansko leto so izdelali tudi največ vžigalnih tuljav doslej, le 60 tisoč jih je manjkalo do milijona. Proizvodnjo ostalih izdelkov pa so prilagajali prodajnim možnostim.

Skoraj enaka kot v lanskem letu je bila proizvodnja v **tovarni žarnic Ljubljana**, kjer so letni plan dosegli 95 odstotno. Osnovni razlog za sorazmerno skromen poslovni rezultat gre iskati v izrabljenosti strojne opreme, veliki odsotnosti delavk in delavcev zaradi bolovanja in pomanjkanje, oz. problematična kvaliteta potrebnih materialov za njihovo proizvodnjo.

Tudi **tolminski Iskraši** so dobro zavihali roke. Glede na leto prej so dosegli skoraj 11% povečanje proizvodnje. Razpoložljive strojne zmogljivosti bi omogočale še boljše proizvodne rezultate, vendar je zmanjšanje prodajnih možnosti za magnetne vžigalnike zahtevalo zmanjšanje proizvodnje. V planirani proizvodnji za lansko leto so predstavljali magnetni vžigalniki več kot polovico, v realizirani pr-

oizvodnji pa je delež magnetnih vžigalnikov padel na približno 40%.

V **tovarni odlitkov Komen** je bila proizvodnja večja za 7,5% kot leto prej in le dva odstotka je manjkalo do popolne izpolnitve letnega plana. Težave, ki so spremljale proizvodnjo so bile predvsem naslednje: zmanjšano povpraševanje po odlitkih v začetku in ob koncu leta, slaba kvaliteta Al zlitin, nepravočasne dobave in problematična kvaliteta orodij za tlačno litje in kot posledica vsega neenakomerna zasedenost zmogljivosti. Zaradi specifičnosti proizvodov, ki jih izdelujejo v **tovarni delovnih sredstev**, njihove proizvodnje niso vrednostno spremljali, prav pa je, da navedemo nekatera obsežnejša dela. V projektivnem biroju so sprojektirali, v proizvodnji pa izdelali sedem orodij za tlačno litje, 9 orodij za štancanje in krivljenje, 8 večjih naprav, 3 kontrolne naprave itd: Poleg tega so že izdelana, oz. v zaključni fazi še razna druga orodja, med njimi tudi orodje za izdelke Avtoelektrike, montirane na avtomobil YUGO Amerika. V oddelku energetike in transporta je bila zaključena montaža drugega kotla v kotlarni, preurejena plinska postaja za potrebe menze, izvršena dokončna preselitev TOZD VZ itd.

Večji izvoz

Vrednost prodanih izdelkov se je v primerjavi z letom prej podvojila, vendar moramo ob tem podatku upoštevati spremembe cen (vmes

je tudi inflacija), torej podatek o nobene strani ni primerljiv. Letni plan prodaje pa je bil presežen za 27,5%. Struktura prodaje se bistveno ni spremenila, razveseljuje pa je, da se je delež izvoza povečal, saj so bila vsa prizadevanja meletom usmerjena prav v povečanje izvoza. Plan izvoza, ki je za leto 1985 znašal nekaj manj kot 18 milijonov dolarjev so presegli za 11 odstotke, torej je Avtoelektrika prodala na tuje trge za doseženo rekordnih 18 milijonov in pol dolarjev. In kje so vgrajeni njihovi izdelki? Največ v Iranu, Franciji, Italiji, Sovjetski zvezi, ZR Nemčiji itd. Naj ob tem pripomnimo, da so bili izvozni rezultati še boljši, če bi bilo moč odpraviti zamude, oz. spoštovati dogovorjene dobavne roke ter dvigniti raven kakovosti izdelkov, ki so doslej po številu reklamacij najbolj izstopali. Tu izstopajo predvsem štiri vrste reklamacij in sicer na regulatorjih, slabem tesnenju vžigalnih tuljav, pokanjenih balonov na žarnicah ter pokanjenih prednjih ležajnih pokrovov na malih zaganjalnikih.

Število zaposlenih

Avtoelektrika nenehno »raste«. V lanskem letu je na novo sklenilo delovno razmerje 339 delavcev, zaradi raznih vzrokov (upokojitve, vojaščina, samovoljno) pa je delovno organizacijo zapustilo 217 delavcev. Tako je bilo konec lanskega leta v Avtoelektriki 3415 zaposlenih, 66 več kot po planirani strukturi zaposlenih po dejanski izobrazbi se je lani nekoliko izboljšala, predvsem kvalifikacijska struktura kar je vsekakor pozitivna tendenca, ki bi jo kazalo v bodoče še bolj vzpodbujati. Danes je v TO DO 96 zaposlenih z visoko izobrazbo, 122 z višjo, 434 s srednjo, 727 je visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev ter 2036 priučnih delavcev.

Marko Rakuščan

Robert Žerjal, novi glavni direktor

Novi glavni direktor Iskre Avtoelektrike Nova Gorica Robert Žerjal

V Iskri Avtoelektriki Nova Gorica je bilo minuli petek redno zasedanje delavskega sveta. Delegati so sprejeli vrsto zavezujočih sklepov med katerimi omenjamo le tri najvažnejše.

Najprej so delegati soglasno imenovali **Roberta Žerjala** za novega glavnega direktorja Iskre Avtoelektrike Nova Gorica. Prejšnji, Peter Mivšek je namreč odšel s 1. januarjem letos na opravljanje novih del in nalog v SOZD Iskra, njegov pomočnik Robert Žerjal pa je do imenovanja opravljal naloge vršilca dolžnosti. Po imenovanju se je glavni

direktor Robert Žerjal zahvalil delegatom in kolektivu za zaupanje ter poudaril, da je to naloga, za katero se je večje zaupanje in pešnosti dobrega poslovanja seveda s skupnimi močmi celotnega kolektiva, kolegija in vseh posameznih strokovnih služb.

Potem, ko so delegati imenovali nagradili z burnim aplavzom iz katerega je vel ponos na padnost in pripravljenost za sodelovanje z nalogami, ki stojijo pred tem kolektivom, je Robert Žerjal podal oceno dobrega lanskega poslovanja (o tem poročamo v širšem sestavku). Dole

Mladi razpravljali o kongresnih dokumentih

Priznati moramo, da so mladi v novogoriški Iskri Avtoelektriki res delavni in to na vseh področjih — tudi političnih. Potem, ko so pred kratkim uspešno pripravili programsko volilno konferenco, so minulo sredo že izvedli prvo izmed večjih akcij, začrtanih v smernicah bodočega dela, soglasno sprejetih na konferenci. Pripravili so namreč okroglo mizo na temo — obravnava osnutka dokumentov za 12. kongres zveze socialistične mladine Slovenije, ki bo letos od 4. do 6. aprila.

Da bi ses pomembnimi temami iz osnutka seznanilo kar največ mladih, so na okroglo mizo povabili tudi nekatere predsednike mladih iz drugih, večjih delovnih organizacij novogoriške občine, mladih iz Avto-

elektrike pa je bilo kar okrog 30, (iz dvoriščnih TOZD in DSSS).

Gost okrogle mize, ki jo je vodil predsednik predsedstva konference ZSMS v Avtoelektriki Igor Šinigoj, je bil Tone Anderlič, sekretar republiške

izobraževanje in s tem doseganje boljših proizvodnih rezultatov na delovnih mestih itd.

Razvila se je živahna razprava. Mladi so razrešili vrsto vprašanj, do tega trenutka še dokaj zamegljenih.

V razpravo je kritično posegel tudi predsednik predsedstva konference OO Sindikata Miloš Vodopivec. Opozoril je na tiste poglavitne teme, ki se najbolj nanašajo prav na mlade pa naj si bo to delovna in sploh kultura, doslednejše izpolnjevanje delovnih nalog, skrb za izboljšanje delovne in tehnolo-

dan, v kolikšen kos kruha bomo zarezali, kakšen bo naš gospodarski in politični trenutek. Okrogla miza je pokazala, da mladim v Avtoelektriki to ni vseeno...

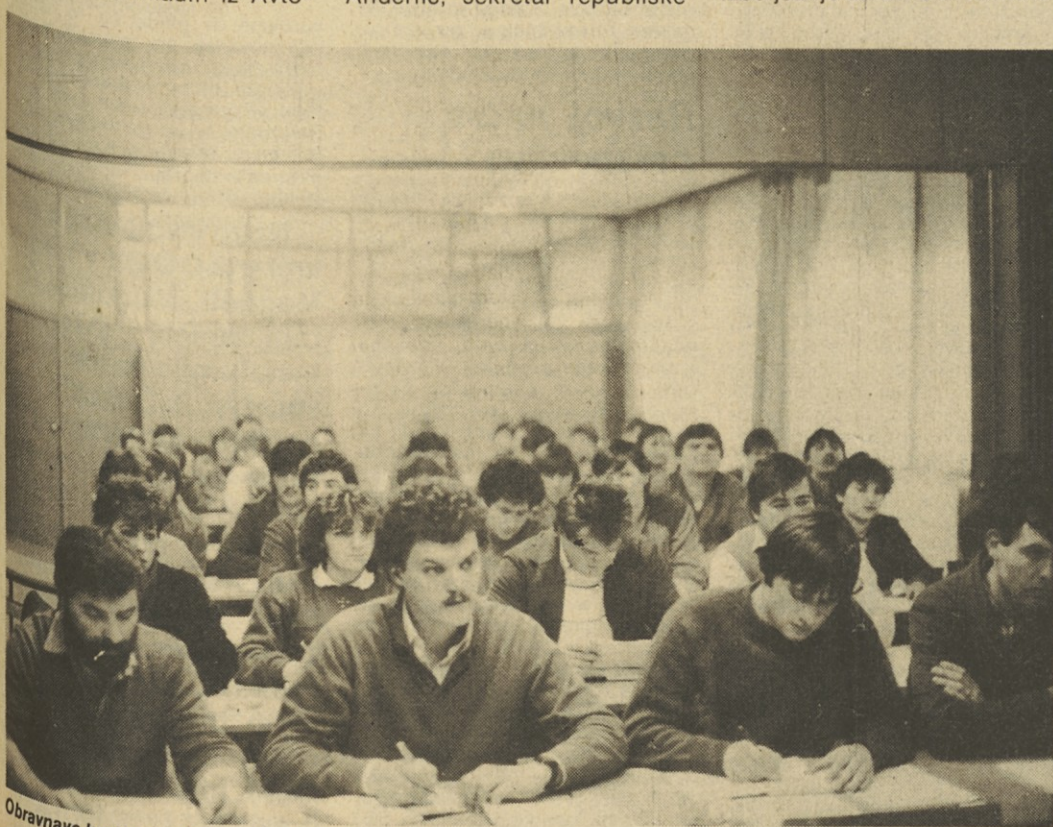
M. R.

Delegacija panafriškega kongresa v Avtoelektriki

Na povabilo zvezne konference SZDL Jugoslavije je bila v naši državi delegacija Panafriškega kongresa Anzanije, v okviru svojega obiska pa je obiskala tudi Novo Gorico. Po razgovorih s političnim aktivom novogoriške občine, je delegacija, ki jo je vodil Jonson Mlamba, predsednik Panafriškega kongresa Anzanije obiskala tudi Iskro Avtoelektriko. Tu so jih sprejeli in pristrčno pozdravili predstavniki družbeno-političnih organizacij Avtoelektrike ter namestnik glavnega direktorja Ludvik Jelinčič. Predstavili so jim ta naš 3400 članski kolektiv, jih seznanili z delom in življenjem ter jim spregovorili o delovanju sindikata, zveze komunistov in samoupravnih organov, kar je gostež juga Afrike še posebej zanimalo.

Potem, ko so jim pokazali del proizvodnje v tovarni velikih zaganjalnikov, se je delegacija pohvalno izrazila o visoki tehnološki organiziranosti delovnih procesov in delavcih, ki za njimi stojijo. Na splošno pa je izžvenel obisk v prepričanju, da je zatirano prebivalstvo Južnoafriške republike ob podpori Jugoslavije in napredne svetovne javnosti ter z združenimi močmi na pravi poti k dosegu svobode in neodvisnosti. Visoki gostje so si ogledali tudi mednarodni izobraževalni center Iskre Delte v Novi Gorici.

M. R.

Obravnave kongresnih dokumentov so se mladi v Avtoelektriki udeležili v velikem številu.

konference ZSMS. V uvodu je spregovoril o najaktualnejših poglavjih, zapisanih v osnutku dokumentov za 12. kongres. Posebej je poudaril tista vprašanja, ki so pomembna za mlado generacijo, ne le za danes in jutri, pač pa za daljše obdobje. V okviru teh vprašanj je nanizal načrtovane večje investicije v SR Sloveniji (Železarna Jesenice, Cinkarna Celje, Kidričevo, Ruše, gradnjo elektrarn itd), posodabljanje tehnologije, posodabljanje obstoječega programa v našem gospodarstvu, zaposlovanje mladih, kadrovska in štipendijsko politiko, stanovanjska vprašanja,

ške discipline — vendar bodi dovolj!

Še nekaj moramo z veseljem zapisati. Ponavadi se mladinski sestanki, ali okrogle mize končajo nenavadno hitro, saj praviloma ni več kot enega, dveh diskutantov. Tokrat pa ni bilo tako, saj je bilo razpravljalcev res veliko, to pa je bil tudi cilj okrogle mize, ki je izžvenela ob vsej podpori kongresnim dokumentom tudi v prepričanju, da mladi ne vidijo pred sabo le mladostne razigranosti, zabave, sem ter tja športnega udejstvovanja, pač pa jim je še kako mar, kakšen bo jutrišnji

knji se je tudi pokazatelj poslovanja v letošnjih prvih dveh mesecih in poudaril, da se proizvodnja odvija po planu, prav tako prodaja na domačem trgu, le izvozni rezultati nekoliko zaostajajo za planiranimi zaradi delnega izpada na iransko tržišče. Vsi ostali pokazatelji pa se v glavnem odvijajo v smeri realnega izpolnjevanja začrtanih ciljev.

Med ostalimi sklepi pa so delegati sprejeli tudi sklep o razpisu volitev v samoupravne organe Iskre Avtoelektrike.

Marko Rakušček

Magnete je tržišče uspavalo, zdaj pa...?

V temeljni organizaciji Magneti so poslovno leto 1985 zaključili sicer zadovoljivo, ni pa manjkalo težav, ki so pestile tudi večino naših TOZD. Poleg vsega pa so se soočali tudi z notranjimi nesoglasji. O rezultatih poslovanja in o vedrejši perspektivi smo se pogovarjali z Alojzjem Severjem, vršilcem dolžnosti IPO:

»V letu 1985 smo iztržili 901.648.608,70 din celotnega prihodka, kar je za 48% več, kot smo planirali in za 80% presega lanskolletnovrednost. Porabljena sredstva so spet večja, kot smo predvidevali, čemur botruje predvsem izredno povišanje cen surovinam, ki jih z lastnimi cenami nismo mogli dohitevati. Zato je tudi rast dohodka počasnejša in tudi ni povsem primerljiva z vrednostjo iz leta 1984, ker se je spremenil način obračunavanja stroškov. Primerljivo vrednost dobimo, če izračunamo korigirani dohodek, ki znaša 206.678.660,49 din in je za 5 manjši od planiranega. Izredno velik strošek so predstavljale obresti od kreditov za obratna sredstva, za katere smo morali oddvojiti celo večjo maso sredstev, kot za osebne dohodke.

Za delitev nam je torej ostalo 136.033.382,54 din, SČD pa ne moremo biti zadovoljni, ker kar za 16% zaostajamo za planirano vrednostjo. Poprečni osebni dohodek je lani znašal 52.744 din, kar nas v delovni organizaciji uvršča v zgornjo polovico. Glede na rezultate, ki smo jih ustvarili, smo torej izplačali več, kot bi smeli. Pri tem pa moramo upoštevati izobrazbeno strukturo naših delavcev in pa relativno majhnost naše TOZD (104 zaposleni). Osrednji problem, ki ga bo treba razrešiti, pa so premajhni razponi med osebnimi dohodki strokovnjakov in NK delavcev v proizvodnji. Pogoji za to, da bomo zapolnili vrzel v razvoju in tehnologiji je nov, ustrenejši način vrednotenja visokostrokovnih del in nalog, ki naj bi ga izdelali in sprejeli že v tem letu. Če hočemo v

prihodnosti štartati z novimi, perspektivnimi programi, je nujno, da razbremenimo že obstoječ strokovni kader »gasilskih akcij« v proizvodnji, in s stimulativnim načinom nagrajevanja pridobimo nove strokovnjake, ki jim moramo nuditi tudi optimalne pogoje za delo.

Če pogledamo izvozne rezultate, vidimo, da so precej pod planiranimi (indeks 61). Ena izmed naših poglobitvenih preokupacij v tem trenutku so tržne akcije, oz. pridobivanje naročil in glede na intenzivnost dela upamo, da bo izvoz letos bistveno boljši, kot je bil realiziran lani.

Poslovanje TOZD Magneti v preteklem letu ni bilo bleščeče, vendar glede na znane dogodke, kar zadovoljivo. Če pogledamo tehnične pokazatelje v proizvodnji, vidimo, da je izmet številčno približno na ravni predhodnega leta, kar pa ne pomeni isto. Kupci so stalno postavljali vedno višje kvalitete zahteve, ki smo se jim bili prisiljeni sproti prilagajati in izboljševati tehnologijo. Razvidno je, da smo naredili občuten kvaliteten skok in naš cilj je, da v tej smeri vztrajamo še naprej. Na zborih delavcev smo že temeljito pretresli rezultate poslovanja in osnovna ugotovitev je ta, da moramo konstantno spremljati stroške že v pripravi proizvodnje. Lani smo se v drugi polovici leta kar nekam uspavali in zato so nas neugodni rezultati presenetili. Več pozornosti bo treba posvetiti nabavi materialov, organizaciji dela in zmanjševanju izmeta. S tem bomo avtomatsko povečali zmogljivosti in zmanjšali porabo energije. Notranje rezerve

so torej prvo, na kar lahko vplivamo. Dodatne probleme pa nam povzroča neurejenost domačega trga, dobave materiala — aluminija, bakra, niklja — so neredne, s tem, da cene skokovito naraščajo. K sreči nam je konec leta uspelo na zalogo nabaviti najpomembnejše materiale po ugodni ceni in menim, da je bil denar v ta namen koristno vložen. Zaloge gotovih izdelkov so minimalne, ker vsa proizvodnja poteka po mesečnih planih in za znanega kupca.

Razvoj, načrti, perspektiva

V letošnjem letu pa nas čaka še ena pomembna naloga, ki je bistvena za nadaljnji razvoj tovarne. Pripravljamo se na proizvodnjo magnetov na osnovi intermetalnih spojin redkih zemelj s kobaltom. Ti materiali omogočajo doseganje zelo visokega energetskega produkta. V primerjavi z našim obstoječim programom ALNICO magnetov so magneti iz redkih zemelj 3 do 4x kvalitetnejši in jih na zahodu štejejo že za standardni magnet, pač v skladu z razvojem elektronske industrije v svetu.

Začetni razvoj teh zahtevnih elementov je stekel že pred leti na Institutu Jožef Stefan. Smo že v tej fazi, da bi lahko razvojne dosežke prenesli v pilotsko proizvodnjo, kar pa zahteva precejšnja vlaganja v uvoženo opremo. Kot resen interesent se je pojavila JLA. Že lani so bili končani konkretni dogovori in sklenjene pogodbe o skupnem vlaganju v razvoj in investicijo pilotske proizvodnje. Če bodo stvari potekale, kot smo načrtovali, naj bi do konca leta že proizvedli 500 tisoč kosov. Izključni problem je torej oprema, vlaganj v zidove ne bo, potrebna bo le določena preureditev obstoječih prostorov. Tehnologijo naši strokovnjaki že obvladujejo, zaposlili pa bomo tudi inženirja, katerega glavna zadolžitev bodo zgolj redke zemlje.

S prodajo teh specialnih elementov ne bo težav, saj se poleg namenske proizvodnje že javljajo potencialni kupci, tudi iz tujine. Zelo zanimiva, velika potrošnika bi lahko bila Telematika in Iskra Željezniki, ki že razvijata svoje proizvode na osnovi teh magnetov (zaenkrat uvoženih) iz redkih zemelj. Sodobna elektronska proizvodnja, predvsem telefonija gre v tej smeri in tudi domači proizvajalci morajo razvoj graditi na zahtevah tujega trga, zato menim, da se nam obeta plodno sodelovanje.

Proizvodnjo magnetov iz redkih zemelj pogojujejo drage uvožene

Alojz Sever

surovine in glede na to, da je jugoslovanski trg premajhen, bo treba misliti tudi na izvoz.

Menim, da bo uresničitev te naloge pripomogla k temu, da se v prihodnje ne bomo več soočali s tolikšnimi težavami, kot v preteklem letu in, da bomo postavili solidno osnovo za nadaljnji razvoj.

Novo izvoljenega sekretarja OO ZK v TOZD Magneti, Mugdima Ibrahimagića, inženirja metalurgije pa smo povprašali o vzrokih in načinih za premagovanje težav, ki v precejšnji meri vplivajo na proizvodne rezultate: »V akcijskem programu naše osnovne organizacije smo si kot prvo zastavili, da najprej uredimo medsebojne odnose, da z boljšim sistemom informiranja odpravimo neformalni pretok informacij in govorice, ki zelo obremenjujejo delovno vzdušje in disciplino.«

— **Zakaj je do tega prišlo?**

»Ti neugodni odnosi se vlečejo že dolga leta. Težave izvirajo že iz samih začetkov tovarne, ki je zrasla iz obrtniške delavnice. Se vedno je precej delavcev, ki ne sprejemajo industrijskega načina mišljenja, ki na stvari gledajo ozko in, ki niso pripravljeni odkrito spregovoriti o svojih problemih, ampak svoj vpliv poskušajo širiti z raznimi govoricami. Kot sem že omenil, tudi informacijski sistem še ni zaživel in organizacija dela je tudi še premalo dorečena.

Veliko nezadovoljstva izvira tudi iz neustreznega vrednotenja visoko strokovnih delavcev, ki so poleg

Mugdin Ibrahimagić

osnovnih nalog obremenjeni še z reševanjem tekočih problemov v proizvodnji. Naš način proizvodnje nasploh zahteva stalno kontrolo proizvodnih faz, analize in intervencije med procesom. Delo strokovnjakov pri nas zato ni lahko, je premalo nagrajevano in zato ostane večina razpisov prostih del in nalog, ki jih objavimo, brez odziva. Tu bo treba čimprej nekaj storiti. Nezadovoljni pa so tudi delavci v proizvodnji, ker niso dovolj seznanjeni z načinom nagrajevanja in z vsemi faktorji, ki lahko vplivajo na oblikovanje osebnega dohodka.

— **Mar to pomeni, da je bilo dosedanje obveščanje po sindikalnih skupinah pomanjkljivo?**

»Tudi tu tiči vzrok za nezadovoljstvo. Premalo smo se trudili, da bi delavcem obrazložili različno vrednotenje posameznih opravil. Prejšnje leto je prišlo celo do prekinitev dela. Ta je sprožila pobudo za izdajanje Informatorja. Vsi mi, strokovnjaki in delavci v DPO smo sprejeli kot moralno obveznost to, da bomo vsak po svojih močeh prispevali k boljši obveščenosti celotnega kolektiva. Sprejeli smo tudi naloge, da se bomo sami še dodatno izobraževali tako, da bomo lahko posredovali popolne in razumljive informacije. Naredili bomo tudi omario, v katero bo lahko vsak delavec oddal listič z vprašanjem, na katerega bo moral dobiti odgovor.

Sodelovali pa bomo tudi širše, z občinskimi strukturami, KPO in DPO v delovni organizaciji, kar naj bi pripomoglo k razčiščenju odnosov in pojasnjevanju zadev tudi navzven. Veliko pa pričakujemo tudi od novega direktorja, ki bo v kratkem izbran.

— **Kako pa boste vi, kot komunisti, prispevali svoj delež k izboljšanju stanja?**

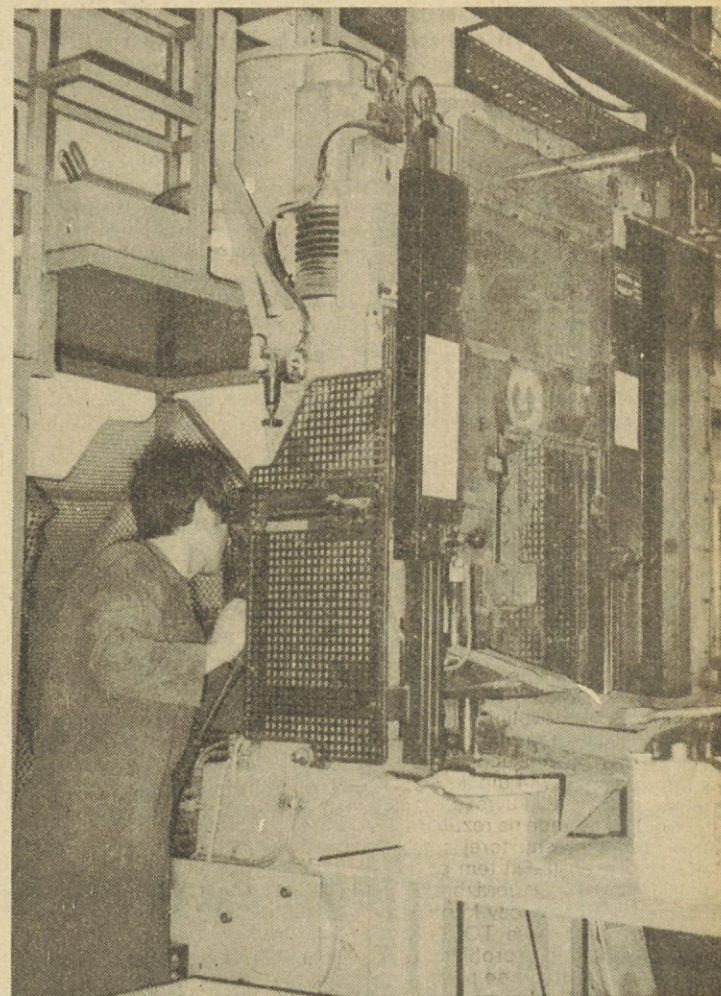
»Kot prvo, smo komunisti sklenili, da bomo delovali, kot vzor dobrega delavca, da nam nihče ne bo mogel očitati slabosti in napak. Sam, osebno sicer ne ločujem komunistov od drugih delavcev. Vsi smo člani tega kolektiva in vsi bomo morali poprijeti in pošteno delati. Predvsem pa bo treba izkoristiti notranje rezerve, povečati produktivnost, zmanjšati izmet, izboljšati delovno in tehnološko disciplino in ne nazadnje urediti medsebojne odnose.«

— **V vaši tovarni je veliko nekvalificirane delovne sile, predvsem iz drugih republik. Ali poleg načrtovanega izboljšanja informacijskega sistema razmišljate tudi o dodatnem, funkcionalnem izobraževanju delavcev, kar bi verjetno tudi pripomoglo k boljšim rezultatom?**

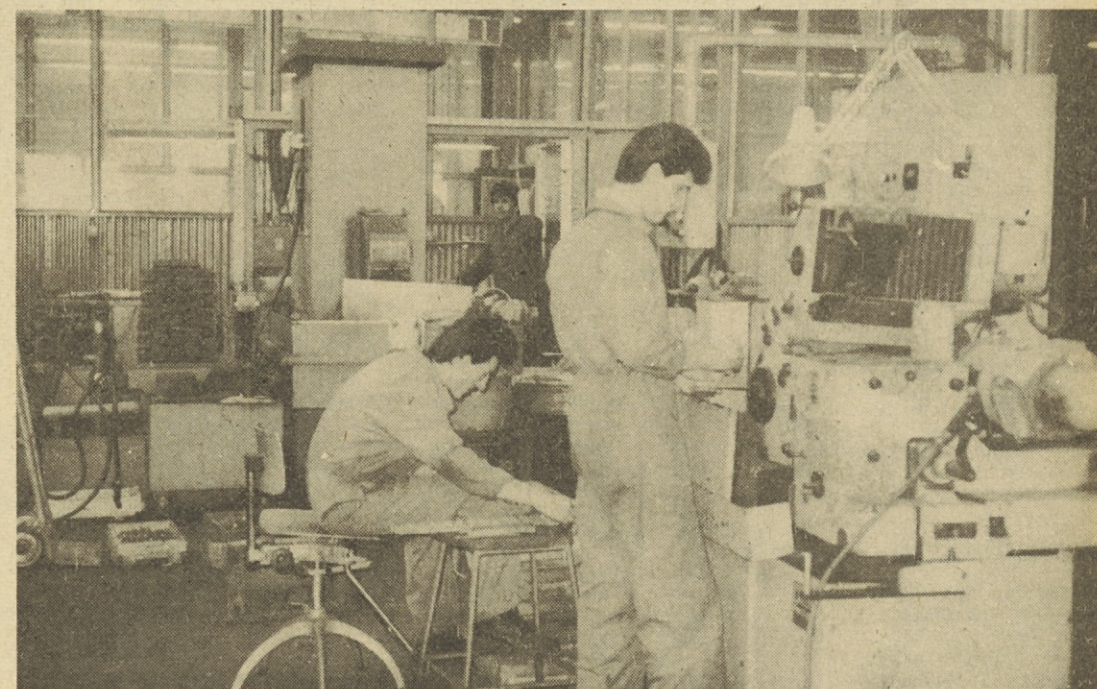
Seveda, veliko razmišljamo o različnih oblikah dodatnega izobraževanja, saj nam manjka delavcev s srednjo stopnjo izobrazbe. Da bi to stanje vsaj omilili, bo potrebno organizirati tečaje — npr. v brusilnici, za termično obdelavo in podobno. Pobuda je torej že tu, vendar še pa organizacija. Na naslednjih sestankih samoupravnih organov in DPO bomo izoblikovali konkretna izhodišča in predloge. Na nas, strokovnjake je torej odgovornost, da se stvari lotimo in se tudi sami usposobimo za tak način posredovanja znanja.

— **Kaj pa inovativna dejavnost, verjetno je veliko odvisno tudi od izobraževanja in osveščanja delavcev?**

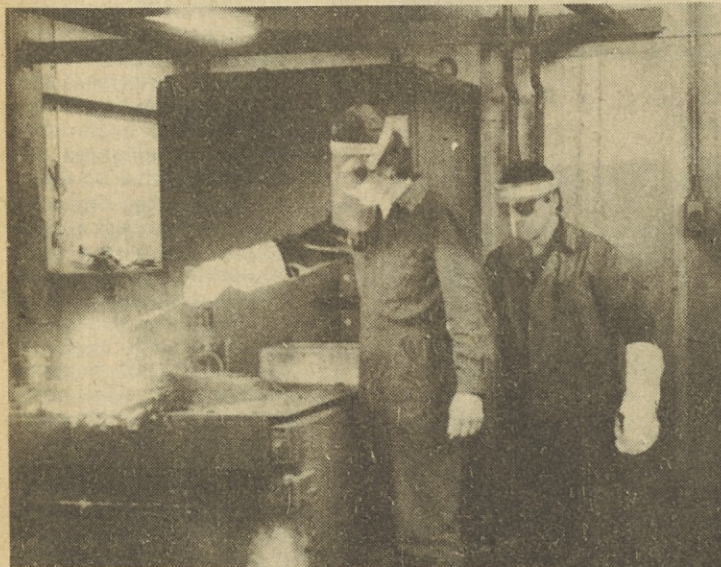
Inovativna dejavnost je pri nas zaenkrat omejena na strokovnjake, ki se že po sami naravi dela ukvarjamo z inovacijami. Sam proces proizvodnje pri nas to zahteva. Moram pohvaliti mojstre, ki so prispevali že marsikatero izboljšavo na strojih. Treba pa bo stvari zastaviti širše, saj je tudi med delavci v proizvodnji čutiti razumevanje in pripravljenost. Glede na SaS o inovativni dejavnosti na ravni DO moramo najti obliko, ki bo ustrezala našemu načinu dela in, ki bo ljudi vsestransko motivirala za tovrstno dejavnost. Prepričan sem, da lahko tak način dela ogromno prinese tovarni. Smo šele na začetku in možnosti je veliko.

I. S. Sintranje na stiskalnici

V brusilnici

● Nekateri časopisi so objavili informacijo o nagradah prof. dr. Vratislava Bedjanica, ki jih je Iskrina DO Avtomatika že šestnajstič zapored podelila za razvoj najzaslužnejšim diplomantom, magistratom in doktorju jugoslovanskih elektrotehničnih fakultet. Tako Gospodarski vestnik med drugim piše, da je ocenjevalna komisija prejela 14 predlogov s področja sistemov, naprav in elementov za avtomatizacijo. Po tradiciji je upoštevala vse elektrotehnične fakultete v Jugoslaviji, ki kot visokošolske ustanove sodelujejo z neposredno proizvodnjo. Odrbala je eno doktorsko disertacijo, 4 magistrska dela in 5 diplomskih del.

● Delo je pripravilo obširno anketo o posebnem usmerjenem raziskovalnem programu »Novi materiali«. Anketiranci so odgovarjali na vprašanje, koliko in kako nam ta program omogoča držati korak s tekmujočimi v razvitem svetu. Med številnimi anketiranci je bil tudi Otmar Zorn, direktor TCZD Keramika, Iskra Elementi, ki je govoril o razvoju in pomenu industrijske keramike. Greza novo področje uporabe industriji, ki je praktično šele na začetku, a že dosegla ogromna vlaganja v tovrstne materiale, zlasti v razvitem svetu. V elektroniki brez teh materialov ne gre. V hibridni tehnologiji in pri uporabi mikroelektronike je keramika prisotna že več let. Jugoslavija doslej ni sledila svetu, čeprav na posameznih segmentih elektronske keramike lahko primerjamo z najboljšimi. Iskra je realizirala skromno, a pomembno vlaganje v letu 1985 v novo tovarno tehnične in elektronske keramike v Ljubljani. Razvojnih znanj imamo kar nekaj, manjkajo pa večja vlaganja, ki bi omogočila hitrejši napredek razvoja te proizvodnje, ki je pomembna za našo celotno elektro in strojno panogo. Pomembno mesto pri osvajanju novih materialov ima Institut Jožef Stefan.

● Revija Teleks je priobčila obširen sestavek o tem, kako novi sistemski zakoni, ki uravnavajo področje jugoslovanskega zunanjetrgovinskega poslovanja, vplivajo na jugoslovanski izvoz. Med sogovorniki, ki so komentirali novo zakonodajo, sta bila tudi predstavnik Iskre Miloš Resnik in Boris Slapnik. Miloš Resnik meni, da ob novih sistemskih zakonih manjka še vrsta navodil, ki naj bi natančneje pojasnila določene novosti. Tako tudi Iskri ne preostane drugega, kot da nanje počaka, nato pa nadaljuje z delom. Zunanja trgovina je premočno obremenjena z administracijo. Množico obrazcev in evidenc je treba pošiljati na številne naslove, toda množice podatkov nato nihče ne obdeluje naprej, čeprav vsa pisarija gospodarstvo stane veliko časa in denarja. V zvezi z možnostmi za bolj prodoren in usklajen nastop našega gospodarstva na tujih tržiščih Miloš Resnik trdi, da bi z resničnim uveljavljanjem poslovne logike in ekonomskih zakonov kaj hitro dosegli bistven napredek tudi na tujih tržiščih. V zvezi z razpiti ZPP (Zajednička predstavništva privrede) predstavniki Iskre menijo, da doslej Iskra od večine ZPP ni imela nikakršne pomoči. Pa tudi že zdavnaj je minil čas, ko je lahko nek zastopnik v tujini enako us-

pešno prodajal čevlje kot telefonske centrale in hkrati kupoval banane — kar je pravzaprav smisel skupnih gospodarskih predstavništev v tujini. Uspeh na tujih trgih namreč zagotavljajo le še strokovnjaki, ne pa »deklice za vse«. S tem pa postane tudi jasnejši podatek, zakaj Iskra kar štiri petine svojega izvoza izpelje prek lastne zunanjetrgovinske mreže.

● Miloš Resnik je na aktualno temo o zunanjetrgovinskem poslovanju v letu 1986 sodeloval tudi v anketi Dela v sobotni prilogi. Dejal je, da v Iskri načrtujejo, da bodo letos skupno povečali izvoz za 12%, od tega za 20% v razvite države in države v razvoju; izvoz v države SEV pa je bil večji za 2%. Tako pičlo povečanje izvoza v države SEV načrtujejo v Iskri zato, ker so lani ta izvoz povečale za 57%, medtem ko so v razvite države izvozili vsega za 2% več. Načrtovane številke delno temeljijo na že sklenjenih pogodbah, delno pa na tržnem pričakovanju.

● Delo je v rubriki »Rekli so« objavilo izjavo člana KPO SOZD Iskra Iva Baniča ob podelitvi nagrad najuspešnejšim diplomantom in magistratom. Ivo Banič je dejal: »Z zadovoljstvom opazujemo, kako raste mladi rod obetavnih Iskrašev. Danes imamo zaposlenih 10% više in visoko izobraženih delavcev, kar je za Slovenijo veliko, toda malo za zastavljene naloge. Pri nas bo vse manj dela za ljudi brez fakultet.

● Mariborski Večer piše o konkretizaciji sodelovanja med Iskro in Gorenjem na področju optičnih kablov, ki se uporabljajo v elektronskih informacijskih sistemih in napravah. Iskra je doslej za raziskave in proizvodnjo steklenih vlaken, ki bodo v kabelskih prevodnikih nadomestila baker in druge kable, porabila nad šest milijonov dolarjev. Takšnih kablov v Evropi še nihče ne izdeluje, zato si v Gorenju—Elradu veliko obetajo, saj so tudi sicer svojo razvojno strategijo močno uprli na osvajanje novosti.

● Zagrebški Vjesnik je zbral nekaj ocen gospodarstvenikov v zvezi z novim deviznim sistemom. Tako Boris Lasič, predsednik KPO SOZD Iskra meni, da so sedanji devizni predpisi izdelani za optimalne devizne pogoje. Nimamo pa predpisa za primer akutnega pomanjkanja deviz. Taki predpisi bi bili nujni, saj bodo pogoji poslovanja v pogojih realno pričakovane devizne suše bistveno drugačni.

● Beograjski Privredni pregled je objavil obširen, prispevek o elektronskem računskem centru »Investimporta« v Beogradu. Ta zunanjetrgovinska organizacija bo v kratkem instalirala nov računalnik. To bo domači računalnik Iskre-Delte, s precej večjo zmogljivostjo, kot dose-danji Cyber 18. Po mnenju predstavnikov Investimporta je Iskra-Delta zanesljiv partner, ki ima v Beogradu predstavništvo s 120 zaposlenimi, lahko v vsakem trenutku nudijo »prvo pomoč«. Sicer pa z Iskro-Delto že od samega začetka dobro sodelujejo.

Iz tujega strokovnega tiska

Brez vode

Neka vrsta sladkorja, ki ga hranijo številne rastline in živali, bo verjetno temelj za bodoče konzervacijsko sredstvo za živila, ali hrambo živih organov pri presaditvi. Človeške celice namreč ne preživijo popolne izsušitve, medtem ko bi z dodatkom sladkorja trehalozo lahko organizmi preživel brez vode. To je odkritje Johna H. Croweya s kalifornijske univerze v Davisu. Vrsta sladkorja vsebuje funkcije izsušenih celičnih membran. Pri preizkavi nekaterih črvov so ugotovili znanstveniki, da lahko te živali preživijo popolno dehidracijo. Med tem časom proizvajajo črvi velike količine trehaloze, ki očitno učinkuje, kot nasprotno sredstvo za maščobam podobnimi fosfolipidi, kar preprečuje celično smrt. Velike koncentracije te vrste sladkorjev, ki jih je najti tudi v nekaterih bakterijah, gobah in višje razvitih rastlinah, so univerzalno sredstvo pred popolno izsušitvijo.

Telovadni copati

Telovadni copati, najpriiljubljenejša obutev mlade generacije, so vzrok za številne bolezni, med drugim tudi glivičnih obolenj in ploskih nog. Ta poceni obutev, ki jo povsod prodajajo tudi v vele-

blagovnicah, ogroža noge, kolena in sklepe, tako vsaj so ugotovili zahodnonemški ortopedi. Tudi vrhunski športniki so potrdili to ugotovitev, da telovadni copati ne ponujajo stabilnosti, četudi so dobro zavezani. Ne dopuščajo zračenja, zato se v njih zlahka naselijo gljivice, ki so trdovratna nadloga. Posledica tega so napačni koraki in spremenjeni skoki. Ortopedi menijo, da je treba telovadne copate nositi le med športnimi urami, za hojo po betonskih ali asfaltnih tleh pa so vsakomur potrebni pravi, trdni čevlji.

Hohoba

Za rastlino jojoba (izgovori: hohoba), ki raste v puštnjskih predelih Mehike, menijo znanstveniki, da bo vnesla v gospodarstvo te dežele in tudi drugod pravo revolucijo in sicer zaradi velikih možnosti njene uporabe v medicini, petrokemiji, farmacevtski, kozmetični in avtomobilski industriji.

Lastnosti hohobe so znane že nekaj sto let, vendar so jih šele zdaj proučili, zlasti hohobino olje, ker lahko nadomešča kar 90% naftnih derivatov. V Mehiki nameravajo zasejati celotne puščaške predele s to rastlino, kar naj bi jim prineslo že v nekaj letih 200 milijonov dolarjev dohodka. Hohobino olje že dlje uporabljajo pri motorjih

vesoljskih ladij, ker je izredno odporno pri visokih temperaturah in pritiskih. Daje odličen šampon, krema iz hohobe pa uspešno zdravi razne kožne bolezni. Tudi v avtomobilskih motorjih formule 1 je hohobino olje nenadomestljivo, ker minimalno onesnažuje svečke. Prve medicinske raziskave so pokazale visoko uporabnost, kot sredstvo za mazanje umetnega srca in kot odlično surovino za tableto, ki brez posledic zmanjšuje tek. To pa so šele prve raziskave.

Hohoba ne terja posebne nege in zadošča ji že 20 l vode na leto, zaradi česar jo v Mehiki že imenujejo »puščaško zlato«.

Sto let avtomobila

Iznajdbo avtomobila si laste Francozi, Angleži in Nemci. Tako so Francozi razglasili leto 1884 za leto odkritja njihovega avtomobila. Njim so sledili Angleži z letom 1885, Nemci z Daimlerjem in Benzom pa letom 1886. Vse tri nacije si vztrajno prizadevajo za priznanje, vendar je večina iznajdb z uporabnostnega gledišča nezanimivih. Tako menijo Nemci, da so Francozi res odkrili avtomobil leto dni prej, vendar je le-ta zapeljal le tri metre, potem pa je motor eksplodiral. Nemec Daimler je leta 1885 res odkril jalhni voz, ki je bil

podoben današnjemu motornemu kolesu z dvema majhnima stranskima kolesoma za ravnotežje. Cestna kočija s štirimi kolesi brez konjev pa se je pojavila šele z Benzmom leta 1886. Tega leta je Benz tudi prejel patent za svoje odkritje. Za vse te iznajdbe, kjerkoli so se pojavile, so imeli ljudje eno samo ugotovitev, češ da so hudčičeva iznajdba.

Avtomatična peč

Zahodni Nemci so razvili avtomatično peč na premog, ki deluje podobno kot peč na olje, ali plin. Povsem avtomatično brez onesnaževanja, treba je le od časa do časa izprazniti sod s pepelom. Deluje pa tako, da potiska sesalna naprava droben premog po cevi v gorilnišče, tam izgori in napravi prostor za naslednjo količino premoga. Le-to naslednva kotel avtomatično, glede na energetsko porabo. Lastnik avtomatske naprave si mora oskrbeti le drobno zrnat premog, ki edini ustreza za takšno vrsto avtomatičnega izgorevanja. Čeprav cena nafte vztrajno pada, zanimanje za te naprave narašča, kajti cena rumenega zlata se lahko spet začne strmo vzpenjati.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

V 40 letih 40 krat več delavcev

Priloga, ki je pred vami, naj bi bila le droban spomin na 8. marec 1946. leta, na rojstni dan Iskre pred štiridesetimi leti. Nastajala je nekako spontano, brez podrobnejšega načrta in zato predstavlja nekakšen kolaž, kot bi dejali slikarji, na tematiko štiridesetletnice Iskre. Naši sogovorniki v njej so ljudje najrazličnejših poklicev, starosti, spola, nekateri so že tudi upokojeanci, vendar imajo prav si eno samo skupno značilnost — vsi so bili ali so Iskraši.

Ob njihovih pričevanjih o najrazličnejših obdobjih in problemih Iskre, vmes sta tudi dva Tilo-va obiska v Iskri, smo skušali prav tako s fotografijami, ki so danes že zgodovina in dokument, še nazorneje oživiti štiri desetletja, ki pomenijo za človeka sorazmerno dolgo obdobje, za zgodovino in človekovo prizadevanje pa sorazmerno kratek čas. Vendar pa je v teh štirih desetletjih Iskra le doživela neverjeten razvoj in vzpon, vzporedno in sočasno s svetovnim tehnološkim razvojem. Od prvih nožnih stiskalnic in stenskih ur izdelujemo danes laserje, digitalno telefonijo in računalnike. In podobno je tudi z ljudmi. Od vsakih, natančnih orodjarjev, rezkalcev in strugarjev, ki so tudi še danes kako krvavo potrebni, imamo čedalje več inženirjev najrazličnejših strok in profilov, da o znanstvenoraziskovalnem kadru sploh ne govorimo. Tudi to je Iskra, kajti Iskra so predvsem ljudje, ustvarjalci in ne izdelki, ki so končno plod rok in uma talstih ljudi. In prav na njih je slonela, sloni in tudi bo slonela Iskra.

D. Ž.

A black and white photograph showing four men walking in a line from left to right. They are all wearing dark suits and ties. The first man on the left is wearing a light-colored overcoat. The second man is looking down. The third man is carrying a dark bag or briefcase. The fourth man is also wearing a light-colored overcoat. The background is a plain, light-colored wall.

št. 9, 10. marec 1986

V
40 letih
40 krat
več
delavcev

Pogled
v preteklost
daje oceno
sedanjosti
in perspektivo
za bodočnost

Miro Stegnar

Servisni dejavnosti nameniti ustreznejši položaj

V svoji viziji servisne dejavnosti v Iskri v prihodnosti vidim naslednje bistvene stvari, ki bi jih morali v

Vera Levovnik

Imamo precej inženirk z raznih tehniških področij

Do nedavnega so bile nekatere tehniške vede, predvsem študij elektrotehnike, strojništva, meta-

prihodnjem obdobju izboljšati in uresničiti.

Gre namreč za mesto, vlogo in položaj servisne dejavnosti, kot dela kupoprodajne aktivnosti, ki bi morala v prihodnje zaradi sprememb proizvodnega programa Iskre usmeriti proizvodnjo v večji obseg naprav in sistemov, da bomo morali servisni dejavnosti nameniti ustrežnejši in enakopravnejši položaj v smislu z ostalimi funkcijami, ki delujejo v proizvodnji, na trgu in na področju ekonomije in financ.

Spoznati bomo morali dokončno, da je dobro organizirana prodajna aktivnost potrebna že zato, da temeljne izdelke poženemo v zagon tako, da se kupci pri tem naučijo ravnati z našimi napravami, oz. da naš kupec presodi, če smo zadovoljili njegove zahteve, ki smo jih definirali s tehničnimi pogoji in s pogoji obratovanja. In če bodo naše naprave v svoji življenjski dobi dobro delovale, je s tem na nek način že urejeno tudi to, da se bo kupec pri nabavah novih izdelkov še naprej odločal za Iskrine izdelke.

Brez kvalitetnega servisa tega ne bo in ta spoznanja bo treba prenesti tudi na zunanje trge, na kar se resno pripravljamo. Tudi na zunanjih trgih bomo nudili svojo oporo našemu trženju naprav in sistemov, pri čemer računamo, da bomo delo s kadri iz držav naših kupcev poglobili in jim nudili vse v zvezi z znanjem, dokumentacijo in izkušnjami. Tako so naši cilji usmerjeni tudi na tuja tržišča, podobno Iskrinim ciljem, saj vsi menimo, da bomo kar 50% svoje proizvodnje v bližnji prihodnosti plasirali na zunanje trge. Pri tem pa seveda sploh ne gre zanemariti servisne dejavnosti in njene pomembne vloge pri izvozu.

lurgije, razvirane zgolj za moško populacijo. Ko sem v petdesetih letih diplomirala na Elektrotehniški fakulteti, sva končali študij v vsem letniku letniku le dve ženski. Toda danes je že precej drugače. Veliko je žensk, ki študirajo na teh fakultetah. Tudi v Iskri je mnogo inženirk najrazličnejših tehničnih področij, ki so se predvsem uveljavile na področju raziskovalnega in razvojnega dela. Mislim, da imajo ženske v Iskri ustrezne možnosti za razvoj in izpopolnjevanje, kakor ga imajo

njihovi kolegi, četudi bo pa najbrže tudi res, da je pri tem potrebno morda nekoliko več truda in dokazovanja. Iskra je kolektiv s sodobnim pogledom na razvoj in veliko mero tehnične kulture, zato ugotavljam, da ženske nimajo posebnih problemov s tem, da so diplomirale iz bolj »moških« ved. Iskra bo potrebovala vedno več strokovnjakov in med njimi bo vedno več tudi žensk, zato bi bilo dobro, da bi se študentke z veseljem lotevale tudi študija npr. elektrotehnike in strojništva, podobno kot so »okupirale« že kamijo. Res je škoda, da je toliko mladih fakultetno izobraženih žensk, ki so končale nekatere fakultete s področja družboslovnih ved in težko najdejo zaposlitev, medtem, ko inženirski kader v Iskri primanjkuje na vseh področjih.

Jože Poklukar

Štirideset nepretrganih let dela v Iskri

V Iskro sem prišel septembra 1945. leta. Takrat je tovarna nosila še ime Strojne tovarne. Marca 1946 pa se je podjetje preimenovalo v Iskro. Tu sem se prvič zaposlil in v Iskri ostal do danes. Seveda nisem ves čas delal v kranjski Iskri, temveč v več njenih enotah. Z delom sem začel v Iskrini kranjski orodjarni, potem sem odšel v proizvodnjo, nakar sem bil vodja tretje delavnice, to je rezkalnice, vrtalnice in brusilnice. Iz tretje delavnice so me napotili v tehnološki oddelek. Zapustil sem Kranj in se zaposlil v takratni PSO v Ljubljani, ki se je kasneje preimenovala v Iskra Commerce. V IC sem bil revizor in hodil sem na preglede po naših filialah, nakar sem prevzel vodenje skladišča in opreme za celotno Is-

kro Commerce. Poleg tega pa sem tudi upravljal veleprodajna skladišča Iskre po vsej Jugoslaviji.

Z reorganizacijo, teh pa v Iskri v štirih desetletjih ni bilo malo, sem se vrnil spet v Kranj in tako še danes delam v skladišču gotovih izdelkov Telematike, oz. v skladišču vseh treh naših DO v Kranju. Po zadnji reorganizaciji sem trenutno vodja skladišča, odpreme in transporta v Kranju.

Po stroki sem strojni ključavničar. Med delom sem opravil razne tečaje in se tako usposobil tudi za odgovornejše naloge. Spočetka je bilo težko, ker smo začeli tako rekoč iz nič. Stalno sem se moral izpopolnjevati v znanju. Imeli smo najrazličnejše stroje, nismo pa imeli programov.

Za konec naj še povem, da sem izredno vesel, ker delam nepretrgoma že štirideset let v Iskri. V tem času sem doživel številne prijetne trenutke, spoznal sem mnogo ljudi, najbolj pa sem bil vedno vesel slehernega novega Iskrinega izdelka, ki smo ga poslali bodisi na domače ali tuje tržišče. Še zlasti pa sem bil vesel, če so ljudje naše izdelke dobro sprejemali in cenili njihovo uporabnost in kakovost.

Dušan Pirc

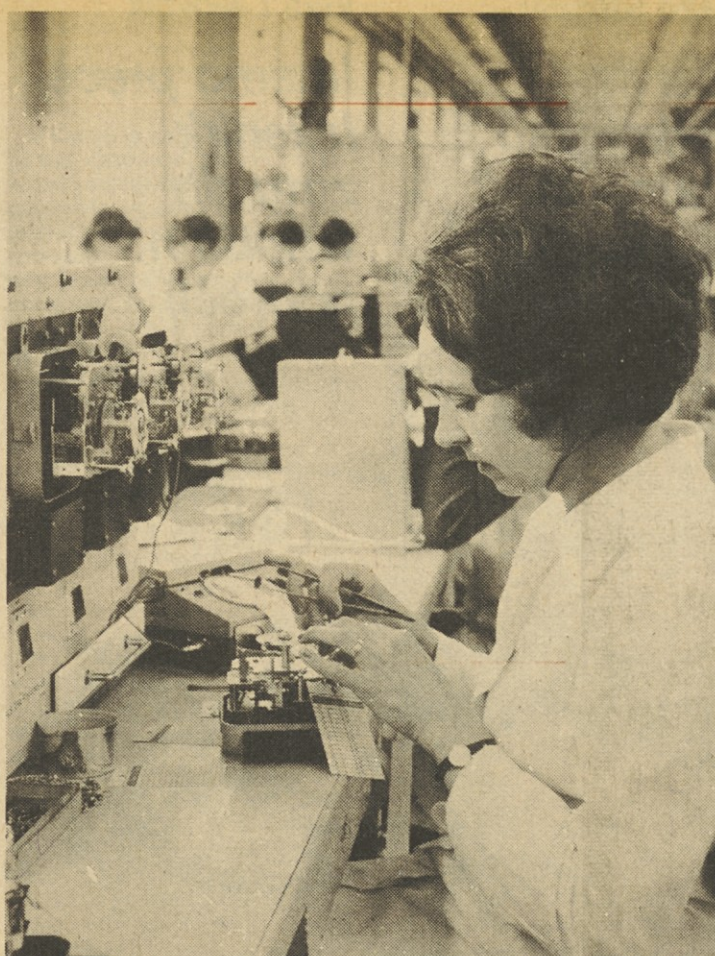
Iskra in mikroelektronika

Že leta 1950 je na nekdanjem Zavodu za avtomatizacijo, ki se je pozneje združil z Iskro, deloval oddelek za mikroelektroniko. Tudi v svetu je bila takrat mikroelektronika šele v povojih pa vendar je naš tedanji laboratorij za mikroelektroniko le dobil na osnovi meddržavnih dogovorov, kljub zaporu za tako opremo, delno potrebno opremo, to je naprave za povezovanje tranzistorjev z ohišjem in je tako stekla pilotska proizvodnja germanijevih tranzistorjev. Pozneje se je ta proizvodnja razvila v Trbovljah, kjer je nastala tovarna polprevodniških elementov in to je začetek polprevodniške tehnologije, ki se je razvila v to, da tranzistorji niso bili povezani, kot posamezni elementi, deli, ampak so bili povezani še v samem substratu vezja, ki so se imenovala mikroelektronska vezja.

Na žalost pa so se medtem tržne razmere v Evropi in Jugoslaviji močno spremenile in Iskra ni šla po načrtani poti osvajanja sodobnih elektronskih sistemov, niti rokavno, niti po obsegu, kar je imelo za posledice tudi uporabo mikroelektronike, oz. integriranih vezij v Iskri.

Proizvodnja integriranih vezij ima tri faze: načrtovanje vezij, procesiranje vezij in montaža vezij s preizkušanjem. Takoj po podpisu licenčne pogodbe z ameriško tvrdko AMI smo pričeli z osvajanjem načrtovanja konkretnih vezij na osnovi podatkov Iskrinih tovarn. Ta del je bil zaključen v enem letu, proizvodnjo pa smo gradili v dveh fazah — v prvi fazi lažji del, to je montaža in preizkušanje, v drugi fazi pa procesiranje silicijevih vezij.

Že takrat smo se zavedali, da je potrebno vzgojiti kadre, ki bodo poznali mikroelektroniko, ki bodo

znali načrtovati v vseh tovarnah in smo s takim izobraževanjem pričeli že ob začetku gradnje tovarne. Vendar je zmanjševanje investicij povzročilo, da mnogi projekti, ki so bili takrat začeti, pozneje niso zaživeli. Pojavila se je tudi ideja, da naj bi mikroelektronika bila centralna organizacija za nabavo vseh vezij, s čimer bi pridobili na racionalnem naročanju in preizkušanju vezij, to je vhodni kontroli vezij za celotno Iskro. Končno je prišlo v Iskri do pozitivnega odnosa do te sodobne tehnologije, strokovnjaki se je niso več bali, prišla je v razmišljanje o osvajanju novih programov in kljub temu, da doslej še nimamo spektakularnih rezultatov, sodim, da je mikroelektronika mnogo pripomogla k temu, da se Iskra hitreje usposablja za osvajanje konkurenčnih, modernih elektronskih sistemov.

Ljubica Čas Potrpežljivo so nas vpeljevali v delo

»V tovarno Kondenzatorjev sem prišla s štirinajstim letom in takrat se mi je zdelo vse tako veličastno in imenitno. V navijalnici, kjer sta bila le dva stroja za navijanje zvitkov, smo delala le mlada dekleta, ker je delo zahtevalo predvsem spretnost rok. Bilo nas je malo, zato je bilo tudi vzdušje zelo prijetno, prijateljsko. Vsi smo se med seboj poznali,

saj smo v tovarni delali predvsem domačini. Pozneje pa, ko so prihajali delavci iz drugega okolja, se je ta povezanost nekako pretrgala in ni bilo več tiste pristnosti, saj se vzdušje laže vzpostavi v manjšem krogu ljudi.

Spominjam se, da smo imeli izredno delovno vneto, ker smo bili zadovoljni, da imamo v kraju obrat, ki nam daje kruh. Tudi naš odnos do predpostavljanih je bil drugačen, kot danes. Vsi smo jih spoštovali, jih spraševali za probleme, ki jih nismo razumeli, oni pa so nam znali prisluhniti in so nas potrpežljivo vpeljevali v delo. Zato mislim, da je bilo prav zaradi tega obojestranskega razumevanja tekrat več delovne discipline.

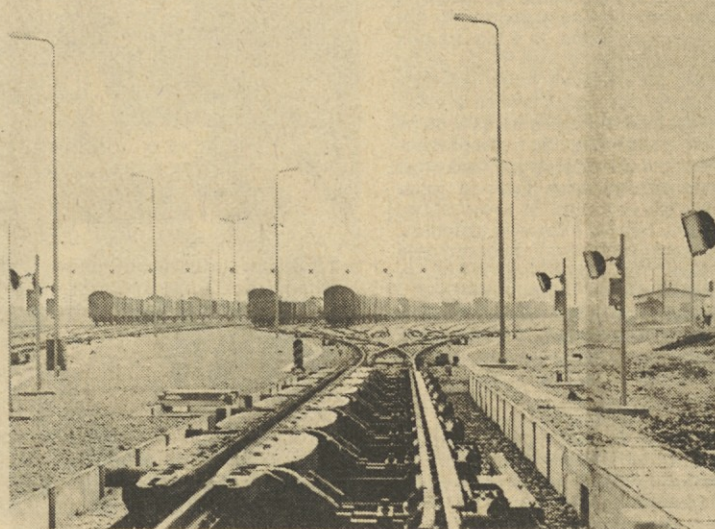
Srečevali pa smo se tudi z mnogimi težavami, npr. ni bilo avtobusov in smo v službo hodili peš, malico smo si nosili od doma, največja težava pa je bila, da nismo imeli organiziranega varstva otrok. Toda nekako smo tudi te stvari uredili.

Pozneje so nekatera dekleta izmed nas pošiljali v razne tečaje tako, da smo lahko pomagale drugim, da so se vpeljali v delo. Takrat je bila izobrazbena stopnja zelo nizka. Edina srednja šola je bila v Črnomlju, toda avtobusa do tam ni bilo. Hkrati pa tudi ni bilo denarja za študij v oddaljenejših večjih mestih. Poleg tega pa je bila splošna razgledanost okolja zelo slaba, tako da tudi naši starši niso bili zainteresirani, da bi nas pošiljali v šolo. Ko sem opravila nekaj tečajev, sem zapustila navijalnico in delala na obračunu osebnih dohodkov, kjer smo imeli še stare ročne obračunske stroje in je delo potekalo zelo počasi. Toda sčasoma se je vse spremenilo in izboljšalo. Ko smo v našem oddelku dobili računalnik, je bila to za nas prava senzacija. Tudi prevoz je bil organiziran pa menzo smo dobili in vsake nove stvari in spremembe smo bili veseli, teh pa je bilo v 35 letih kar veliko. Na koncu lahko rečem, da smo imeli zelo zanimivo življenjsko pot, čeprav le-ta ni bila vedno lahka.«

Franc Jan Za odprtost pretoka znanja v obeh smereh

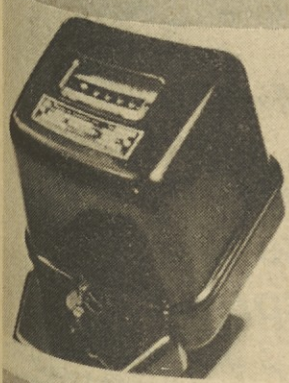
Že vrsto let delam kot Iskraš v raziskovalno-razvojni ekipi na Inštitutu Jožef Stefan, ki se ukvarja z razvojem hibridne debeloplastne tehnologije in sem si seveda pri tem nabral precej izkušenj in spoznanj. Naj ob tej priložnosti navedem samo eno izmed številnih praktičnih in pomembnih spoznanj.

Pritisk raziskovalne institucije za objavljanjem rezultatov razvojno-raziskovalnega dela sili vse k sistematičnemu delu, katerega rezultati so ovrednoteni in dokumentirani v ustreznih oblikah, ki predstavljajo osnovno za razvojno, proizvodno in tehnološko dokumentacijo, kakor

V
40 letih
40 krat
več
delavcev

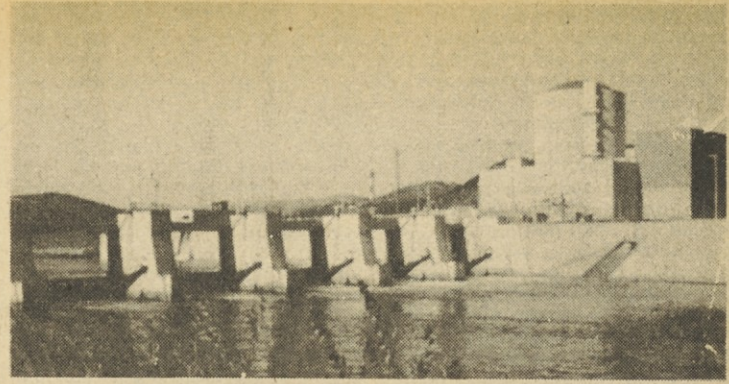
Iz veka v vek,
iz roda v rod
kvi gre tek,
duh išče pot
Iskra
1946 — 1986

tudi za prispevke na posvetovanjih in v strokovnih časopisih.
Uspeh vsakega raziskovalno-razvojnega dela je odvisen od pravočasnega financiranja razvojne in proizvodne opreme. Če ni mogoče rezultatov uresničiti v proizvodnji, upade elan za delo pa tudi razvoj in raziskave zaidejo na stran pota. Obseg investicij mora slediti organski rasti kadrov na vseh ravneh. Vsaka megalomanija se maščuje! Možnost, čeprav manjših, inovacijskih vložkov ob pravem času in zaupanje v lastne sile, se običajno bogato obrestuje.
Pogoj dolgoročnega sodelovanja je poleg urejenega financiranja izogibanje vsakim monopolom enega ali drugega partnerja in popolna odprtost pri pretoku znanja v obeh smereh.

Boris Lasič

Naši temeljni programi so tudi programi prihodnosti

Naše temeljne smeri ne bodo bistveno drugačne, kot so bile doslej, tu pa ne mislimo samo na tehnološki smisel, ker tudi po tehnologiji, po programih informatika z vsemi svojimi dejavnostmi,

očaj drugačen, če gledamo podprograme, ali posamezne izdelke. Tu pa občutek za pravo pot dostikrat ni pravi, ker na določenih segmentih zelo zaostajamo v razvoju, pri določenih izdelkih pa smo že zdavnaj prešli zenit in tu, predvsem pri uresničevanju določenih podprogramov, moramo seveda tudi v bodočnosti storiti dosti hitrejša koraka.
Ko govorim o naših ustaljenih smereh, mislim predvsem tudi na tržno usmerjenost Iskre, ki danes sploh ni več sporna in je bila za Iskro vedno vodilo tudi pred dvajsetimi ali tridesetimi leti in ravno to tržno vodilo je tista moč Iskre, ki danes tudi dejansko predstavlja tisti kapital, ki ga številne druge organizacije še nimajo. Naše prodajne aktivnosti tako doma kot v tujini so dejansko garant, da bomo vse to, kar bomo v Iskri dobrega naredili, znali tudi dobro prodati. Seveda moramo celotno tržno dejavnost od proizvodnje do končnega kupca intenzivno prilati-

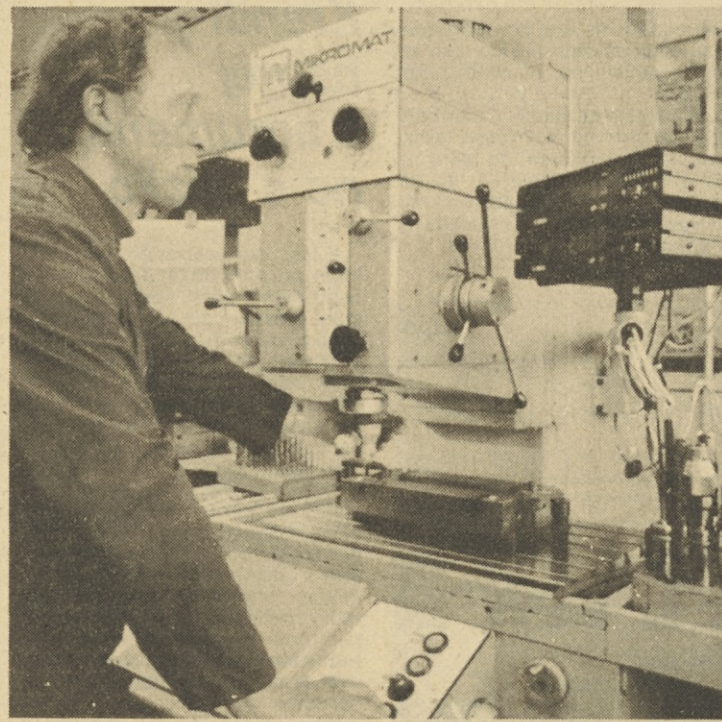
mu, vendar na dejavnostih — tovarnah — sedaj delovnih organizacijah, sloni tudi zdaj na proizvodnih in tudi siceršnjih nosilcih dejavnosti. Delovne organizacije, tovarne, so bile Iskrina jedra, ki so dokaj samostojno delovala in bodo tako še naprej.

Dalje je temeljni sistem Iskre kot tak združeval interese posameznih delovnih organizacij v ustrezni obliki na nekaterih področjih (žal še ne dovolj razvitih), hkrati pa tudi opravljal skupne dejavnosti, ki so bile potrebne in koristne. Zaradi tega mislimo takšno organiziranost tudi v bodoče gojiti v tem smislu, da so seveda osnovni nosilci zelo samoiniciativni in tudi odgovorni za svoje dejavnosti, da pa združujemo skupaj v enotnem sistemu pod imenom in znakom Iskre vse tisto, kar je boljše, da delamo skupaj, da je združeno, ker je potem tudi za vsako posamezno enoto in dejavnost učinek večji. Tudi občutek, ne samo socialne, ampak tudi drugačne povezanosti — varnosti — v večjem sistemu je gotovo eden izmed močnih argumentov za pogumenjša odločitve, tudi rizične, če je potrebno, samo da bodo pri tem rizične odločitve in smelost prinašale tudi uspeh. Konezravnativizem in zavezanost v sigurnost, v današnji dan pa sta gotovo ena izmed zavor, ki jo moramo v bodoče odpravljati.

Zato je pri organizacijskih zadevah treba imeti dobro mero občutka za čas, kajti dnevne potrebe in težave dostikrat zamegljujejo prav te velike prednosti dobro utečenega, širšega poslovnega sistema, kajti z vsakodnevnimi interesi ocenjevati določene skupne zadeve je včasih nevarno. Pri tem je treba gledati na daljši čas in na širše interese in gotovo bo tudi v prihodnosti Iskra znala iti po tej poti in bo nedvomno nekatere krizne težave sedanosti uspešno prebrodila.

Marija Pečaver
**Brez iskre
si ne
predstavljam
življenja**

»Bila sem brez staršev, nisem imela sredstev za življenje in tako sem se morala zelo mlada zaposliti v papirni navijalnici. Sodelavci so me zelo dobro sprejeli in spominjam se, da smo bili, kot ena družina. Najprej smo klali sljudo, potem

od računalništva, telefonije, elektrotike in vsega ostalega, ni samo branža sedanosti, ampak predvsem branža prihodnosti. Prav tako avtomatika, robotika, elementi, mikroelektronika pa če hočete tudi avtoelektrika, široka potrošnja in dejavnosti, ki jih ima danes Iskra za svoje osnovne programe, so zagotovo tudi programi prihodnosti in nobeden izmed teh programov ni kot program, dejavnost, ali branža v svojem zatonu, seveda pa je pol-

gajati zahtevam sodobnih tehnologij in željam trga. Druga moč Iskre je v tem, da je vedno verovala v lasten razvoj, ki gotovo ni zadovoljiv in bi bil lahko precej večji, če bi imeli tako človeške kot denarne moči za to. Zagotovo pa bo moral biti razvoj in sploh znanje v bodoče tisto jedro gonilne sile, ki nas bo dejansko popeljala s hitrejšimi koraki naprej. Iskrina filozofija organiziranosti je slonela na poslovnem sistemu, kot enotnem siste-

sem delala v navijalnici in kontroli. Napravila sem tudi nekaj tečajev za vpeljavo v delo. Že takrat mi je bilo hudo, da nisem imela možnosti za študiranje pa tako rada bi se šolala.

Ko sem si ustvarila družino, mi ni bilo lahko, kajti ni bilo prevoza, menze, ženske smo imele takrat le tri mesece porodniške dobe tako, da je otroke varovala teta med mojo odstotnostjo v službi. Zdaj pa imamo v Semiču menzo, zobno in splošno ambulantno, vrtce in organizirane prevoze, pa vse bolj modernizirano proizvodnjo, kjer laže delamo, kaj še hočemo več. Selezdaj, ko imamo skoraj vse, se zavedam, kako nam je bilo včasih težko.

Toda moram poudariti, da mi je tovarna vedno stala ob strani in mi pomagala tudi pri reševanju družinskih težav. Zdaj, ko bi morala zapustiti tovarno, ker imam že 35 let delovne dobe, si sploh ne predstavljam življenja brez teh ljudi, brez svojih sodelavcev, brez Iskre.

Maks Vertačnik Lukov podpis in Iskrina zvezda

»Strojna tovarna, predhodnica Iskre, v Kranju, je sicer že obratovala, imela celo svoj plan, vendar nobenega denarja, niti za plače ne. Vzrok temu je bil v dejstvu, da tovarna še ni bila registrirana v smislu takratnih zakonov in ustanovitelski akt tovarne bi moral tudi podpisati minister za industrijo in rudarstvo Slovenije.

Iz Kranja so me nenehno priganjali, naj bi vse te zadeve v Ljubljani čim prej uredil, da bi tako prišli tudi do potrebnih sredstev. In tako sem v začetku 1946. leta prejel iz Kranja obsežno dokumentacijo o tovarni, ki so jo že poimenovali z Iskro. Spominjam se, da je takratna vloga in dokumentacija o kranjski Iskri šla kar trideset strani, torej je bil

to zares zajeten sveženj dokumentov. V dokumentih je bilo tudi natančno zapistano, zakaj naj bi se tovarna imenovala Iskra, omenjen pa je bil celo Leninov predrevolucijski list Iskra, ki je odigral pomembno vlogo v zgodovini sovjetske komunistične partije in oktobrske revolucije, skratka, vse to je bilo lepo zapisano in še bolje utemeljeno.

Seveda je bil v tem svežnju tudi predlog, oz. skica zaščitnega znaka, oz. emblema tovarne. Dobro se spominjam, da je bil znak narišan s tušem na večjem šelešamer papirju. To je bila večja šestokraka zvezda, ki naj bi po zamislih predlagateljev simbolično predstavljala bodočnost Iskre — njen izvoz in prisotnost na vseh šestih kontinentih naše zemeljske krogle.

Pograbil sem torej ves sveženj dokumentacije o Iskri in ga odnesel sekretarju ministra za industrijo in rudarstvo, da bi minister zadevo podpisal in, da bi bila tako Iskra tudi formalno potrjena kot kranjska tovarna.

Sekretar je vzel vso dokumentacijo in mi zagotovil, da jo bo takoj izročil ministru Francu Leskošku-Luki v podpis. Hkrati mi je tudi dejal, naj se oglasim pri njem čez nekaj dni.

Medtem pa so me iz Kranja nenehno priganjali, naj zadevo čim bolj pospešim. Po nekaj dneh sem odšel nadstropje nižje k ministrovemu sekretarju pogledat, kao je z našo zadevo.

»Tovariš Luka mi še ni izročil vaših papirjev,« mi je odgovoril sekretar in dodal, da se čudi, ker je bil sicer Luka v teh zadevah dokaj ekspeditiven. Prosil me je, naj se znova oglasim pri njem čez nekaj dni.

Kranjčani mi tudi seveda v tem času niso dali miru. Vsak dan so me priganjali, naj bi zadevo čim prej rešil.

Znova sem se spustil nadstropje nižje, saj sem bil, kot veste, takrat zaposlen kot referent za Iskro na ministrstvu za industrijo in rudarstvo, potkal in se oglasil pri ministrovem sekretarju. Že s praga mi je odkimal, rekoč:

»Nič ni. Od ministra nisem dobil nazaj nič vašega. Zares me čudi, čemu zadeve ne podpiše. Oglasite se čez kak teden dni.«

Razočaran sem odšel in tudi sam začel premišljevat, kje tiči zajec, da Luka ne podpiše našega akta. Seveda tudi v Kranju niso mirovali in le težko sem jih prepričal, čemu tako dolg zastoj.

Ko sem se po štiriinajstih dneh spet oglasil pri sekretarju, tudi ni bilo še nič. Po treh tednih pa mi je sekretar vrnil nepodpisane akte in mi posredoval Lukino pripombo: »Bodo že sami ugotovili, zakaj nisem podpisal in tudi popravijo naj!«

Lukina pripomba mi je dala misliti in ko sem si še enkrat ogledal Iskrin predlagani emblema, me je nenadoma prešinilo: čemu šestokraka zvezda, ko je vendar peterokraka zvezda predstavljala takrat in zdaj simbol naše zmage in revolucije. Ročno sem vzel v roke britvico in zbrisal šteti krak na Iskrini zvezdi in nemudoma odnesel spet ves sveženj ministrovemu sekretarju. Začuden me je pogledal, vzel vso zadevo in jo znova predložil Luki.

In že naslednjega dne me je sekretar poklical in mi sporočil, da je zadeva urejena in, da je Franc Leskošek-Luka podpisal potrebne akte za kranjsko Iskro. Zadeva se je torej tako srečno in zadovoljivo končala, Iskrina peterokraka zvezda pa je postala prav tako znana na vseh šestih kontinentih, čeprav ima danes samo pet krakov.

Avguštin Ciuha Kreniti naprej z argumenti, ne s prisilo

V Iskri sem zaposlen že 15 let. Iskro poznam dokaj dobro, vsaj v tistih njenih delih, kjer sem doslej delal, poznam pa jo tudi v širino. Mislim, da so bile v Iskri pred leti sprejete odločitve za njen policentrični razvoj pomembne za dinamičen razvoj Iskre. Sicer se je Iskra v različnih središčih razvijala različno, pač glede na pogoje, vendar smo samo skozi to tudi ohranili slovenski narod tam, kjer živi in ga nismo koncentrirali v velika središča, kjer bi nastalo še več socialnih problemov, ki se radi pojavijo prav v takšnih kriznih časih, kot jih imamo danes. Probleme smo imeli tudi v zadnjem letu, vendar niso bili tako hudi, da jih ne bi znali rešiti prav s tem, da smo vso proizvodnjo širili in prenašali k človeku, ne pa obratno.

V Iskri smo danes vendarle prišli do spoznanja, da moramo dosti več graditi na človeku in kriza, v kateri smo zdaj, izvira prav iz tega, da smo v preteklosti premalo storili na tem področju. Verjetno se sami tega nismo zavedali, ker je okolje narekovalo drugačna mnenja, saj Iskro niso vedno najbolj ocenjevali prav zaradi njenih razvojnih potez, hotenj in podobno. Danes vsi ugotavljamo, da se je Iskra le opirala na lastno znanje že od samega začetka, izvoz je bil njena

stara kategorija in smo ga zagovarjali že takrat, ko ni bil čisto ekonomska kategorija. To pa je pomenilo, da želimo imeti svetovno znanje v svoji hiši.

Delavcem Iskre bi ob štiridesetletnici rad zaželel predvsem to, da bi bila naslednja leta uspešnejša od dosedanjih, tudi uspešnih let in, da bi ob svoji raznoliki proizvodnji, znanjih, vendarle ostali homogena celota, ki se zna tudi skozi različne poglede na proizvodnjo, ali razvoj tehnologije in znanj poenotiti do takšne mere, da tisti, ki so naprednejši, vlečejo za seboj s svojimi mnenji in pogledi tudi one, ki so zaradi objektivnih okoliščin postali v določenem trenutku konzervativni. Vendar pa morajo tisti, ki imajo novejši in boljše znanje, znati potegniti ostale naprej z argumenti, ne pa s prisilo.

France Mlakar

Razvojno vštric s časom

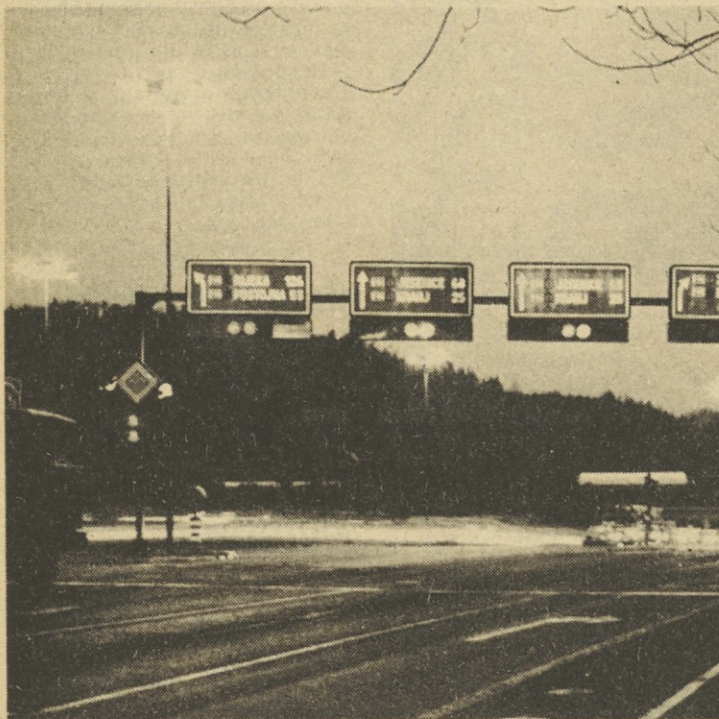
Štirideset let elektroindustrije, elektronske industrije, je kar dolgo obdobje. Pri tem moramo upoštevati, da je elektronika panoga, ki se silno hitro razvija. Če gledamo nazaj uspehe, ki jih je Iskra dosegla doslej — letos bo 30 let, odkar delam v Iskri — bo Iskra lahko v naslednjem obdobju, ki je pred nami in za katerega lahko pričakujemo, da bo razvojno še hitrejša, korakala vštric s časom. Ta čas pa bo zahteval od sodelavcev Iskre več znanja, hitrejša posodabljanja znanja, ker samo z intenzivnim, ne pa z ekstenzivnim razvijanjem Iskre v smislu sodobne tehnike, osvajanja sodobnega napredka, bomo lahko uspešno nadaljevali tradicije teh štiridesetih let in tako omogočili še večje uspehe, kot so bili doslej in, ki jih naša družba od nas tudi pričakuje.

Marica Ogulin

Veliko se je spremenilo

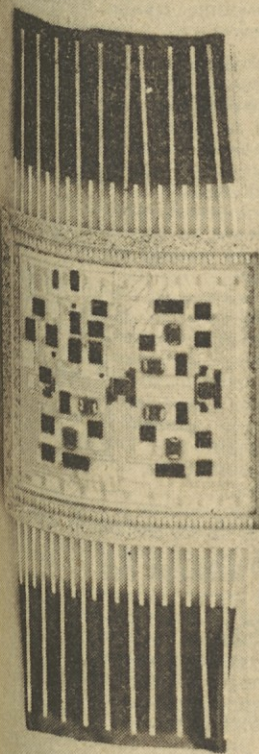
»Možnosti za študij nisem imela, zato sem se zaposlila v semiškem Iskrinem obratu. Najprej sem delala s sljudo, nato v navijalnici in pozneje v montaži. Delavci smo se med seboj dobro razumeli, medsebojnih problemov ni bilo, ker smo si med seboj pomagali.

Včasih, ko v tovarni ni bilo dela, pa smo šli ven na njive. Imeli smo svoj tovarniški vinograd, ki smo ga pridno obdelovali pa tudi sadno drevje smo sadili okrog tovarne. Zdaj pa se je vse spremenilo. Tudi kolektiv je tako velik, da tiste prave pristne povezanosti več ne more biti. Toda vseeno sem zadovoljna v tovarni, saj mi je Iskra vedno veliko pomenila, predvsem pa mi je 35 let dajala kruh.

V
40 letih
40 krat
več
delavcev

ISKRA
1946-1986
ZNANJE ZA
PRIHODNJA
LETA

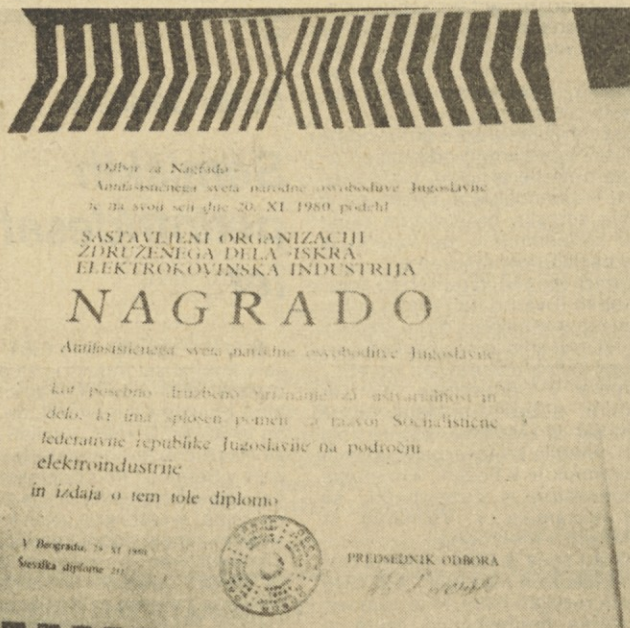
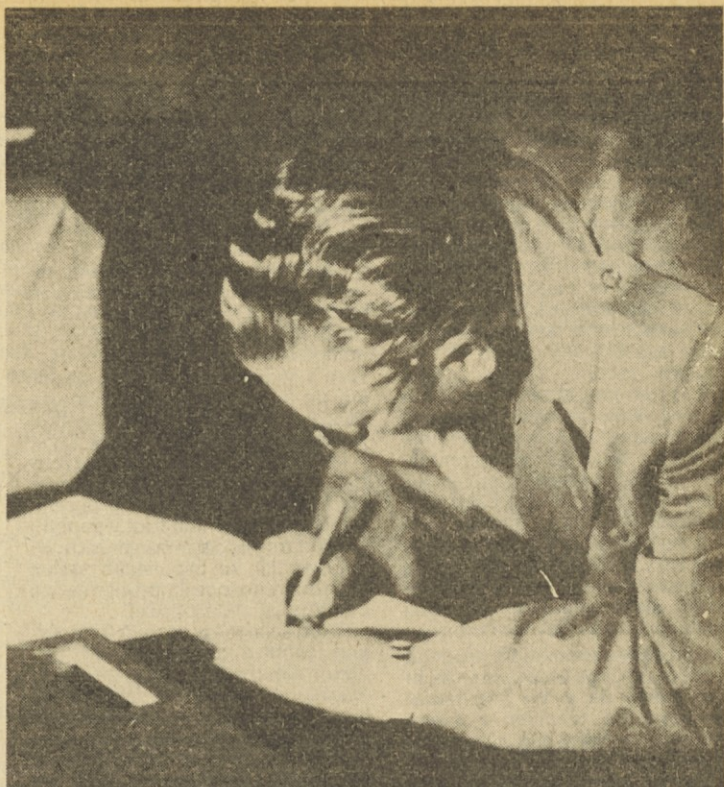
Tone Bozovičar

Prvi Titov obisk v Iskri

»Ob Titovem obisku pri nas sem bil mojster v kinomontaži. Priprav na Titov obisk se nisem udeležil, vendar pa se še danes dobro spominjam, da smo v zadnjih trenutkih dobili navodilo, da moramo na hitro pospraviti in urediti vse tiste prostore, skozi katere smo potem popeljali Tita med njegovim obiskom in ogledom naše tovarne. Dobro še vem, da smo vse to urno in odlično opravili brez posebnih obvestil.

V našem kolektivu so bili takrat zaposleni skoraj izključno samo mladi fantje, starostno povprečje je bilo 20 do 30 let.

Vsi smo bili na svojih delovnih mestih, ko so vstopili v naše oddelke — Tito, direktor Hrast, Miha Marinko, general Milan Žeželj in drugi iz naše tovarne. In tu, med nami, je predsedniku Titu Tronkar izročil naše darilo — ozkotračni kinoprojektor.

Titova navzočnost v našem oddelku se je takrat spremenila v resnično manifestacijo prisrčnosti in navdušenja mladih. Vsi smo prenehali z delom, ko je maršal vstopil v naš oddelek, prisrčno smo mu zaploskali, ko pa je odšel iz preizkuševalnice v kinodvorano, smo z delom nadaljevali.

Spominjam se, da smo imeli takrat našo kinodvorano dokaj slabo urejeno in še slabše razsvetljeno. In ko smo tam dali Titu v podpis našo spominsko knjigo, je dejal: »Ništa se ne vidi, ter se je samo podpisal vanjo. Tako je žal ostal v tej knjigi kot spomin na ta dan samo Titov podpis z datumom, brez kakršnegakoli pripisa, ali opombe.

Ko je pozneje Tito zapustil prostore kinomontaže, smo vsi, kar nas je bilo, z ostalimi člani našega kolektiva odhiteli na dvorišče proti glavni vratarnici in tam poslušali kratek Titov nagovor. Takrat sem na njegovem obrazu videl, da je bil

resnično zadovoljen z obiskom, ker je videl v naših proizvodnih oddelkih kljub mlademu kadru odraz neke kvalitete, saj smo že takrat imeli parolo, da se ne borimo samo za kvantiteto, temveč tudi za kvaliteto naših izdelkov, ker smo že leto prej začeli izvažati v tujino svoje prve izdelke, oz. kinoprojektore. Tito je bil takrat zelo zadovoljen z našo tovarno, ki je imela že tedaj dokaj zamotano in zahtevno proizvodnjo in dokaj kratko tradicijo glede kvalitete svojih izdelkov.

Ob odhodu smo mu vsi še enkrat zaploskali v zahvalo, kajti s svojim obiskom nam je predsednik republike dal vzpodbudo za naprej in nam zaželel še več uspeha pri proizvodnji naših izdelkov.

Vladimir Logar

Drugi Titov obisk v Iskri

»Drugi Titov obisk v Iskri so pravzaprav organizirali Kranjčani sami. Kot veste, se je Tito in se še zdaj pogostokrat mudi na Brdu pri Kranju. Tako se različnih sprejemov na Brdu ob najrazličnejših priložnostih udeležujejo tudi Kranjčani. Ker so pač tako imeli priložnost večkrat se sestati s Titom, so ga ob neki priložnosti, mislim, da je bilo to za novo leto 1974, tudi povabili na obisk v kranjsko Iskro. Kot mi je znano pa se je tudi Tito venomer zanimal za Iskro, zanimalo ga je, kakšne rezultate je Iskra dosegala, kakšne programe je zasnovala in kakšna je njena gospodarska politika.

No in tako se je pač zgodilo, da so Kranjčani povabili Tita na obisk v Iskro. Obiska v Iskri na Laborah januarja 1974 se seveda še dobro spominjam, saj sem se ga tudi sam takrat udeležil, čeprav to ni bilo moje prvo srečanje z našim predsednikom.

Spominjam se, da je tedaj na Laborah, po ogledu naše tovarne, takratni glavni direktor Elektromehanike Jože Hujs našemu maršalu predvsem prikazal probleme kranjske Iskre in je bila poanta njegove razlage bolj na telekomunikacijah, mikroelektroniki in novem naprednejšem sistemu kvazi elektronskih avtomatskih telefonskih central tipa Metaconta, ki smo jih takrat začeli izdelovati in uvajati v naš program.

Med pogovorom pa me je še posebej presenetilo neverjetno Titovo poznavanje problemov, ne samo naše elektronske industrije

in Iskre posebej, temveč sploh naše takratne celotne gospodarske problematike. Še posebej v spominu mi je ostal primer Japonske, ki nam ga je Tito zelo plastično predstavil. Povedal je namreč, da se Japonci na mednarodnem tržišču obnašajo združeno in enovito pa čeprav si na domačem, notranjem tržišču neusmiljeno konkurirajo. Podobno bi se morali, je menil predsednik Tito, obnašati tudi naši proizvajalci in si ne, kot doslej, nepovezano in neusmiljeno konkurirati na tujem tržišču, kar je v zadnji konsekvenci samo prinašalo škodo Jugoslaviji v celoti.

Lahko rečem, da sem med pogovorom na Laborah tudi jasno ugotovil, kako je naš predsednik pokazal izredno veliko zanimanje za Iskro, dalje se je spominjal svojega prvega obiska v naši tovarni leta 1955 in ugotavljal, kako velik napredek in razvoj je Iskra doživela med njegovim prvim in drugim obiskom v kranjski Iskri. Pri tem pa je seveda apeliral, naj bi jugoslovanska elektroindustrija čim bolj sodelovala na svetovnem tržišču.

Ko se danes spominjam drugega predsednikovega obiska pri nas, bi lahko rekel, da je bil Tito takrat neverjetno na tekočem z vsemi problemi pa naj je šlo za gospodarske, politične, ali kake druge probleme. Jasno je bilo mogoče razbrati, da je imel in to vidimo tudi zdaj, da tudi še vedno ima, kar se da živ stik z ljudmi, da ga povsod med njegovimi številnimi obiski delavci neposredno informirajo o vseh svojih problemih — skratka, naš predsednik je bil izredno dobro informiran o vsem in na vseh področjih.

Že takrat nas je opozoril, naj bi Iskra svojo dejavnost širila tudi na manj razvita območja, kjer je dovolj nezaposlene delovne sile. To smo sicer Iskraši, glede na Slovenijo, sicer dobro izpolnili, saj imamo danes svoje obrate in tovarne kar v tridesetih slovenskih občinah in Iskra je nedvomno obogatila in pospešila razvoj v marsikaterem nerazvitem delu Slovenije pa vzemimo Belo krajino, Dolenjsko, ali Tolminsko, vendar pa bi tega tudi danes ne mogel reči za preseganje in premostitev republiških meja, saj se končno moramo zavedati, da naša Iskra ni le slovensko, temveč hkrati tudi veliko jugoslovansko podjetje. In tu mislim, da še nismo storili dovolj v smislu Titovih besed in priporočil, ki nam jih je bil dal med svojim drugim obiskom v kranjski Iskri.

Rudi Jančar

IEV — eden temeljnih kamnov Iskre

IEV je bila kratica za Inštitut za elektrovezve, ki je bil ustanovljen na pobudo in ob vsestranski pomoči Borisa Kidriča. Takoj po vojni se je pokazala velika potreba po domači elektroniki, zlasti za brezžične zveze in telekomunikacije. Tako je skupina sodelavcev iz radijskega sektorja, OT (Centralna tehnika) in CK KPS iz partizanskih

delavnic v Starih žagah, oz. Črmošnjicah 99 d nadaljevala svoje delo, zlasti na projektu usmerjenih zvez.

Seveda je bilo delo še vedno zelo pionirsko, saj ni bilo ne kadra, ne repmateriala, tovarn, ne elementov. Tako je delo ostajalo na ramah partizanskih elektronikov, ki so že imeli določene izkušnje. Še vedno pa je bilo treba improvizirati, zlasti pri uporabi potrebnih materialov, sklopov in podsoklopov.

Leta 1947 je bil z dekretom ustanovljen Inštitut tudi formalno in tako je leta 1948 izšla uredba v Službenem listu FLR 25/48, da je ustanovljen Inštitut za elektrovezve s sedežem v Ljubljani, pripojen pa je bil Ministrstvu težke industrije. Šele leta 1952 je Inštitut prešel pod jurisdikcijo vlade LRS.

Medtem pa se je krog sodelavcev še bolj širil in prav tako se je poglabljal in širil proizvodni program. Sodelavce so dobili tudi v zadnjih letnikih tehničnih in naravoslovnih fakultet, ti so po večini delali diplomske naloge iz problematike Inštituta za elektrovezve.

Tako so počasi osvojili tehnologijo izdelave kondenzatorjev, uporov, elektrolitov, permanentnih magnetov, baterij, keramična teslesa za upore, visokofrekvenčna feritna jedra, zvočnike, mehanska pretikala in že pred letom 1948 so se začela raziskovalna dela na polprevodniški tehniki. Za razvojno delo na elementih so se povezali z ljubljansko in zagrebško univerzo. S pomočjo Inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko so postavili pogon za miniaturne žarnice in fotocelice.

Začela se je serijska proizvodnja radijskih sprejemno-oddajnih postaj za potrebe armade, mornarice in za vremenoslovce. Hkrati pa je stekla serijska proizvodnja radijskih sprejemnikov, po katerih je bilo največ povpraševanja.

Zaradi vse večjih potreb so zgradili novo tovarno na Pržanu in ker je bila ta premajhna, da bi preselili vse laboratorije za elemente tja, so počasi začeli ustanavljati obrate:

Upore v Šentjerneju, Kondenzatorje v Semiču, Magnete na Celovški v Ljubljani, vse tri leta 1951. Sledile so tovarne Radijskih sprejemnikov v Sežani, Keramični kondenzatorji v Žužemberku, še prej Keramika v Vižmarjih in Elektroliti v Mokronogu.

Hkrati se je iz LGV v Kranju (tovarne letalskih motorjev) leta 1946 začela razvijati Iskra, ki je dala več poudarka finomehaniki. Iskra in IEV sta mnogo sodelovala, saj je bilo mnogo skupnih vprašanj in tudi kadrovske vezi obeh so segale do korenin v 99 d.

Zaradi racionalizacije in tudi koncentracije Slovenske elektro in elektronske industrije sta se obe podjetji združili leta 1961 in IEV, ki je pred tem dobil ime in status Industrije za elektrovezve, je postal del Iskre — Kranj in imel še lastno firmo Tovarna za elektrovezve, Ljubljana.

Pozneje se je ob ločitvi nekaterih obratov Tovarna za elektrovezve preimenovala v Tovarno elementov za elektroniko in še pozneje v Industrijo elementov za elektroniko.

Peter Jančan

Semiških petintrideset let

Bilo je v začetku leta 1951, ko so se v ljubljanski industriji za elektrovezve (IEV) odločili in se z lokalnimi oblastmi dogovorili, da bodo na Vrtači pri Semiču navijali zvitke za električne kondenzatorje. Zakaj prav v Semiču? Po opustošenju, ki ga je za seboj pustila druga svetovna vojna, si revni kraj, poln kraških vrtáč in z malo dobre zemlje, samo s kmetijstvom in vinogradništvom ni mogel opomoči in zagotoviti boljšega življenja za številno prebivalstvo. Pridnim brezposelnim rokam je bilo treba dati delo. Že med NOB se je v bližnjih Starih žagah v partizanskih delavnicah 99 d, v nemogočih razmerah, rojevala slo-

venska elektronska industrija in zakaj ne bi eden od njenih delov živel dalje v Semiču? Tako je 1. aprila 1951 prvih 12 parov rok začelo delati, na delo in zaslužek pa jih je čakalo še na stotine. Nihče ni mogel slutiti, da bo iz skromnega obrata zrasla prava industrija, pomembna ne samo za kraj ampak celo za državo.

In razvoj je bil resnično hiter in vsestranski. V 35 letih obstoja smo po posameznih elementih razvoja dosegli, da se je proizvodni program razširil na vse vrste navitih električnih kondenzatorjev za potrebe elektronske industrije ter za uporabo v elektroenergetiki. Dopolnjen je še z elementi (kondenzatorji in filtri) za odpravo radiofrekvenčnih motenj, z brizganimi izdelki iz aluminija in plastičnih mas, metaliziranimi folijami, s kompletno punobno inženiringa na področju kompenzacije jalove energije, predvsem pa s proizvodnjo opreme za proizvodnjo kondenzatorjev in ostalih elektronskih elementov.

Tehnološki postopki so napredovali od ročnega dela prek uporabe enostavnih strojev in pripomočkov do uvedbe polavtomatskih strojev, avtomatov in avtomatskih proizvodnih linij.

V začetku je obrat oskrboval s svojimi izdelki le IEV, oz. pozneje Iskra, danes pa zadovoljuje 90 — 95% potreb jugoslovanskega tržišča. Ob tem več kot tretjino svoje proizvodnje izvažajo, pretežno na zahtevno tržišče razvitih držav.

Današnja stopnja razvoja industrije kondenzatorjev Iskra Semič je predvsem posledica načrtne skrbi za kadre in razvoja lastnih strokovnih služb. Semiški Iskraši so predvsem ponosni na dejstvo, da so uspešno sledili svetovnemu tehnološkemu razvoju, brez nakupa licenc in uporabe know-how, torej na temelju razvojnih dosežkov svojih kadrov.

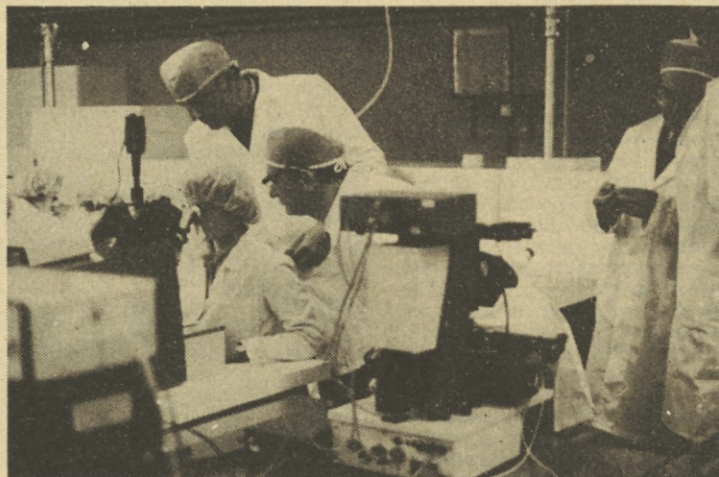
V nekdanjem obratu so dovolj zgodaj spoznali, da voza napredka ne vlečejo le pridne roke, ampak predvsem »brihtne« glave in postopno izboljševali izobrazbeno strukturo zaposlenih, ustanavljali razvojne oddelke in vzpodbujali ustvarjalno delo. Dragocena je bila tudi pomoč zunanjih strokovnih institucij.

Razvoj tovarne je odločilno vplival na razvoj Semiča in širše okolice ter celotne družbenopolitične skupnosti. Ogromen prispevek k izgradnji krajevine infrastrukture je dala Iskra, ki se je vseskozi zavedala, da brez zagotovitve osnovnega družbenega standarda ne bo mogla pridobiti predvsem prepotrebni strokovnih kadrov, Iskra je direktno vlagala v izgradnjo šolskih prostorov, zdravstvene postaje, cest, hotelskih zmogljivosti, predvsem pa v izgradnjo stanovanj za delavce. Vzorno sodelovanje Iskre s krajem in obratno je postalo že kar prislovno.

Vzporedno s svojo rastjo in v skladu s samoupravno preobrazbo naše družbe je organizacija doživljala svojo poslovno in samoupravno preobrazbo.

Iz nesamostojnega obrata je prerasla najprej v samostojno tovarno v sestavi združenega podjetja Iskra, nato pa v delovno organizacijo v okviru SOZD Iskra. Notranje je organizirana na štiri temeljne organizacije in delovno skupnost skupnih služb.

Pripravil:
Dušan Željcnov

SEMINAR

Informacijski standardi — temelj v razvoju in uporabi informacijske tehnologije

Standardi so osnova za racionalizacijo postopkov in metodologij v razvoju, uporabi podatkov in informacij, povečevanje ekonomskih učinkov, vzdrževanju računalniško podprtih informacijskih sistemov. Standardi omogočajo usklajenost in primerljivost podatkov in informacij, večje ekonomske učinke pri uporabi, vzdrževanju in delu računalniških sistemov ter racionalno izrabo sodobne informacijske tehnologije. Zaradi hitrega napredka računalniške tehnologije je kontinuirano spremljanje njene standardizacije ter tekoče ažuriranje že sprejetih rešitev nujna sodobnega in učinkovitega gospodarjenja. Informacijski standardi omogočajo: učinkovitejšo in bolj racionalno uporabo opreme za avtomatsko obdelavo podatkov, kompatibilnost in povezljivost računalniške opreme, učinkovito izmenjavo podatkov na medijih za hranjenje podatkov, povezovanje računalniške opreme zaradi optimalnega izkoristka aparturnih in programskih kapacitet, teleprenose in teleobdelave ter izboljšanje kvalitete pridobljenih informacij, usklajen razvoj velikih informacijskih sistemov z distribuirano podatkovno bazo, usklajen razvoj informacijskih sistemov v okvirih, ki jih določa Družbeni sistem informiranja.

Vsebina seminarja

- Osnovni standardi iz AOP
JUS A.A0.006 JUS A.A0.070
aplikacije v praksi
- Podatkovni standardi
JUS A.D0.105 JUS A.D0.108
JUS A.D0.106 JUS A.D0.109
JUS A.D0.107
- Terminološki in splošni standardi
JUS I.A0.010 JUS I.A0.015
JUS I.A0.012 JUS I.A0.022
JUS I.A0.013 JUS I.A0.024
- Jugoslovanske 7- in 8-bitne kode
JUS I.B0.001 JUS I.B1.010
JUS I.B1.001 JUS I.B1.012
JUS I.B1.002 JUS I.B1.013
JUS I.B1.003 JUS I.B1.013
JUS I.B1.004 JUS I.B3.002
JUS I.B1.009
- Označevanje valut, dežel in merskih enot v sistemih z omejenim naborom znakov
JUS I.B3.001 JUS I.B8.002
JUS I.B8.008
- Terminalne naprave
JUS I.K1.002 JUS I.K1.004
JUS I.K1.003 JUS I.K1.009

- Standardi v javnih mrežah za prenos podatkov
- referenčni model Odprtih sistemov povezovanja — OSI, stanje standardizacije
- nove telematske usluge — smeri standardizacije
- slovenski del JUPAK z demonstracijo delovanja
- smeri in usmeritve oblikovanja aplikacij za nemoteno komuniciranje uporabnikov JUPAK
- Razprava in izmenjava mnenj

Komu je seminar namenjen

Seminar je namenjen razvijalcem in načrtovalcem sodobnih informacijskih sistemov, terminalne in druge računalniške oziroma telematske opreme, delavcem v računskih centrih združenega dela, velikim informacijskim službam in izobraževalnim oziroma raziskovalnim institucijam. Z znanjem pridobljenim na seminarju bo mogoče uporabljati in implementirati jugoslovanske informacijske standarde v praksi.

Mesto seminarja

Nova Gorica — Izobraževalni center DO Iskre Delte
Čas seminarja 9. — 12. april 1986

Prijava udeležbe in kotizacija

Udeleženci se za seminar prijavijo z izpolnitvijo prijavnice, ki mora priti na naslov organizatorja najkasneje do 15. marca 1986. Udeleženec seminarja dobi kopije vseh standardov, dispozicije predavanj, prost vstop na razstavo in demonstracijo standardne terminalne opreme ter delovne postaje JUPAK, vabilo na družabni večer.

Kotizacija za udeležbo na seminarju:

- za prijave do 15. marca 45.000 din
- za prijave po 15. marcu 50.000
- za delavce soorganizatorjev 35.000 din
- za akademske ustanove 35.000 din

Predavatelji

dr. S. Tančič, Zvezni zavod za statistiko, Beograd, svetovalka generalnega direktorja

mag. M. Kapus—Kolar, Institut Jožef Stefan, Ljubljana, Odsek za računalništvo in informatiko

J. Hočevar, Iskra Delta, Kranj, Poslovna enota za standardizacijo,

D. Vukadin, Iskra Delta, Ljubljana, Razvoj, samostojni razvijalec

I. Tvrđ, Institut Jožef Stefan, Ljubljana, Odsek za računalništvo in informatiko

P. Meše, Združene PTT SR Slovenije, Ljubljana, Sektor za raziskave in razvoj, nosilec projekta RSS Slovenski del JUPAK

M. Majnarić, RO Rade Končar, Zagreb, Zavod za standardizacijo, OOUR Elektrotehnički institut

B. Vovk, Zavod za produktivnost dela, Ljubljana svetovalka za standardizacijo in nomenklaturu

N. Žvokelj, Intertrade, Ljubljana, Zastopstvo IBM, vodja projektne skupine

predstavnik Zveznega zavoda za standardizacijo, Beograd

dr. B. Jerman—Blažič, Institut Jožef Stefan, Odsek za računalništvo in informatiko, Ljubljana

Vsi predavatelji so člani komisij Zveznega zavoda za standardizacijo in so delali na izdelavi standardov iz vsebine seminarja.

Prijavnico pošljite na naslov:

dr. Borka Jerman—Blažič

Odsek za računalništvo in informatiko

Institut Jožef Stefan

Jamova 39

61000 Ljubljana

PRIJAVNICA ZA SEMINAR "INFORMACIJSKI STANDARDI"

Institut Jožef Stefan, Ljubljana, 9. — 13. april 1986

Ime in priimek:

Naslov delovne organizacije:

Telefonska številka:

Prijavljam se za seminar:

Sem sodelavec akademske institucije (označite ustrezno okence):

() da () ne

Sem sodelavec soorganizatorjev (označite ustrezno okence):

() da () ne

Kotizacijo v znesku (označite ustrezno okence):

() 35.000 din () 45.000 din

bom poravnal na ŽR Instituta Jožef Stefan 50101—603—50272

najkasneje do 20. marca 1986.

Dodatna informacija:

Vse prijavljene bomo naknadno obvestili o hotelskih kapacitetah v Novi Gorici in o končnem programu seminarja.

Podpis:

.....

Dodatno regresiranje letovanja upokojencev

Dne 13. 2. 1986 je bilo na Odboru za družbeni standard in varstvo pri delu DO sklenjeno, da se tudi v letu 1986 omogoči dodatno regresiranje letovanja upokojencev z najnižjimi pokojninami. Po pravilniku o delitvi združenih sredstev za rekreacijo, so združena sredstva za rekreacijo namenjena tudi za regresiranja letovanja upokojencev (letna rekreacija) DO ISKRA TELEMATIKA. Na odboru za družbeni standard in varstvo pri delu so potrdili lestvico za koriščenje regresa za letovanje:

A) Za koriščenje letovanja na Dugem otoku v predsezoni (od 15. 6. do 5. 7. 1986) ter v sezoni (od 15. 8. do 26. 8. 1986)

- 8000.- din regresa pri višini pokojnine do 20.000.- din
- 7000.- din regresa pri višini pokojnine od 20.000.- — 25.000.- din

- 6000.- din regresa pri višini pokojnine od 25.000.- — 30.000.- din

B) Upokojencem, ki bi letovali drugje pa pripada dodatni regres po naslednji lestvici:

- 6000.- din regresa pri višini pokojnine do 20.000.- din
- 5000.- din regresa pri višini pokojnine od 20.000.- — 25.000.- din

- 4000.- din regresa pri višini pokojnine od 25.000.- — 30.000.- din

V obeh primerih — pod točko A in B bo upoštevano povprečje na člana družine, če upokojenec preživlja osebo, ki je brez svojega dohodka.

Upokojencem pripada regres samo v primeru, če dejansko letujejo, kar dokažejo s potrdilom, oz. računom. Le-

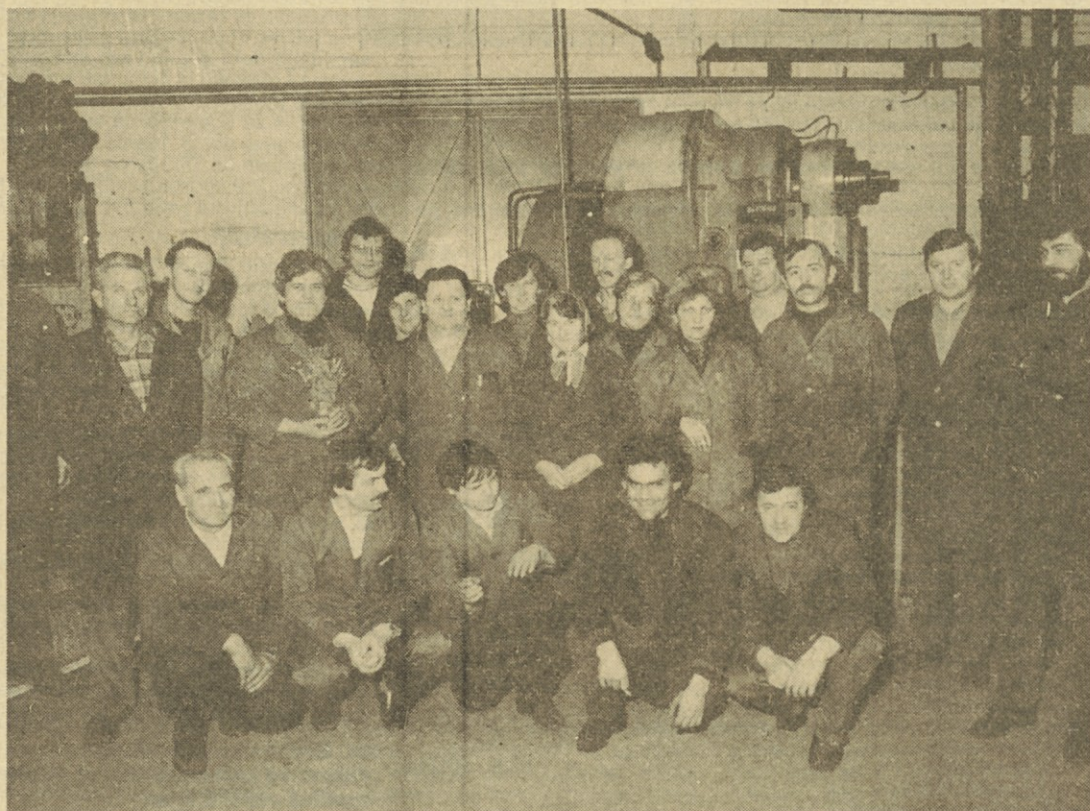
tega upokojeanci prinesejo v Kadrovske službe — oddelek za družbene zadeve, Ljubljanska c. 24 a (Labore), kjer uveljavljajo dodatni regres za letovanje upokojencev.

Upokojeanci, ki bi letovali na Dugem otoku, se prijavljajo v

Kadrovske službe DO pri referentu za rekreacijo in letovanje Vlado Sofronievskem (Ljubljanska c. 24a — Labore).

Komisija za družbeni standard pri SK DO želi tudi obiskati nepokretne upokojeance

Iskre Telematike, zato prosimo upokojeance, oz. njihove svojece, da nam sporočijo imena in naslove teh upokojencev na Kadrovske službe delovne organizacije pisмено, ali po telefonu na številko: 28 861, int.: 26-90.

TOZD TGA, Reteče — V teh dneh odhaja v zasluženi pokoj dolgoletna Iskrašica **Jožefa Gaber**, ki je tri delovna desetletja prebila v današnji Tovarni gospodinjstskih aparatov. S svojim delom je pripomogla k razširitvi nekdanje obrtne delavnice v sodoben industrijski obrat, kakršnega si pred tremi desetletji nihče ni mogel predstavljati. Zvesto, marljivo sodelavko, ki je svoje delo vgradila v temelje tovarne, bodo sodelavci ohranili v svetlem spominu, želijo pa ji še mnogo srečnih, zadovoljnih let v res trdo prigaranih letih počitka. (SF)

Obvestilo

Sindikalna konferenca Iskra Industrija avtoelektričnih izdelkov TOZD AET Tovarna avtoelektričnih izdelkov in visokokvalitetne keramike Tolmin in Šahovsko društvo Iskra organizirata 15. 3. 1986 42.- hitropotezni turnir za prvenstvo Iskre. Turnir bo v DOMU JLA 250 m od avtobusne postaje v Tolminu. Iz Ljubljane bo peljal poseben avtobus. Odhod avtobusa 7,45 iz Trga osvoboditve (izpred filharmonije), v Kranju ob 7,15 izpred Creine. Po turnirju ogled Trbiža. Prijavite se Pavletu Jerebu po telefonu (061) 575 344.

Predsednik komisije za množični šah:
Bogdan Brezigar

Zahvale

Sodelavcem v Tovarni sestavnih delov se iskreno zahvaljujem za darila ob mojem odhodu v pokoj in ob 50-letnici. Svojim bivšim sodelavcem želim še veliko delovnih uspehov

Marija Skaza

Sodelavcem Iskre Kibernetike Kranj TOZD TSD — centralna brusilnica, se ob odhodu v pokoj za prejeta darila in izražene želje najlepše zahvaljujem

Janez Žargaj

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem in sodelavkam v Iskri Kibernetiki, TOZD Tovarna stikal najlepše zahvaljujem za dragoceno darilo in pristrčne čestitke. Zahvaljujem se tudi oberr. i pevcema, ki sta mi prav lepo zapela. Vsem želim še mnogo us-

V začetku februarja je zapustila krog sodelavk in sodelavcev Marta Mihalič, delavka v novogoriški Iskri Avtoelektriki. V to DO je prišla že 13. aprila 1968 na linijo stiskalnic v tovarno velikih zaganjalnikov, s 1. aprilom 1975 pa se je pridružila sodelavkam na liniji pokrova v tovarni malih zaganjalnikov. Žal je včasih usoda življenja takšna, da se ji ne moremo zoperstaviti, tako tudi Marta ne, saj se je morala invalidsko upokojiti. Prisrčno slovo, ki so ga pripravile sodelavke in sodelavci priljubljeni Marti je bilo težko, saj je bila med njimi kot mama, zato jo bodo toliko bolj pogrešali. Ob izročitvi darila v spomin na bogato zapuščeno dedščino pa je Marta obljubila, da bo ob vsaki ponujeni priložnosti še prišla na obisk.

(M. R.)

pehov pri nadaljnjem delu, v zasebnem življenju pa veliko osebne sreče in zdravja

Angelca Žun

Iskreno se zahvaljujem sodelavcem orodjarne in TT, kot tudi vsem članom DO ERO za lepo darilo in pozornost ob mojem odhodu v pokoj ter jim želim še veliko delovnih uspehov in osebne sreče.

Zahvala posebej orodjarni in TT ERO za darilo ob mojem 60. rojstnem dnevu. Iskrena hvala vsem

Štefan Jaklin

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Števcu za lepo darilo in dobre želje.

Vsem želim predvsem obilo osebne sreče in delovnega uspeha

Albina Golorej

PREŠERNOVA DRUŽBA LJUBLJANA, Opekarska 4/a

Razpisuje

deset denarnih nagrad za najboljše poverjenike
v letu 1986 v skupni vrednosti 360.000.- dinarjev
in

vabi k sodelovanju

nove poverjenike — honorarne sodelavce za
prodajo in zbiranje naročil za knjige.

K sodelovanju vabimo večje število honorarnih — predvsem mlajših in komunikativnih sodelavcev vseh poklicev, ki imajo radi lepe slovenske knjige in jih želijo širiti med bralce.

Poleg posameznikov v tovarnah, krajevnih skupnostih, knjigarnah, knjižnicah, šolah in drugih ustanovah lahko postanejo poverjeniki Prešernove družbe tudi osnovne organizacije sindikata, krajevnih konference SZDL, društva in drugi, ki so pripravljeni zbirati naročila svojih članov.

Poverjeniki dobe za stroške svojega dela materialno nadomestilo, sorazmerno z vrednostjo zbranih naročil, najboljši pa prejmejo vsako leto še posebna priznanja in denarne nagrade.

Prijave pošljite na naslov: PREŠERNOVA DRUŽBA, LJUBLJANA, Opekarska 4/a, p. p. 9.

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

**Tretji direktor Iskre
Vjekoslav Marinić**

Delavci so ga imeli radi

Številni, v glavnem že upokojeni Iskraši, so še danes živo spominjajo svojega tretjega direktorja, Vjekoslava Marinića. O njem vedo povedati, da je bil za tisti čas pravi človek na pravem mestu, čeprav ga je bil postavil in na to mesto imenoval Beograd, oz. zvezna vlada, ki je imela v tistih časih neomejeno moč. Številni Iskraši so mi pripovedovali, da je bil končno Marinić tisti pravi direktor za tiste čase, ki je znal uvesti določen red in disciplino, hkrati pa je bil tudi kot človek izredno dober, tovariški, vesele narave, pravi Istran, ki je znal tudi

prijeti za kitaro v prostem času in kakšno zapeti. Prav tako je bil rad po delu v veseli družbi, skratka, bil je dober in preprost človek, proletarec, udeleženec narodnoosvobodilnega boja in direktor po takratni meri.

Kot smo že zapisali prej, je Marinić prišel v kranjsko Iskro z mesta direktorja zagrebške tovarne žarnic, ali na kratko TEŽ. In, kot smo prav tako že zapisali, se je iz Iskre 1953. leta vrnil spet nazaj v Zagreb, v tovarno Rade Končar.

Ti dve dejstvi sta nas tudi napotili v Zagreb, da bi od njegovih takratnih sodelavcev izvedli kaj več o Mariniću, kot človeku in našli smo danes upokojenega Ivana Petrišića, ki je v TEŽ delal skupaj z Marinićem od osvoboditve dalje pa do njegovega odhoda v Kranj 1948. leta.

»Bil je družaben, prijazen človek,« se ga spominja Petrišić, »ter je v tistem času pomagal delavcem z nasveti ter skrbel za nje. Z njim smo odhajali na sindikalne izlete na Slijeme, na Krk, skratka, imeli smo tudi sindikalne zabave v tovarni in podobno.

V TEŽ je prišel v začetku 1947. leta z odločbo zveznega ministrstva. Glede naše tovarne takrat, moram reči, da smo bili v dokaj nemogočem položaju in delali smo pač tisto, na kar smo naleteli. Tovarna namreč med vojno ni obratovala, po osvoboditvi pa smo imeli 35 delavcev, bili sta samo dve proizvodni skupini po 12 delavcev ter nekaj mehanikov. Med njegovim službovanjem pri nas se proizvodnja ni povečala, pozneje pa smo od UNRRE dobili neke stroje.

Prav takrat, ko smo izdelovali letne plane direktorije industrije, sem bil v Beogradu. Potem pa je prišel k nam na nek sestanek in

povedal, da so ga premestili v Iskro v Kranj. Tako je iz naše tovarne odšel na hitrico in ko sem se vrnil iz Beograda, ga že ni bilo več v TEŽ. Pripomniti še moram, da sta bili takrat v Zagrebi dve takšni tovarni in Marinić je bil tudi naš direktor, ker smo že takrat pripravljali integracijo obeh tovarn, kar smo pozneje tudi izvedli.

Kot sem že dejal, je bil Marinić izredno družaben človek in delavci so ga imeli zelo radi. Pravijo, da je v Iskri zelo dobro uvedel red. Kajti za red je imel velik smisel. Sicer pa je bil takrat tudi odnos delavca do dela precej drugačen, pri nas je takrat vladal skoraj kapitalistični sistem, kjer je sleherni pazil na sleherni žarnico, da bi ne padla na tla, pazili pa smo tudi na vse ostale stvari — Marinić je temu posvečal še poseb-

no pozornost. Podpiral je takšen tradicionalni sistem in odnos do dela, hotel je, da bi čim bolj rentabilno proizvajali.

Na naše vprašanje, če ima kakšne slike, ali dokumente iz tistega časa, je naš sobesednik potegnil iz mape nekaj orumenelih fotografij in pojasnil, da so bile posnete verjetno 1949. leta, na njih pa je videti delavce TEŽ, ki so z avtobusom prišli iz Zagreba v Kranj na obisk k svojemu nekdanjemu direktorju. »Lahko jih vzamete in objavite,« je dodal in seveda smo jih vzeli ter jih objavljamo prvič ob tej priložnosti na strani našega podlistka. Ko smo se poslavljali od našega ljubeznivega sogovornika, smo ga za konec naprosili, naj nam pove še kaj o sebi.

»Kot sem že prej dejal, sem bil v času Marinićevega direktorovanja v zagrebški TEŽ zadolžen za plansko in statistično delo, hkrati pa sem bil zadolžen za nabavo, tako domačo kot iz uvoza. Kot veste, so se tedaj letni plani izdelovali v direktoriji v Beogradu. Tako smo kar za tri tovarne izdelali skupni plan, potem pa je to prišlo v plan direktorije in tako naprej.

V TEŽ sem začel delati že leta 1938, takrat je bila to tovarna Tungsram, tovarna pa je bila na Savski cesti, imela je dve proizvodni skupini ter je izdelovala samo žarnice, decembra 1946 pa je bila nacionalizirana. V tej tovarni sem delal prav do konca svoje delovne dobe, polnih štirideset let delovnega staža imam. Svojo delo sem končal kot vodja zunanje trgovine, pravzaprav kot svetovalec. Danes ima TEŽ 1600 delavcev, njen proizvodni program pa se je povečal in razširil — od žarnic do štarerjev...

Tudi zdaj, ko sem v pokoju, še večkrat odhajam v tovarno, saj so tam ostali spomini na gradnjo naše tovarne...« je zaključil svojo pripoved naš sobesednik Ivan Petrišić in tako po svoje dopolnil podobo tretjega direktorja Iskre Vjekoslava Marinića.

Ob obisku v Kranju so se delavci TEŽ fotografirali s svojim nekdanjim direktorjem Vjekoslavom Marinićem.

Slovenska dramatika se je zelo uveljavila

Tik pred slavnostnim začetkom šestnajstega Tedna slovenske drame v Kranju so se v petek, 21. februarja, sestali tudi člani Skupnosti slovenskih dramskih gledališč. Prisotni so bili skoraj vsi direktorji slovenskih poklicnih gledališč. Najprej so obravnavali predlog samoupravnega sporazuma o temeljih plana Kulturne skupnosti Slovenije za obdobje 1986—90. Hkrati pa so tudi pretresli osnutek programa Kulturne skupnosti Slovenije za leto 1986. Ob nekaterih pomislekih in pripombah se je razprava Cankarjevega doma oziroma njegove dramske produkcije. Udeleženci so se namreč vprašali, ali to ne pomeni novega, devetega slovenskega poklicnega gledališča, čeprav je tudi res, da veliki oder v Cankarjevem domu vsekakor ne sme ostajati prazen in neizkoriščen. Tudi investicije v to dejavnost zadevajo v družbenih planih na velike težave, še večje težave pa povzroča planiranje spričo inflacije. Strinjali so se tudi, da je treba še naprej podpirati udeležbo na MES v Sarajevu, saj je to poleg Sterijevega pozorja pomembna jugoslovanska gledališka manifestacija.

O uveljavljanju izvirne slovenske dramatike v slovenskem in širšem gledališkem prostoru pa je v tretji točki dnevnega reda spregovoril

direktor Prešernovega gledališča Jakob Kurat. Med drugim je dejal: »Prešernovo gledališče je pred 16 leti začelo prirejati Teden slovenske drame in v teh letih se ni samo izkristalizirala povsem jasna in nedvoumna podoba tega festivala, temveč se je s slovenskimi gledališči neverjetno uveljavila slovenska dramatika. Ni bilo torej naključje, da je bila leta 1978 prvič razpisana, nagrada Slavka Gruma za najboljšo dramsko besedilo posameznega koledarskega leta in tudi na tri leta podeljevano 'grün-Filipićevo priznanje' za slovensko dramaturgijo. Številnost in močan ustvarjalni zagon slovenske dramatike (letos je bila nagrada podeljena osmič) sta se v programih slovenskih gledališč povsem zasedla, slovenska nova pa tudi starejša dramatika je postala resnično nosilec največjih možnih ustvarjalnih dosežkov. Glede na različne žanre pa lahko ugotovim, da je po teh statistikah in kasneje tudi na odru slovenska komedija v absolutni manjšini, Skoraj je ni.«

Ob koncu je še predlagal, naj bi v Prešernovem gledališču zbirali in hranili vsa slovenska originalna dramska besedila, medtem ko naj bi nagrajena besedila prevedli tudi v srbohrvaščino in jih tako plasirali v širši jugoslovanski gledališki prostor.

Ob koncu so udeležence tudi obvestili, da se pripravlja angleški

prevod nekaterih naših dramskih besedil — izšla bodo v publikaciji Le Livre Slovene — ter oživili pobudo, naj bi obnovili strokovne

pogovore o izvirni slovenski dramatiki v okviru Tedna slovenske drame v Kranju.

D. Ž

Vitan Mal

pisatelj in urednik otroških radijskih oddaj živi in dela v Ljubljani.

Kako se je začelo pisateljsko romanje?

Vzrok za začetek literarnega ustvarjanja so bile prve osnovnošolske ljubezni. Te sem rajši in pogumneje izpovedoval v spisih, kot pa ustno določeni izbrani osebi.

Prva moja knjiga je izšla, ko sem praznoval štiriindvajseti rojstni dan — Ime mi je Tomaž. Po tej so posneli v minulem polletju film Poletje v školjki.

Posebno ponosom sem bil, ker je delo izšlo pri Mladinski knjigi, v zbirki Sinji galeb.

Kako izbiraš teme, snov?

Sprva sem pisal, kar sem sam doživljal, dodajal, spreminjal in tudi poslušal, kar so drugi doživeli.

Zdaj, ko sem že napisal petnajst knjig, si določim temo, na primer smučanje. Sam nisem športnik, zato poprosim za sodelovanje Bojana Križaja. Tako je nastala knjiga Za čas in čast. V nekaj mesecih so jo prodali prek deset tisoč izvodov.

Ali pa si izberem nalogo napisati, kako nastane film. Po moji drugi knjigi Teci, teci kuža moj, so posneli film Sreča na vrvi. Po tem nastane tudi knjiga Mali veliki junak.

Pišes za mladino. Ali je to težje kot za odrasle?

Pisati za otroke ni tako težko, kot bi nekateri radi prikazali. Moraš jih imeti rad, razumeti in poznati. Res pa je, da so otroci bolj kritični in knjigo odložijo, če jim ne ugaja. Če pa pisatelj zadene njihova čustva, razmišljanja, jim prihrane k srcu. Prodajalke so mi povedale, da poznajo nekaj deklic, ki zahtevajo samo moje knjige.

To, da imajo otroci radi, kar pišem, je zame dragocena nagrada, vrednejša od ocen kritikov in žirij.

Mora pisatelj imeti določene izkušnje? Življenjske?

Ja. Za pisanje so potrebne določene izkušnje. Spremljam vse, kar za mlade izide v slovenskem jeziku. Pomembna pa je usidranost sredi tistega, kar pisatelj opisuje. Kako bi pisal za otroke, če bi živel samo od spominov in ne bi danes iskal stika z njimi? Dopisujemo si, se pogovarjamo...

Kaj občutiš, preden začneš pisati? Pa potem?

Ko začnem zgodbo pisati, komaj čakam, da jo dokončam. Potem jo pustim mediti in jo po pavzi spet vzamem v roke. Predelam jo vsaj štirikrat in šele po tem jo odnesem uredniku. Malo se odpočijem in začnem znova. Zgodi se tudi, da pišem več del hkrati (Pravljica potuje, knjiga po scenariju Poletje v školjki in Tod žive Slovenci).

Nekatere pisanje izčrpa, duševno in telesno. Se to dogaja samo starejšim?

Pisanje me ne izčrpa. Nasprotno! Če nekaj časa ne pišem, sem že ves na trnih. Tudi po krajšem obdobju iskanja čakam, da začnem spet pisati.

So tvoji v družini ponosni na pisateljske uspehe?

Vsega tega, prijetnega, ali pa ne, se žena Čija in sinova Domen in Klemen zavedajo. Zelo hvaležen sem jim za to. Nekaj koristi pa imajo tudi oni, saj sem jaz edini, ki hodim v službo in je denar od pisanja v zadnjem času sestavni del družinskega proračuna.

Bi lahko živel od tega dela?

Izključno od honorarjev ne bi mogel živeti. Sam morda, z družino pa gotovo ne.

Knjige?

Ime mi je Tomaž, Teci, teci kuža moj, Roki Rok, Sreča na vrvi, Mali veliki junak, Vanda, Čarodejni novčič, Tretje oko, Za čas in čast, Za metuljem še Rok, Baronov mlajši brat. V tisku so: Poletje v školjki, knjiga in fotostrip, Tod žive Slovenci. V pripravi za tisk je Pravljica potuje. Pravkar nastaja detektivka za mlade Zares napeta zgodba.

V Delu izhaja že deseta slikanica. Sedem zgodb in TV serije Kuhinja pri violinskem ključu sem napisal jaz. Roki Rok je izšel v srbohrvaščini. Sreča na vrvi tiskajo Bolgari.

Se kaj?

Ali ni dovolj? Pišem, rišem, fotografiram... delam. In z menoj so moji — žena in sinova.

Tako je! Pa številni mali in veliki bralci, ki si želijo še veliko njegovih lepih in zanimivih knjig, saj je Vitan Mal izredno delaven in mlad pisatelj.

Zlata Volarič

Ritual

Je stružnica odpevala
svetlemu obelisku obrazov,
je žamet pentlje
izročal
srečo najinemu kurirju.
Vratarji aterirajo
v zbujeni zglavnik:
izvlečeš,
naravnaš,
odkleneš —
številke s kombija
in
ščitek čepice do obrvi
pa
s ključki vse prste odtisov.
Preveč steklenih solzic,
vendar me ne bo čakala.

Anton Pevec

Prvenstvo Kibernetike v veleslalomu

Na Zatrniku je bilo v soboto 15. februarja IV. PRVENSTVO KIBERNETIKE V VELESLOMOM. Nastopilo je 251 tekmovalk in tekmovalcev. Smučarke in smučarji razredov G, F, E in D so tekmovali na krajši progi, vsi ostali na daljši. Smučišče je bilo zelo dobro pripravljeno tako, da je tekmovaljevanje potekalo brez zastojev in na zadovoljstvo vseh nastopajočih.

Po končanem tekmovalstvu je bila razglasitev rezultatov v HTL Svoboda na Bledu. Med ekipami je bila najboljša ekipa Mehanizmov pred Števci in Instrumenti.

Najboljši čas na krajši progi je dosegla Janja Petrač, na daljši progi pa Tomaž Pogačnik, oba iz Lipnice.

V tekmovalstvu posameznikov so prvim trem v vsaki kategoriji podelili kolajne, četrti in petu uvrščeni tekmovalci pa je prejel diplomu. Priznanja je podelil Jože Zmrzlikar, direktor področja kvalitete.

Na koncu lahko ugotovimo, da je iz leta v leto več udeležencev, da proga na Zatrniku ni prezahtevna in, da je samo tekmovaljevanje drugotnega pomena. Udeleženci si želijo predvsem prijetne smuke v družbi svojih sodelavcev, kar pa prvenstvo Kibernetike v

veleslalomu je in bo ostalo tudi v bodoče.

R. Kožar

Rezultati — krajša proga:

Ženske — D: 1. Cotman Pavla, Vega, 54,00;

Ženske — C: 1. Rozman Vida, Instr. Otoče, 37,49, 2. Jeruc Ivanka, Števci, 38,97, 3. Bohinc Darinka, Mehan. Lipnica, 40,88.

Ženske — B: 1. Turnšek Meta, Mehan. Lipnica, 33,04; 2. Šimenc Nevenka, MN, 35,42, 3. Jevševar Jana, DS, 36,81.

Ženske — A: 1. Petrač Janja, Mehan. Lipnica, 29,63; 2. Štular Romana, Instr. Otoče, 32,69; 3. Udir Katjuša, Mehan. Lipnica, 34,48.

Moški — G: 1. Hafner Damijan, Mehan. Lipnica, 31,92; 2. Faganel Rado, Instr. Otoče, 31,97; 3. Govekar Oton, Orodjarna, 33,20.

Moški — F: 1. Pikec Roman, Števci, 30,52; 2. Stritih Lado, Števci, 31,71; 3. Krampl Mitja, Vzdrževanje, 32,09.

Moški — E: 1. Kemperle Franc, Instr. Otoče, 30,75; 2. Vidic Miro, Instr. Otoče, 31,21; 3. Kejžar Janez, TSD, 32,73.

Moški — D: 1. Gosar Janez, DS, 30,42; 2. Meglič Ljubo, Vzdrževanje, 31,94; 3. Berce Jože, Mehan. Lipnica, 32,18.

Rezultati — daljša proga:

Moški — C: 1. Pogačnik Tomaž, Mehan. Lipnica, 32,97; 2. Šparovec Viktor, Orodjarna, 35,58; 3. Faganel Franci, Instr. Otoče, 37,28.

Moški — B: 1. Rozman

Simon, Orodjarna, 34,74; 2. Šolar Boris, Mehan. Lipnica, 35,59; 3. Kosec Vojko, Števci, 35,86.

Moški — A: 1. Hafner Matjaž, Mehan. Lipnica, 33,03; 2. Miklavčič Silvo, Orodjarna, 34,93; 3. Gatej Tomaž, Mehan. Lipnica, 35,17.

Janja Petrač prejema čestitke za osvojeno 1. mesto

Odlično razpoloženje in proge na 6. teku »Gorenjskega odreda«

V Cerkljah 920 tekačev

Cerklje na Gorenjskem — Prireditelji šestega cerkljanskega smučarskega teka Gorenjskega odreda so morali zaradi slabih snežnih razmer prireditve že dvakrat prestaviti, v nedeljo pa so jo kljub sneženju vendarle uspeli izvesti. Tudi sami niso pričakovali tako množične udeležbe, saj se je na štartu 7 in 25 km dolgega smučarskega teka zbralo kar 920 udeležencev iz vse Slovenije, tek pa je štel tudi za akcijo Brazde vzdržljivosti: Kaveljc-Korenina. Pokrovitelj tekmovalstva je bila DO Iskra Delta, ki je tekmovaljevanje spremljala z računalniki Partner. Štart teka na 25 km je bil ob 10., na 7 km pa petnajst minut pozneje. Prireditve pa se je pričela že ob pol devetih, ko je bila v osnovni šoli Davorin Jenko v Cerkljah slavnostna seja častnega odbora in otvoritev razstave o poteh in bojih Gorenjskega odreda. Mnogi med udeleženci teka so si razstavo ogledali, med njimi pa so bili tudi nekdanji borci.

Za odlično pripravljene proge, ki niso bile prezahtevne in so potekale skozi šest krajevnih skupnosti pod Krvavcem in mimo petih spominskih obeležij iz NOB, zasluži vse priznanje organizacijski odbor, ki je prireditve tako uspešno izpeljal. Cerkljanski organizatorji so se tudi tokrat zelo potrudili. Skupna ocena vseh sodelujočih je bila, da je bilo to ena izmed najlepših in najkvalitetnejših prireditvev v letošnjem letu pri nas, proge pa lepo pripravljene. To pa je bila tudi uvodna prireditve v praznovanje 35-letnice uspešnega delovanja Športnega društva Krvavec Cerklje. Med nastopajočimi je bila tudi vrsta bivših borcev in smučarjev ter državnih reprezentantov, med njimi tudi Jože Knific. Kot nekdanji bорец Prešernove brigade pozna vse predele, po katerih je speljana cerkljanska proga. V najtežji preizkušnji, teku na 25 km je zmagal Lojze Katrašnik, ki je dosegel tudi najboljši rezultat proge, najboljši rekreativec je bil Tomaž Kalan, najboljša rekreativka pa Helena Dolenc.

Rezultati: — pionirke (7 km): 1. Melita Malnar 27,57; **pionirji (7 km):** 1. Grega Štefe 25,07, izven konkurence Aleš Gros 22,50; **trim tek (7 km) — 1.** Friderik Novak 23,33. Najboljši čas izven konkurence pa je dosegel Gašper Doljšak 23,20; **ženske (7 km) — 1.** Darja Mlakar 30,49, izven konkurence je bila najboljša Irena Leskovec s časom 27,56; **tek TV-15: 1.** Ivan Jošt, 26,58, **ženske:** 1. Nuša Dvoršak 46,20.

25 km — moški — do 40 let: 1. Tomaž Kalan 1:12:32, 2. Stane Stanonik 1:13:43, 3. Brane Bričar 1:15:31 — **nad 40 let:** — 1. Edo Gregorič 1:30:28, 2. Štefan Hvastija 1:33:36, 3. Peter Likar 1:34:38; **članice do 30 let — 25 km:** Helena Dolenc 1:50:45, 2. Simona Čerin 2:16:08, 3. Irena Šeruga 2:27:34, izven konkurence je bila najboljša Irena Petkovšek s časom 1:47:43; **članice nad 30 let:** 1. Špela Ahačič 1:47:45, 2. Majda Čepeljnik 2:00:34, 3. Jelka Rebolj 2:08:09

Janez Kuhar

Bojan Stegnar — Instrumenti — na štartu

Časomerilci pri svojem delu

Memorial Franca Kotarja

»Veš, saj se mi ne izplača zmagovati, ampak ne morem drugače, ko pa so moji sodelavci vedno tako žejni, eden pa ja mora dati za pijačo,« je ob točilnem pultu ob vznožju žičnice na Starem vrhu nad Škofjo Loko hudo-mušno modroval Janez Sever (na sliki levo) iz Orodjarne v Elementih. Podobno bi lahko tarnali tudi tekmovalke in tekmovalci iz Mikroelektronike, saj so imeli kot zmagovalna ekipa pač srečo, da jih ni nihče pobaral za njihovo »kolektivno odgovornost«...

Ni kaj, Janez Sever in ekipa Mikroelektronika še naprej ostajata nepremagana na smučarskem tekmovalstvu za »Pokal čaršiča«, memorialnem tekmovalstvu, ki nosi zdaj ime po pobudniku teh zimskih športnih srečanj in našem pokojnem novinarju Francu Kotarju.

Na Starem vrhu pri Škofji Loki se je v sredo 26. februarja popoldne zbralo skoraj 100

smučark in smučarjev iz šestih Iskrinih tovarn iz Stegen in DSSS delovne organizacije Elementi. Morda še bolj kot tekmovalstvo posameznikov v veleslalomu, je na tem že tradicionalnem memorialu zanimivo tekmovalstvo med posameznimi ekipami. Prav pri tem tekmovalstvu je marsikaj odvisno od tega, če imajo ekipe svoje tekmovalce v vseh starostnih razredih, tam, kjer tekmovalca ni-

majo, dobijo enominutni pribitek h času najslabšega tekmovalca iz tistega razreda. Takšnih problemov Mikroelektronika tudi letos ni imela in ob tem, da ima ta mladi kolektiv dobre smučarke in smučarje, ni njena zmaga nikogar presenetila. Tokrat so si progo izmed vseh najbolj podrobno ogledali, natančnost pa terja tudi čas, kot je dejal nekdo, smučarji iz Keramike.

Takole so se razvrstile ekipe: Mikroelektronika, Zmaj, Feriti, Magneti, Orodjarna, DSSS in Keramika.

Rezultati posameznikov:

Razred A: Damjana Sever-Mikroelektronika — 57,44; Meta Fužir-Feriti-100,30; Tatjana Kormič-Feriti-103,54.

Razred B: Tanja Svet-DSSS-55,26; Nevenka Gorjanc-Mikroelektronika-55,86; Danica Mlinar-Mikroelektronika-59,97.

Razred C: Janez Sršen-Zmaj-50,95; Matjaž Jovan-Magneti-51,37; Igor Gornik-Mikroelektronika-51,43.

Razred D: Marko Mrak-Feriti-50,58; Marjan Sušnik-Mikroelektronika 51,17; Dušan Benc-Mikroelektronika-52,98.

Razred E: Janez Sever-Naprave in orodja-54,44; Tone Sladič-Mikroelektronika-55,13; Dušan Dolničar-Feriti-55,85.

LD

Zmagovalka med ženskami — Tanja Svet

Cvet deklet v zimski idilli pred štartom.

Zorana so zanimali le rezultati

Nika Trnovec

Toda kaj pomagajo najboljše želje, ko pa še naj-sodobnejša medicina ni kos tej zahrbtni bolezni. In tako smo se močno prizadeti so-očili z najkrutejšo resnico življenja — tvojo smrtjo.

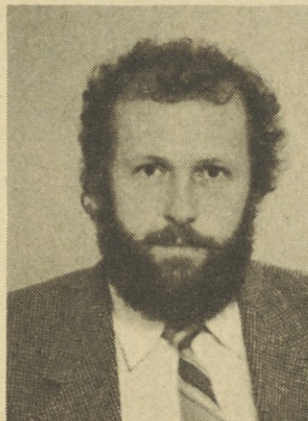
Tako tiho, skromno, neopazno si dolga leta živela med nami, da nas je šele tvoja bolezen osvestila, kaj nam pomeniš. Pa še vedno smo upali, da je to le malo daljši dopust in da boš kmalu spet z nami in nadaljevala svoje delo tako vestno in zanesljivo kot prej.

Danes vemo, da se nam te želje ne morejo več izpolniti in tako kot vemo, da sta sinova izgubila ljubečo mamo, mož dobro ženo, mamo drago hčerko, mi tvoji sodelavci pa prijateljico in sodelavko, ki nam je vsem še v zadnjih trenutkih pokazala kako je treba živeti in delati.

Sodelavci Iskre
Elementi DSSS

Ko smo si pred dobrim mesecem, ob tvojem zadnjem obisku stisnili roke in zaželeli sreče in zdravja v novem letu, to ni bila fraza. Posebej zate je bila želja za dobro zdravje močna in iskrena.

Dragi Rado

zajemal z vso polnostjo osebnosti, ki se je s prirojeno vztrajnostjo in trdno voljo zgradil v moža, očeta in soproga. V človeka, ki pozna športne uspehe in poraze ob spustu po tebi tako ljubih belih strminah in, ko si zagrizeno meril tekaške proge. Rad si imel naravo. V njeni neminljivosti si iskal novih moči, ko si se iztrgal in delovnega vsakdana in se podal v zatišje gora. Spoznal si neizmernost prostranstva, ko si nič kolikokrat poletel z zmajem. In vendar nisi vsega tega znanja, moči in življenjske filozofije ohranjal le za sebe. Nevsi-ljivo in včasih s samo tebi značilno obarvanim humorjem si ga prenašal med nas, na belih poljanah ti je navdušeno sledil mladi rod, živela ga je tvoja družina.

Še vse preveč svež spomin na tvojo prisotnost med nami nam jemlje besede, s katerimi bi se ti radi zahvalili. Takšnih besed tudi nisi maral preveč. Ostalo je še veliko nedorečenega, tvoji načrti in želje. Za nas je to obveznost, ki te bo za trajno vezala v našo sredino.

Sodelavci
TOZD Trzenje

Obnemeli smo, ko smo izvedeli, da te ni več med nami. Iščevo besede, s katerimi bi se radi poslovili od tebe, osebno skromnega in tovariškega delavca, s katerim smo 10 let nosili in gradili Iskrino ime, vendar jih nekako ne najdemo. Preveč kruto in nenadno te je pokosila smrt, da bi jo lahko sprejeli kot naravni zaključek življenjskega kroga.

Morda zato, ker se zavedamo, da se nismo poslovili samo od sodelavca, temveč tudi od prijatelja, ki je življenje

Zahvale

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očeta

Andreja Kočarja

se iskreno zahvaljujemo njegovim bivšim sodelavcem v DO ERO, sodelavcem v DS Komerciala in linije elektronskih enot v DO Telematika za izraženo sožalje, podarjeno cvetje in denarno pomoč ter številno spremstvo na njegovih zadnji poti

žena Tina s sinom Milanom in hčerko Andrejo

Ob izgubi drage mame

Rozalije Thaler

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v Iskri Kibernetiki, TOZD TSD — vrtalnica in strugarna, za izraze sožalja, podarjeni veneč, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

hčerka Zinka Štampihar

Ob boleči izgubi moje drage mame

Savke Dilas

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Števci — GPP za izraze sožalja in denarno pomoč

hčerka Stana Ninič

Ob tragični izgubi moža in očeta

Jožka Čotarja

se zahvaljujem vsem delavcem tovarne odlitkov Komen (DO Avtoelektrika) za nesebično pomoč in pozornost, ki ste nam jo izkazali. Vaša dejanja so nam bila v tolažbo in spoznanje, kako ste ga cenili in spoštovali

žena Sonja z otroci

Ob boleči in nenadni smrti mojega očeta

Vinka Pavlina

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Števci za izraze sožalja in denarno pomoč

hčerka Tanja Kolar z družino.

Iskra

Iskra Commerce, n.sol.o.,
TOZD — Servis, n.sol.o.,
61001 Ljubljana, Rožna dolina IX/6a

objavlja prosta dela in naloge za nedoločen čas

Upravljalec baze podatkov

Pogoji: — VS tehnične, ali družboslovne smeri
— 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
— tečaj s področja računalništva in baze podatkov
— programski jezik COBOL
— 3 mesečno poskusno delo

Kandidati naj vloge z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev pošljejo v roku 8 dni po objavi na naslov: ISKRA COMMERCE, TOZD SERVIS, Ljubljana, Topniška 58.

Iskra

Iskra — SOZD elektrokovinske industrije, n. sol. o.,
Izobraževalni center Iskre,
61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

razpisuje
specialistično izpopolnjevanje po programu:

Računalniško podprta simulacija poslovnega odločanja

v času od 20. do 22. 3. 1986 in 24. 3. 1986

Specialistično izpopolnjevanje z uporabo računalnika, spremljevalca sodobnosti, ki bo že petič uporabljen v programu izobraževanja delavcev v mednarodnem poslovanju Iskre, je namenjeno predvsem vodstvenim in vodilnim delavcem, ki so končali ZT šolo v Iskri, ali seminar Mednarodno industrijsko trženje in računovodske informacije za upravljanje v mednarodnem poslovanju.

Seminarja se lahko udeležijo tudi delavci, ki sodelujejo v poslovanju in imajo ustrezna znanja iz poslovnega računovodstva.

Vodenje poslovanja v konkurenčnem boju je izredno zahtevna naloga. Simulacija poslovnega odločanja bo omogočila, da bodo udeleženci odločali o poslovanju OZD, spoznali posledice odločitev in jih tudi popravljali. Rezultati poslovanja bodo primerjani s plani poslovanja, ki bodo izdelani vnaprej. Poslovna igra bo dala odgovor na to, katera skupina udeležencev je bila najbolj uspešna pri vodenju OZD v enakih pogojih tekmovanja med enakimi OZD.

Ste pripravljeni napredovati v strokovnem vodenju in poslovnem odločanju?

Vsebina:

1. Obrazložitev zasnove simulacije
2. Oblikovanje politike OZD in konkretizacija letnih planov
3. Izvajanje simulacije v normalni konkurenci med OZD

Nosilec programa:

Visoka ekonomsko komercialna šola, Maribor in SOZD Iskra, Ljubljana

Vodja programa:

Bogdan PELC, dipl. ekon.

Čas in kraj:

S programom specialističnega izpopolnjevanja bomo pričeli 20. 3. 1986 ob 8. v hotelu Transturist v Škofji Loki. Zaključek seminarja — obravna rezultatov bo 24. 3. 1986 ob 15. v Iskra PPC.

Cena: 28.000.- din

Prijavnice pošljite najkasneje do 11. 3. 1986 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI — Sonji Vrhovec.

Podrobnejše informacije o organizaciji seminarja dobite na tel. št.: 061/222-212, o vsebini seminarja pa na tel. št.: 061/213-213, int.: 35-93, pri Bogdanu Pelcu.

Iskra

Iskra — SOZD elektrokovinske industrije, n.sol.o.,
Izobraževalni center Iskre,
61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

razpisuje posebno obliko višjega izobraževanja za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe v okviru programa:

2. Šola za načrtovanje mikroelektronskih vezij v Iskri

v času od 25. 3. do 25. 4. 1986

To strokovno izpopolnjevanje je namenjeno mladim in perspektivnim razvijalcem kompleksnih elektronskih sistemov z uporabo unipolarnih uporabniških obsežnih integriranih vezij.

Vsebina: Program dela pokrivajo naslednje teoretične in praktične tematske skupine:

1. osnove načrtovanja unipolarnih integriranih vezij
2. standardne metodologije načrtovanja integriranih vezij
3. računalniška programska oprema za načrtovanje obsežnih unipolarnih integriranih vezij
4. načrtovalska naloga

ORGANIZACIJA: Šola bo potekala pod vodstvom izkušenih predavateljev in načrtovalcev integriranih vezij iz Iskre in s Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani. Pouk bo celodnevni, pet dni v tednu. Namen šole je, da da udeležencem osnovna teoretična znanja s področja načrtovanja integriranih unipolarnih vezij ter s področja uporabe računalniške programske in strojne opreme za načrtovanje integriranih vezij. Praktične vaje bodo potekale v zadnjem delu šole v obliki teamskega dela na konkretnih načrtovalskih primerih. Udeleženci bodo po uspešno opravljeni šoli in preskusih znanja usposobljeni za razvoj unipolarnih uporabniških integriranih vezij na najmodernejši opremi Iskre DO Mikroelektronika za distribuirano računalniško podprto načrtovanje.

ČAS IN KRAJ: Program šole se bo pričel 25. 3. 1986 ob 9. v hotelu Transturist, Škofja Loka, kjer bosta v prvem tednu potekali prva in druga tematska skupina.

Šola se bo nadaljevala v Iskri, DO Mikroelektronika, Ljubljana, Stegne 15 d, kjer bosta od 7. 4. do 25. 4. 1986 potekali tretja in četrta tematska skupina.

PRIJAVE: Prijavnice pošljite na Izobraževalni center SOZD Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI, Sonji Vrhovec.

Druge podrobnejše informacije o organizaciji seminarja dobite po telefonu (061) 222-212 (Sonja Vrhovec), vse ostale informacije pa po telefonu (061) 576-311 (dr. Franc Runovec).

Klub štipendistov vabi

Se ukvarjaš z elektroniko, imaš probleme s svojimi izdelki, potrebuješ instrumente, izgubljaš čas po trgovinah, ko iščeš elemente? Mogoče potrebuješ samo nasvet, informacije, načrt, idejo;

Oglasi se v klubu!

Če ne potrebuješ ničesar od tega pa lahko prideš samo na obisk, na razpolago so ti revije (SAM, BIT, MOJ MIKRO itd.) Lahko greš z nami na ogled tovarn, izlet, smučanje, koncert, ali v planino. Dobivamo se vsak teden ob ponedeljkih in sredah od 16.—20. na naslovu: Cesta 6/VIII (nad gostilno Katrca, vhod z dvorišča), Ljubljana. Telefonske informacije 061/222-212, Sonja Vrhovec.

Klub štipendistov

Kri dajemo danes – morda jo bomo že jutri potrebovali tudi sami!

Kdo lahko da kri?

Kri lahko da vsak zdrav človek od 18. leta naprej. Pred odvzemom vsakega krvodajalca pregleda zdravnik.

Kje lahko daste kri?

Rdeči križ Slovenije vsako leto pripravi časovni in količinski program krvodajalskih akcij v Sloveniji. V tem načrtu so določeni tudi dnevi za krvodajalsko akcijo v vaši občini. Program krvodajalskih akcij redno objavlja tudi tisk in RTV. Občinski odbori pa vas bodo tudi posebej pozvali in obvestili, kdaj in kje boste lahko dali svojo kri.

Kaj morate vedeti?

Pred dajanjem krvi nikar ne jejte mastne hrane. Zajtrkujte le čaj, kruh in marmelado, ne pa mleka, surovega masla in ne pijte alkoholnih pijač.

Po oddaji krvi boste prejeli krvodajalsko izkaznico z navedbo vaše krvne skupine. Če pa izkaznico že imate, jo prinesite s seboj, da vam vpišejo odvzem krvi.

Ali imate pomisleke?

Da to slabi organizem? Še malo ne!

Milijoni krvodajalcev širom po svetu vam povedo, da se po dajanju krvi počutijo dobro.

Da morate kri, če jo daste enkrat, dati stalno? Kaj šel!

Organizem ne terja od vas, da kri dajete vnovič. Tudi vas k temu nihče ne more siliti. Po srcu in vesti se sami odločite, kdaj boste zopet dali kri.

Dajanje krvi redi? NE!

Dajanje krvi ne terja dodatne hrane. Zredi se le, kdor misli, da mora potem več jesti.

Kri smo dali zastoj in jo bomo tudi dobili zastoj.

Da bo pa krvi vedno dovolj na razpolago, je potrebno, da jo da vsak dan najmanj 250 ljudi.

Krvi, ki ste jo darovali, ne sme nihče prodajati.

Plazmafereza je poseben način odvzema krvi, kjer uporabimo samo krvno plazmo, krvna telesa pa vrnemo krvodajalcu.

Čeprav ljudje dajejo kri brezplačno, pa so tu stroški za preglede krvodajalcev, za preiskave krvi, za hranjenje konservirane krvi, za številne predpisane preiskave vsega materiala in krvi, za izdatke za osebje, ki je zaposleno pri konserviranju krvi ter še stroški organizacije krvodajalskih akcij. Te stroške in stroške za dajanje konservirane krvi plačajo bolniku zavodi za socialno zavarovanje, v izjemnih primerih pa tudi organizacija Rdečega križa.

Uporaba krvi

Pri večjih krvavitvah, porodih, operacijah in izjemnih transfuzijah potrebujemo kri 3 do 50 krvodajalcev. Konservirana kri je uporabna samo 21 dni, če je pravilno hranjena.

Zakaj pa ne tudi vi?

Človek ima kakih 5 litrov krvi (1/13 telesne teže). Do pol litra krvi lahko da vsak zdrav moški vsake tri mesece, ženska pa vsake štiri mesece.

Kako porabimo darovano kri?

V bolnišnicah SRS potrebujejo bolniki na leto 42.000 litrov krvi. V Sloveniji je potrebno, da pride letno na odvzem krvi okrog 100.000 ljudi.

Sestavina krvi

Človek ima okrog 5 litrov krvi. Na en mililiter krvi ima približno:

4.500.000 rdečih krvnih teles (eritrocitov), 6.000 belih krvnih teles (levkocitov) in 250.000 krvnih ploščic (trombocitov).

Polno kri in posamezne sestavine dobijo

polno kri: težko ponesrečeni, ki potrebujejo vse krvne sestavine, koncentrirana rdeča krvna telesa: bolniki, ki imajo zmanjšano število rdečih krvnih teles,

prana rdeča krvna telesa: bolniki, ki imajo reakcije po transfuziji, zmrznjena rdeča krvna ploščica: hranimo jih več let. Uporabijo se v slučajih potrebe po redkih krvnih skupinah

krvne telesa: bolniki, ki krvavijo zaradi pomanjkanja krvnih ploščic, plazmo: opečeni bolniki, bolniki ki imajo premalo beljakovin,

gama globulin: je beljakovinska sestavina plazme, ki vsebuje zaščitna protitelesa. Dajemo ga, kadar je potrebno v povečani meri zavarovati ali zdraviti,

anti D imunoglobulin: za zaščito Rh D negativnih porodnic in žena po splavu pred Rh senzibilizacijo, anti Hepatitis B imunoglobulin: za zaščito po stiku s kužnim mate-

rialom (vzodrom z injekcijsko iglo), anti Varicella zoster itd.

drugi specifični imuni gama globulini albumin: bolniki v nekaterih primerih namesto plazme. Poseben važen je za hitro pomoč ob velikih nesrečah in v vojni,

cryoprecipitat: bolniki s hemofilijo (krvavičnostjo) morajo dobiti koncentrirane tiste sestavine, ki jim jih primanjkuje. Zato jih iz plazme izločamo in pripravljamo.

Neskladnost krvnih skupin

Bolnik sme dobiti le kri enake O, A, B, AB in RH skupine, kot jo ima sam. Transfuzija krvi neskladne skupine je lahko zanj usodna. Da bi zagotovili kri vsakomur, morajo transfuzijske ustanove stalno imeti v zalogi zadostne količine krvi vseh krvnih skupin, kar pomeni, da mora biti krvodajalska akcija vsakodnevna in množična.

Krvne skupine pri prebivalstvu SRS

O: 38,0%

A: 40,3%

B: 15,5%

AB: 6,2%

RH-D pozitivnih: 81,31%

RH-D negativnih: 18,69%

Kaj mora krvodajalec vedeti o AIDS

(Sindrom pridobljene imunske pomanjkljivosti)

AIDS je nalezljiva bolezen, ki zmanjša sposobnost organizma, da se bori proti infekciji.

Bolezen poznamo šele nekaj let, število bolnikov v svetu pa narašča. Bolezen prenaša virus, ki ga imenujemo LAV-HTLV III-. Okužba nastane tako, da pride virus v krvni obtok. Inkubacija je lahko zelo dolga, tudi do več let. Okužbo dokazujemo s preiskavo na prisotnost protiteles. Največ oseb s protitelesi so našli pri naslednjih skupinah:

1. homoseksualni in biseksualni moški,
2. narkomani, ki si droge aplicirajo intravenozno,
3. prejemniki krvi in krvnih derivatov,
4. spolni partnerji naštetih skupin.

Zaenkrat je znano, da zbolijo za AIDS 5–12 okuženih oseb iz rizičnih skupin. Do sedaj pojav AIDS izven rizičnih skupin ni poznan.

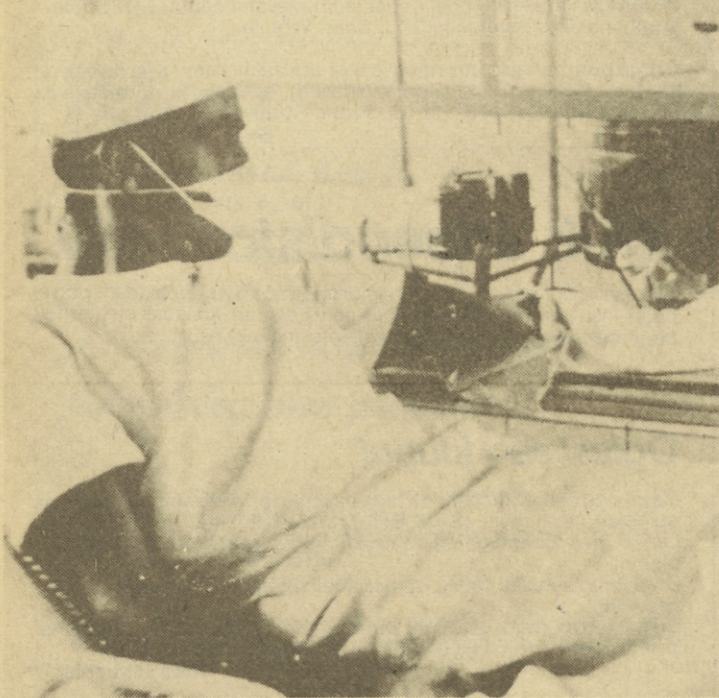
Trenutno za AIDS še ni učinkovitega zdravila. Preventiva — preprečevanje je tako pri AIDS — na prvem mestu in mora biti usmerjena predvsem na rizične skupine prebivalstva. Za krvodajalce ter prejemnike krvi in krvnih derivatov mora biti zagotovljena popolna varnost pred okužbo. Tako je vsak krvodajalec pred odvzemom laboratorijsko in zdravniško pregledan. **Ob odvzemu že več kot 20 let v SR Sloveniji uporabljamo igle in ves ostali material izključno za enkratno uporabo. To pomeni, da je material nov, steriliziran in po odvzemu odvzeten.**

Tako se krvodajalec ne more okužiti s katerokoli boleznijo, ki bi mu jo prenesli, torej tudi ne z virusom AIDS.

Kakor poskrbimo za varnost krvodajalca, moramo izključiti možnost, da bi se z darovano krvjo okužil bolnik — prejemnik krvi. Pred izdajo krvi pregledamo vse vzorce na povzročitelja zlatenice (Hepatitis B) in povzročitelja sifilisa. Zdravstvena služba, kakor tudi sami krvodajalci, so v primeru, da njihove krvi ne moremo uporabiti, obveščeni. Hkrati jim povemo, da odslej ne morejo več darovati krvi.

Nekaj preiskav na prisotnost protiteles pri AIDS smo že opravili. Vse je skrbno pripravljeno za začetek sistematskega testiranja darovane krvi na prisotnost virusa, ki povzroča AIDS. V primeru, da bi protitelesa našli, bomo kri izločili. Taka oseba ne more biti več krvodajalec. Tako bodo zavarovani vsi bolniki, še posebej pa tisti, ki potrebujejo veliko krvi, bolniki, ki zaradi narave svoje bolezni prejema pogonsko kri ali njene derivate.

V kolikor želite kakršno koli dodatno pojasnilo, se pred odvzemom krvi, ali prejemom krvi in krvnih derivatov pogovorite s svojim zdravnikom.

Ob prazniki dober prigrizek

Najhitreje pa tudi najceneje je pogosto pripraviti enostaven pa dober narezek. Kupimo dve vrsti sira, priporočamo ementalec in surovi ovčji sir, nekaj prešane šunke, pršuta in nekaj kuhanih jajc. Prepолоvimo jih, damo nanje nekaj majoneze in košček kisle kumarice, lahko tudi petršilj.

Slika prikazuje, kako okusno lahko aranžiramo tak hladni bife.

Ker pa je pred nami praznik žensk, ki ga bomo nekatere praznovale na ta dan, druge pa morda dan pozneje, priporočamo še nekaj specialnih jedi. Da ne bi vedno za vse skrbele le same, poskušajmo pripraviti jedila, ki jih flambiramo, ali pa morda enostavno pripravimo fondue. (fondi).

Flambirane palačinke

Že pripravljene palačinke polijemo z alkoholom in prižgemo. Najlepše je, da to naredimo kar pri mizi — ne le da daje občutek domačnosti, ampak so palačinke izredno dobre tudi za prigrizek.

Fondue

Je najbolj znano švicarska hrana iz sira. Pripravljajo jo na več načinov, glavne sestavine pa so sir, česen, vino, kondenzirano mleko in začimbe. Vse to stopimo v posodi za fondue, zraven pa ponudimo kocke kruha, ki se z vilicami pomakajo v stopljeni sir.

Hrana je dvakrat dobra, saj se ob takem zajemanju običajno sprosti zelo prijeten razgovor.

Fondue bourguignonne (fondi burginjon)

Gre za francosko jedilo iz mesa. Na sredo mize postavimo kovinsko posodico z vročim oljem, v katerega pomakamo koščke mesa, nabodene na posebne vilice. Pečemo nekaj minut, ponudimo s kislo zelenjavo, ali omakami. Prilega se tudi kisla smetana, ali majoneza.

Fricandeau (frikando)

Na suho slanino nabodemo še košček teletine, ki smo jo prej dušili v lastnem soku. Za hipec pomočimo v olje, nato pa postrežemo z dušenimi gobami, korenčkom, ali drugo zelenjavo.

Misli

Blaginja še ni pogoj za srečo.

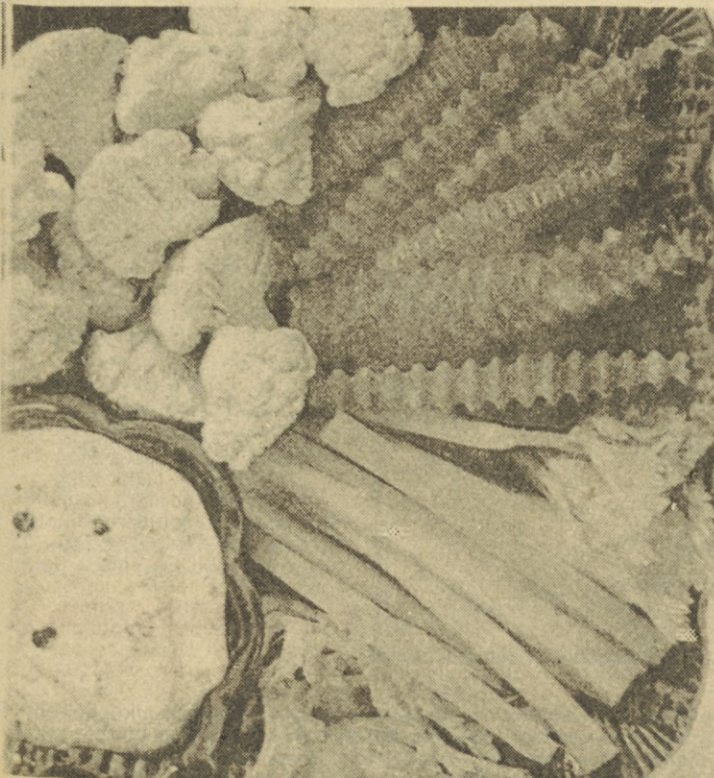
Bolje z modrecem jokati, kakor z norcem prepevati.

Bolje nesrečnemu kakor neumnemu.

Bolj kot si plemeniti več trpiš.

Brez glave storjeno, gotovo skaženo.

Če hočeš imeti na stara leta mirne dni, varuj se treh reči: žganja, kvartanja in zapeljivih ljudi.

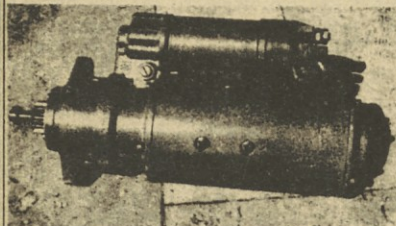

Odlična organizacija in proge v Dupljah

Janez Kuhar

— To ni monetarno humano! Doslej ste bili prisiljeni posojati nam denar, kar naenkrat pa zahtevate, da vam ga tudi vračamo?!

					ISKRA	KRAŠKA PLANOTA V SRED. DALM.	ZVEZDA V OŽEVZD. BOOTESA (VOLARJA)	VRSTA UGANKE ZLOGOV- NICA	ORIENT. BARVILO ZA LASE	SREBRO	ALKOHOL- NA PLJAČA	SPRIČE- VALO POTRDILO	KDOR KAJ DARUJE	NEKLA- D- NOST V STAVČNI ZVEZI
					SPREVED ZABAVA V MASKAH									
					ČLOVEČNJ. OPICA									
					IVAN MINATTI									
										ENOTA ZA MERJE- NJE				
SESTAVIL RUDI MURN	OBSTOJ	JUŽNOAM. ZELVA	PLITKO SLANO JEZERO V SZ	ZMOTNOST FRANC. SLIKAR IMPRESION					OFICIR VOJNE MORNA- RICE (MNOŽ.)	AVSTRIL. KANCLER (JULIUS – 1963–61)	BREZALK. PLJAČA	SRKLJAJ		
NARKOZA					GOSPO- DARSKA DEJAV- NOST BUCHWALD									
SLOV. MISLJONAR ŠKOF (FRIDERIK)						NAVIGACIJ- SKA NAPRAVA					ALUMINIJ		GRŠKI BOG SONCA	
PLANŠAR						ISKRA	SREDIŠČE VRTENJA	GORA V HIMALAJI (8481 m)						
							RAZKUŽILO							
NADARJE- NOST						OTOK V JADRANU					5	KOPER		
						KOPNO V VODI								
ANDREJ MARINC			TONE JESIH		ŠŠJE GNLZDO					OOEJA				ISKRA
			BARYA OBRAZA		ROMUN. DENAR									
—														
KING COLE				ZENSKI GLAS			PREDLOG				POŠČINA			
							PETER OVSEC				NAŠA IN SRBOHRV. ČRKA			SLAVKO OSTERC
FIGURA PRI ČETVORKI				PISATELJ SUHADOL- ČAN							KONICA			TONE SVETINA
MONGOL. VLADAR				BEOGRAJ- SKI IGRALEC (DRAGAN)							ORGAN VOHA			

Viševnik

Samo prijave z vplačilom 400.- din sprejema V. Pajk iz tajištva DO ERO do srede 12. marca in planinski poverjeniki.

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Jelencov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 — telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.